

הכנסת

**הכנסת העשרים
מושב שני**

**פרוטוקול מס' 96
מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
יום שלישי, ב' בשבט התשע"ו (12 בינואר 2016), שעה 10:00**

סדר היום:

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014 (כ/890)

נכחו:

חברי הוועדה:

ניסן סלומינסקי – היו"ר
יעל גרמן
אורי מקלב
רויטל סויד

מוזמנים:

–	עו"ד מוריה בקשי כהן	–	ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
–	עו"ד אורי שלומאי	–	ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
–	ד"ר מיטל סגל-רייך	–	מנהלת ייצוג זקנים ובגירים באפוטרופסות, משרד המשפטים
–	עו"ד ישראל הבר	–	נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים
–	עו"ד תמי סלע	–	האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים
–	עו"ד מריה פראטקין	–	האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים
–	עו"ד שירי לנג	–	ממונת חקיקה בלשכה המשפטית, הנהלת בתי המשפט
–	עו"ד איילת ששון	–	יועצת משפטית, הלשכה המשפטית, משרד הרווחה והשירותים החברתיים
–	סימונה שטיינמץ	–	עו"ס ראשית לעניין סדרי דין, משרד הרווחה והשירותים החברתיים
–	דינה ברק	–	שיקום בריאות הנפש, משרד הבריאות
–	עו"ד שרונה עבר הדני	–	משרד הבריאות
–	יזהר דמארי	–	מנכ"ל, אק"ם אפוטרופסות
–	יותם טולוב	–	מנכ"ל, בזכות - המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות
–	זאב פרידמן	–	מנכ"ל, הקרן לטיפול בחסויים
–	הניה שוורץ	–	מנהלת המרכז לחיים עצמאיים בירושלים
–	שמחה בניטה	–	יו"ר עמותת מזור
–	עו"ד נועה בן צבי	–	מנהלת מחלקת סנגור משפטי, אק"ם ישראל
–	ריבי צוק	–	יו"ר ועדת צוות משפחה, עמותת עוצמה
–	אפרים רוזנר	–	עובד סוציאלי, הקרן לטיפול בחסויים
–	עו"ד אלעד לנג	–	הקרן לטיפול בחסויים
–	עו"ד רחל ינאי	–	עמותת ידיד
–	ברכה טאוב	–	סינגור עצמי, בית איזי שפירא
–	יאנה מבשב	–	סינגור עצמי, בית איזי שפירא
–	דורית ברק	–	פרויקט סינגור עצמי
–	רונן יצחק גיל	–	פעיל, אס"י - הקהילה האוטיסטית בישראל
–	יעקב יוסף טייכמן	–	עמותת לשמ"ה, פעיל בתנועה הצרכנית
–	פיליפ מרכוס	–	שופט בדימוס
–	עו"ד מרים מהלה	–	משרד עו"ד עמרם בלום

ייעוץ משפטי:
נועה ברודסקי לוי

מנהל הוועדה:
אסף פרידמן

רישום פרלמנטרי:
יעקב סימן טוב

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014**היו"ר ניסן סלומינסקי:**

בוקר טוב. ולכל חברי חברי הכנסת, שוודאי יגיעו עוד מעט; אנשי הממלכה; ולכל הגופים, העמותות והפרטיים, שמלווים אותנו קבוע. כולכם ברוכים הבאים. ואנחנו משתדלים להתקדם.

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, בד בבד עם זה שאנחנו מתקדמים בנושא של ייפוי כוח, אתם מתקדמים גם בנושא של תומכי החלטות?

מוריה בקשי כהן:

יש לנו ישיבה גדולה בשבוע הבא בנושא. הכנו. עשינו עבודת הכנה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואת מניחה שיהיה תזכיר חוק או שנצרף את - - - ?

מוריה בקשי כהן:

אני לא יודעת עוד להגיד. ממש מוקדם מדי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

מוריה בקשי כהן:

מוקדם לי להגיד. אני אמרתי: תוך כמה שבועות נוכל להגיד, כי אנחנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל הכיוון יהיה תזכיר חוק או שאנחנו נצרף את זה כתוספת לחוק?

מוריה בקשי כהן:

זה נורא תלוי מה זה ידרוש ואיזה מתווה זה יהיה. יש פה שאלות שהן גם מהותיות וגם - - - , שאותן אנחנו נלבן ככה באמת בזמן הקרוב - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש כאן מישהו ממשרד האוצר שמלווה אותנו?

קריאה:

עקרונית, בשבוע שעבר היה פה.

מוריה בקשי כהן:

לא לכל דיון - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, אני מסתכל עכשיו.

קריאה:

אני לא יודע אם הוא יגיע.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי אני רוצה כבר שבינתיים גם, במקביל למה שאנחנו. הרי מה שאנחנו מתקדמים, יש לזה השלכות גם מערכתיות וגם כספיות. מה, אם צריך פיקוח, אז יש איזה. נכון שכל המערכת הזאת לטעמי חוסכת כסף, אבל לא חשוב. מישהו צריך להיערך לקראת זה. אז במקביל, כדאי כבר להתחיל לשבת עם הגופים האלה, כדי שלא יהיה מצב שרק אחרי שאנחנו נגמור אז יתחילו לעשות. ההיפך. במקביל - - - בזה. כך שכשאנחנו נגמור, נדע שהכול סגור מכל הכיוונים. בסדר?

מוריה בקשי כהן:

רק התחלנו עם התהליך הזה, קודם כל, לגיבוש. בכל זאת, עמדה מקצועית שלנו, בשים לב לדיונים שיהיו בוועדה, ואחר כך ההשלכה התקציבית של הדבר הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. והיתרות הכספיות שיהיו כתוצאה מזה, אנחנו נעביר את זה לתומכי החלטה. שגם אולי זה כשלעצמו יהיה הכנסה כספית.

מוריה בקשי כהן:

ידוע לאדוני שאף פעם לא עושים את החישוב של מה זה חוסך, אלא כמה זה עולה בשורות התקציב.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה אני יודע, אבל צריכים לעשות.

מוריה בקשי כהן:

ואם יש תקציב מאושר או לא - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, צריכים לעשות את זה. למרות שאני אומר שבנושאים האלה, התקציב הוא לא הפונקציה והוא לא הנושא המרכזי. אבל מאחר ויש כאלה שאמונים על הכסף, אז צריכים גם להראות להם שבסך הכול זה לא יעלה יותר, אלא עוד יהיה פחות ועוד אפילו יהיו חסכונות.

מוריה בקשי כהן:

בלי ציניות. קודם אמרתי קצת בציניות, אבל בלי ציניות: גם יש נושא של טווח קצר וטווח ארוך. זאת אומרת, הראייה של החיסכון לטווח הארוך לא בהכרח תהיה ביום הראשון. ולכן יש לזה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר, אבל מדינה הרי לא. אדם פרטי צריך לעבוד. אולי לראות מה הוא יעשה מחר או מחרתיים. אבל מדינה צריכה להסתכל גם על החזון וגם להסתכל לטווח הרחוק. ומבחינתה, אם בעוד כמה זמן זה יתחיל לכסות את עצמו, ועוד ההיפך – עוד הרבה יותר; אז מהבחינה הזאת זה כאילו כבר עכשיו, מבחינת המדינה.

טוב. אוקיי. אז אנחנו נמשיך. נחזור לסבלותינו, כמו שאומרים, ונמשיך הלאה.

נועה ברודסקי לוי :

אנחנו נתחיל פשוט מסעיף 33. אבל קראנו אותו בפעם הקודמת, אותו ואת סעיף 33א. אז אני רק אקריא את התיקונים שעשינו בעקבות הדיון הקודם. פשוט החלפנו, העברנו חלק מסעיף 33 לסעיף 33א, כדי שהדברים יהיו יותר ברורים וחזקים.

אז בסעיף 33 לחוק העיקרי :

(1) בסעיף קטן (א), במקום פסקה (4), יבוא "לאדם בגיר לפי הוראות סעיף 33א".

סעיף 33א(א) "בית המשפט ימנה אפוטרופוס לבגיר לפי סעיף 33(4), אם ראה כי התקיימו כל אלה :

1. האדם אינו יכול, דרך קבע או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או מקצתם, ואין מי שמסוגל ומוכן לסייע לו לדאוג לענייניו.

2. האדם אינו יכול לקבל החלטות בקשר לענייניו, ואין מי שמוכן ומסוגל לסייע לו במתן הנגשות לצורך קבלת החלטות בעצמו או שגם בהינתן הנגשה כאמור לא יוכל לקבל החלטות, ואין מי שמוסמך על פי דין לקבל החלטות בקשר לענייניו, לרבות על פי ייפוי כוח מתמשך שנתן אותו אדם, בהתאם להוראות פרק שני 1, ועודנו בתוקף".

תמי סלע :

רק פה גם אמור להיות "דרך קבע או דרך ארעי" – בסעיף 33א(א)2. לדעתי.

נועה ברודסקי לוי :

אוקיי.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

פה למעשה נכנסו שני המצבים : גם המצב של ייפוי כוח וגם המצב של תומך החלטות, אפשר להגיד.

נועה ברודסקי לוי :

מה שבעצם אמרנו זה שאם יש מישהו אחר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

מה שכתוב פה : במתן הנגשות לצורך קבלת החלטות. ולמעשה, אין תומך - - -

מוריה בקשי כהן :

לא.

נועה ברודסקי לוי :

הנגשה זה לא תמיד תומך בקבלת החלטות. זה יכול להיות שני דברים שונים. אבל זה לרבות - - -

מוריה בקשי כהן :

לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

זה לרבות גם את זה. ורק אז אנחנו עוברים לאפוטרופוס?

נועה ברודסקי לוי:

בדיוק. יש ייפוי כוח - - -

מוריה בקשי כהן:

כן, אבל אין פה. בסעיף הזה, הכוונה היא שבפועל, לא במינוי. כי יש סעיף אחר שתיכף היועצת המשפטית, נועה ברודסקי לוי, תקרא, שנבחנו חלופות אחרות. וככל שתהיה החלופה של תומך בקבלת החלטות, אז היא תיבחן שם.

כאן הכוונה היא – אפילו במסגרת המשפחתית: יש מישהו, עוד בלי מינוי פורמלי, שמסוגל באמת לתרגם לו את הדברים ולעזור לו באופן שהוא באמת מסוגל: בשפה, בטכנולוגיה, בכל מיני דברים שיכולים לעזור לו לקבל החלטות. לכן, כאן זה נכנס. אנחנו לא רוצים להכניס בדרך האחורית, בלי הסדרה, את נושא - - -, וזאת לא הכוונה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, אני מסכים. אני רק אומר: אבל הרעיון כשלעצמו, הוא כבר טמון פה. בסדר. הוא ייכנס בדרך הדלת הראשית, כמו שמגיע לו. אבל אני רק אומר: הרעיון כבר, הגרעין או הזרעים כבר נטעו כבר פה.

מוריה בקשי כהן:

נכון. נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל הוא ייכנס באופן מכובד בהמשך. אני רק אומר - - -

נועה ברודסקי לוי:

אבל חשוב לדעת שזה לא רק זה. זאת אומרת, הנגשה יכולה להיות גם לא דרך תומך בקבלת החלטות. ומצד שני, זה גם יכול להיות, כמובן, אם יש ייפוי כוח מתמשך או דרך אחרת, שבה אין צורך למנות אפוטרופוס, כי יש מישהו אחר שמסייע לו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, כן.

מוריה בקשי כהן:

וגם הביטוי הנגשה לכל אורך החוק – אנחנו עוד רוצים - - - אותו. אנחנו עוד עובדים על זה במקביל.

יזהר דמארי:

אני רוצה לומר לגבי סעיף 1 – סעיף 1 קיים גם בחוק הנוכחי, הקיים. ומה שזה אומר בעצם, שיכול לבוא, גם במצב היום – אמנם לא ידוע לי על מקרים שקרו, אבל אולי נציגי משרד הרווחה והשירותים החברתיים יוכלו לשפוך אור יותר על הדברים האלו; אם יבוא אדם, ויכול להיות גם קרוב משפחה – איזה בן דוד או משהו כזה – ויאמר: אני מוכן לדאוג לענייניו. זה אומר שלא יהיה מינוי אפוטרופוס, כי כאן אומר: אם אין מישהו אחר. אם יש מישהו אחר? אין צורך באפוטרופוסות. ואז אותו בן דוד או אח או איזשהו קרוב אחר או איזשהו חבר סתם או שכן יוכל לעשות עם אותו אדם עם מוגבלות כלשהיא, שכן זקוק לאפוטרופוס וכן זקוק להגנה, יוכל לעשות בעצם מה שהוא רוצה. משום שאין מינוי אפוטרופוס, אין פיקוח. שום דבר.

אלעד לנג:

רק להשלים. באותה סיטואציה שמדברים עליה – יכול להיות שאותו אדם לא היה מתאים לשמש כאפוטרופוס אם הוא היה מגיש את המועמדות שלו. ולפעמים אפילו בן משפחה נמצא כלא מתאים, אבל בזכות הסעיף הזה הוא יוכל לפעול כאפוטרופוס למעשה בלי שהוא קיבל אישור לכך

נועה ברודסקי לוי:

זה חלק מהסעיף שקיים כבר היום. כן? צריך להבהיר את זה.

מוריה בקשי כהן:

יש הבדל - - -

נועה ברודסקי לוי:

ועובדה שממנים אפוטרופוס - - -

יזהר דמארי:

והוא לא טוב. הוא לא טוב, הסעיף הזה. גם היום.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בלי שאני מבין, אני לא מדמיין לעצמי שאדם סתם יכול לבוא ולהגיד: אני, למרות שהוא לא מתאים, לא מוכשר ולא כלום. כלומר, אין אף אחד שמסתכל או אומר וכולי, ונגמר הסיפור. זה לא נשמע לי בכלל סביר.

עורכת הדין מוריה בקשי כהן - - -

קריאה:

- - - למעשה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עורכת הדין איילת ששון.

איילת ששון:

כפי שהקדמת ואמרת, וזה נמצא גם בחוק היום, וגם היום - - - ניתנת לזה היא, שמי שמוכן ומסוגל לדאוג לענייניו כדין. אנחנו לא באים לתת כאן הכשר לאנשים שפועלים ברמאות. אוקיי?

קריאה:

יש כאלה.

קריאה:

אבל יש כאלה.

איילת ששון:

ולכן היום, בן אדם, ואני מניחה שאתה יודע את זה; אם כל מה שיש לבן אדם זאת גמלה - - - לא מקבל גמלה, ואין צורך בדבר נוסף – אז יש כאן מי שמוסמך כדין לטפל בענייניו. לא מדובר על מישהו שהחתים ברמאות אדם אחר על ייפוי כוח והלך לפעול בשמו בבנק. לצערנו, את זה אנחנו לא יכולים לכסות בחוק הזה. זה מכוסה, אני מקווה, בחוק הפלילי. אבל הרעיון הוא שאם יש, בתוך הקונסטלציה החוקית, אדם שמסוגל לעזור לאדם לדאוג לענייניו, כשהנחת הבסיס במקרים האלה זה שיש אדם שדואג לענייניו

והוא זקוק לעזרה והוא מקבל אותה, אז אין סיבה למנות לו אפוטרופוס. אנחנו מגיעים לנקודת האפס של הצורך למנות אפוטרופוס כאשר באמת מדובר על בן אדם שאינו מסוגל. ולא מספיקה עזרה שאין לה הסמכה חוקית. ואז אנחנו צריכים ללכת ולבנות מהי ההסמכה החוקית הראויה כדי לעזור לבן האדם לטפל בענייניו. שם נכנס הסעיף הזה, וגם סעיפים אחרים בחוק.

יזהר דמארי:

אני רק אתייחס לתשובה שלך בצורה של דוגמה, דרך החוק הסיעוד למשל. כשנחקק חוק הסיעוד כבר היה הסעיף בחוק הביטוח הלאומי של מינוי מקבל גמלה. אבל מה קרה ומה ראתה מועצת הביטוח הלאומי? שהרבה אנשים מתמנים כמקבלי גמלה של ההורים שלהם. ואותם מקבלי גמלה, אותם ילדים, לוקחים את קצבת הזקנה של ההורים ומשתמשים בזה לצרכים אחרים, שהם לא לטובת קיומם של אותם הורים. משתמשים בזה לסמים, לדברים אחרים. ולכן נחקק חוק הסיעוד, שבא ואומר: הסיעודי יקבל את השירותים בעין ולא בכסף.

סימונה שטיינמץ:

זה אומר שהם לא עומדים בקריטריונים.

איילת ששון:

אבל מר יזהר דמארי, הדוגמה שאתה מביא – בדיוק לזה התכוונתי. יכול להיות שיש איזושהי בעייתיות בהליך של מינוי מקבל גמלה, שבגללו נבחר אדם לא נכון לשמש כמקבל גמלה. אוקיי? בשורה התחתונה, מה שאתה - - -, זה אנשים שפועלים בצורה לא חוקית ולא ראויה. הוא גונב את הכסף של ההורים שלו. הוא משתמש בהם לצרכים שלו ולא לצרכים של ההורים. אוקיי?

סימונה שטיינמץ:

- - -

איילת ששון:

וזה בדיוק מה שאני אומרת: אין לנו את היכולת לענות על עבירות על החוק. זאת אומרת, על הליכים פליליים שאנשים עושים. עוד פעם: זה ייפוי כוח - - -

יזהר דמארי:

כן, אבל לא יהיה פיקוח, ואף אחד לא יידע מזה.

איילת ששון:

אז אתה חוזר לבעיות בחוקים אחרים. זה לא משנה להגדרה שאנחנו קובעים כאן. ההגדרה מתכוונת כאן לסיוע ברמה המעשית וברמה החוקית. אוקיי? אם יש בן אדם שיכול להסתייע. אני אתן לך את הדוגמה הכי פשוטה: אם אתה מדבר על עולם המעשה – כשאנחנו מקבלים בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם שחולה ב-ALS לדוגמה. זאת אומרת, הבסיס של הבקשה הוא שכן האדם כבר במצב שפיזית הוא לא מסוגל לטפל בעניינים שלו: הוא לא יכול ללכת לבנק. הוא לא יכול שום דבר מהדברים האלה לעשות. התגובה שלנו לדבר הזה היא שהיות שהוא מסוגל לקבל את החלטה והוא יכול, לצורך העניין, לחתום על ייפוי כוח, גם אם הוא פיזית לא יכול לחתום עליו, אלא הוא יכול לחתום בחתימת אצבע – זה דבר שהוא קביל במשפט הישראלי; הוא יכול לייפות את כוחו של מישהו אחר לטפל בעניינים שלו – הוא לא נכנס לגדרי הסעיף הזה, כי הוא יכול בדרך חוקית להעביר את הפעולה הזאת למישהו אחר שיבצע אותה עבורו, כשהוא בעצם המבצע הראשי. אוקיי? אנחנו נכנסים עוד פעם לחוק השליחות.

הרעיון של הסעיף הזה הוא כשלא ניתן להסתפק בדברים האלה. כשלא ניתן להסתפק בדברים חוקיים אחרים, אז בן האדם לא מסוגל לספק. במקרה הזה אנחנו בתוך המסגרת החוקית הזאת, עם החלטה על ייפוי כוח מתמשך קודם – אז יש מישהו שמוסמך לטפל בעניינים שלו עכשיו. מוסמך כדין לטפל בעניינים - - -

יזהר דמארי:

אני רק מזכיר – כמה דו"חות של מבקר המדינה שאמרו: מינוי מקבל גמלה צריך להיות - - -

קריאה:

אנחנו איתך. אנחנו איתך לגמרי.

איילת ששון:

עוד פעם: - - - מקבל גמלה. אני איתך לגמרי. הפרוצדורה שם היא בעייתית.

קריאה:

הוא גם לא דואג לענייניו - - -

קריאה:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מר רונן גיל.

רונן יצחק גיל:

אני רוצה, ברשות כבוד היושב-ראש, שתי נקודות קצרות: אחת, בניגוד למה שנאמר כאן, מה שאני קורא בסעיף זה יכול, ולא רק אדם שאומר: רוצה אני. אלא צריך גם לעמוד במבחן של יכולת. זאת נקודה אחת.

נקודה שנייה: שאלה – אם בסעיף 33א(א)(2) אנחנו מוסיפים את עניין דרך קבע או דרך ארעי, אני חושב, בעקבות העובדה שבסופו של דבר זה יגיע לפרשנות בבית המשפט; כמו שאני קורא את זה כרגע, סעיף 33א(א)(2) מייתר את סעיף 33א(א)(1). סעיף 33א(א)(2) בעצם מכיל את סעיף 33א(א)(1) בצורה יותר מסודרת ונגישה, ולכן גם מייתר אותו.

נועה ברודסקי לוי:

לא לגמרי. זה לא לגמרי, כי זה השילוב של לדאוג לענייניו בקבלת החלטות.

מוריה בקשי כהן:

אני רוצה להזכיר את הדיון שקיימנו במעגל הפנימי, לא בוועדה. עלו שם באמת שני רכיבים. זאת אומרת, מצד אחד יש מדינות שהלכו רק על הנושא של קבלת החלטות. יש מי שיכול לקבל החלטה. ודווקא מצד התאגידים, ובצדק, עלתה האמירה: יש לנו לפעמים מצבים שאין מי שדואג לענייניו של אדם, גם אם לא מדובר בפרמטר של החלטות. יחד עם זאת, בפרמטר שלא לדאוג לענייניו לבד – גם היום לא מקובל. ולכן יצרנו משהו שהוא מצטבר. זאת אומרת, מצד אחד, בנושא של דאגה לענייניו. אם יש מישהו שדואג לענייניו של אדם, ודואג באופן שמסוגל לדאוג כפי שצריך והדברים משביעי רצון, אז לא צריך למנות אפוטרופוס לאדם. לעומת זאת, בעולם קבלת החלטות – וזה הרכיב השני – אין פה מישהו שיכול וולונטרית לבוא ולהגיד: אני מקבל החלטות במקומו או משהו כזה. כל מה שיש זה שאם יש מישהו מוסמך על פי דין, וכיום זה באמצעות יפוי כוח מתמשך, ואם יש לנו מישהו שיכול אולי לסייע לו באופן שהוא יקבל החלטות במובן של הסכמה מדעת בעצמו.

אלה שני הרכיבים כאן. כך שאני חושבת שיחד הם נותנים את מה שביקשתי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי.

פיליפ מרכוס :

רק מילה : נדמה לי שנשמטה מילה כאן. משום שבנוסח הקיים כתוב " - - - באין מי שמוסמך ומוכן לדאוג - - -".

המילה מוסמך נשמטה מהנוסח שלכם.

קריאה :

נכון.

מוריה בקשי כהן :

נכון.

פיליפ מרכוס :

אני שואל אם זה במקרה.

מוריה בקשי כהן :

לא. ממש לא מקרה. זה יצר בלבול לסיפור - - -

פיליפ מרכוס :

כי אם אין הסמכה על פי דין, איזו יכולת יש לו? איזו סמכות יש לו?

מוריה בקשי כהן :

נכון. אז זה בדיוק העניין : שלגבי החלטות – לא נשמטה המילה "מוסמך". לגבי "לדאוג לענייניו" – כן הושמטה. משום שבעולם ההחלטות לא יכול להיות שמישהו יפעל אם הוא לא מוסמך בשמו של אדם. בעולם הדאגה יש לנו משפחות נפלאות ונהדרות, שבלי הסמכה בחוק דואגות לענייניו של אדם, ועדיין נוצר הצורך, בשל ההחלטות, לקיים. לכן עשינו את ההבחנה הזאת.

פיליפ מרכוס :

צריך לעשות הפרדה מאוד - - -

מוריה בקשי כהן :

זה גם יצר בלבול בפסיקה, הסיפור הזה. כי מה זה באמת "מוסמך לדאוג לענייניו", כשאין לך בעצם את הכלי? מה הכלי ללדאוג?

פיליפ מרכוס :

- - - אפטרופוס למעשה.

מוריה בקשי כהן :

אפטרופוס למעשה יצר גם ערבוב. כי הרבה אנשים סברו שאפטרופוס למעשה זה סוג של סמכות. אפטרופוס למעשה זה סוג של אחריות ולא סמכות. אין לאדם סמכות מכוח. היה תיק בבית המשפט העליון בנושא הזה, ואנחנו עמדנו על האמירה הזאת, שאין מישהו שיכול לקחת את האחריות לקבל החלטות בלי מינוי. גם לא אפטרופוס למעשה.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

שם לפרוטוקול.

מרים מהלה:

עורכת הדין מרים מהלה ממשרד עמרם בלום. מייצגת את לשכת עורכי הדין.

שתי נקודות: לעניין העובדה שהסיפא של הסעיף הייתה קיימת גם בנוסח הנוכחי של החוק, לפני התיקון, הפסיקה מלמדת שזה יצר הרבה מאוד בעיות, ונעשו ניסיונות לעשות שימוש באמת בנוסח הזה בשביל להתחמק מהאחריות של אפוטרופוס למעשה, ואז להגדיר: זה באמת בן אדם שלא צריך אפוטרופוס. ברגע שיש מישהו בתמונה, לא צריך אפוטרופוס.

אנחנו חושבים שאת כל השיקולים האלה צריך לשקול בחלופה שיש בהמשך, של מה האמצעים. יש אמצעים פחות דרסטיים להשתמש בהם, ולא בבדיקה הראשונית – ואני אסביר את המשמעות של זה: התוצאה של הנוסח המוצע היום, של הסעיף, זה שהמקרים האלה לא ייכנסו בכלל בדלת של בית המשפט. הם לא ייבדקו. כי מחלקת הרווחה או משרד עורכי הדין שייפנה אליהם בבקשה, להגיש בקשה למינוי אפוטרופוס, יגידו: אנחנו לא עוברים את סף הדלת בכלל. הנושא הזה לא ייבדק – מה טיבו של הסיוע או של העזרה שניתנת באותם מקרים. אם אנחנו מעבירים את זה למצב של האמצעים הפחות דרסטיים, אז יינתן פה תסקיר. ואם בית המשפט ימצא שיש קרוב משפחה שמטפל במה שצריך, שיש איזושהי מסגרת עזרה אחרת שנותנת את הטיפול, אז יקבעו שלא צריך אפוטרופוס והמסגרת הקיימת היא מספקת. ברגע שאנחנו שמים את זה בסעיף הראשי, בתנאי הסף – המקרים האלה בכלל לא ייכנסו בדלת וייפלו מתחת לרדאר. לשופט לא תהיה אפשרות להתייחס בכלל למקרה כזה. זה דבר ראשון.

עכשיו, לגבי שני המרכיבים של אינו מסוגל לטפל בענייניו ולקבל החלטות. הדוגמה שעורכת הדין איילת ששון הביאה, של חולה שכבר לא סוגל לטפל בענייניו, אבל כן מסוגל לתת ייפוי כוח למישהו שיטפל בהחלטות, עוד פעם מבהירה – ואני תיכף אתן לכם את הדוגמה – למה גם את העניין הזה צריך להעביר לבדיקה השנייה. כי מי שיש לו מסגרת חברתית או משפחתית; שיש לו מישהו שהוא יכול לתת לו ייפוי כוח; שיש לו מישהו שהוא יכול לעזור לו – אז הוא יוכל ליהנות מהמסגרת הזאת. אבל מי שאין לו מסגרת כזאת או הנגשה של מערכת שמאפשרת לו להשתמש בשירותים האלה – הוא ייפול בין הכיסאות. כי כיוון שהוא מסוגל לקבל החלטה, אז לא תגיע בכלל בקשה למינוי אפוטרופוס; ובגלל העומס והאמצעים שיש היום למערכת הרווחה, אז הוא גם לא יקבל שום שירותים משום סוג שהוא. העובדה שהוא שכלית יכול לקבל החלטות, לא תסייע לו לקבל שום סוג של שירות או טיפול.

מוריה בקשי כהן:

אבל לא בכדי אנחנו לא קיבלנו את עמדת הארגונים שרצו שייכתב: לרבות לאחר מתן הנגשות וכולי. משום שאם ההנגשות האלה לא ניתנות בפועל, אז אין טעם בדבר הזה. הוא יישאר קירח מכאן ומכאן.

מרים מהלה:

לא, אבל אם - - -

מוריה בקשי כהן:

הנוסח פה אומר זה שיש לי מישהו שנותן לו את ההנגשות האלה. ואם לא, אז לא.

מרים מהלה:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, איש נורמטיבי שאין לו מגבלות שכליות, אבל אין לו יכולת לממש בגלל סוציאליות, בגלל מגבלות השכלה – את לא צריכה הנגשה. אין לו פשוט יכולת, כי השירותים החברתיים שקיימים במדינה שלנו, הם לא כאלה שמגיעים אל האנשים אם אתה לא מגיע - - -

מוריה בקשי כהן:

זה לא כתוב.

מרים מהלה:

אני אומרת שאם המבחן הוא כפול: גם אינו מסוגל לטפל בענייניו וגם אינו יכול לקבל החלטות; אז מי שמסוגל לקבל החלטות אבל לא יכול לטפל בענייניו בגלל כל מיני מגבלות אחרות, לא ייכנס בדלת. שיבדקו אם יש מישהו - - - שירות.

מוריה בקשי כהן:

היום גם הם לא נכנסים בדלת הזאת.

מרים מהלה:

מה זאת אומרת?

מוריה בקשי כהן:

היום אין לנו אנשים שמסוגלים לקבל החלטות בקשר לענייניהם, בדרך כזאת או אחרת - - -

מרים מהלה:

ולא מסוגלים לטפל בעניינם. זה הנוסח היום. היום אין לך את הנושא של קבלת החלטות בסעיף.

מוריה בקשי כהן:

בפועל, ככה זה מופעל. זה מה - - -

קריאה:

נכון.

מרים מהלה:

הניסיון שלנו הוא אחר, במערכת. אבל אני אומרת: צריך להסתכל על העובדה - - -

נועה ברודסקי לוי:

עורכת הדין מרים מהלה, את מכירה מקרים שבהם בן אדם צלול לחלוטין ומינו לו אפוטרופוס?

מרים מהלה:

כי המסוגל לקבל החלטות, זה יותר רחב מצלול לחלוטין.

עכשיו, כן, יש מקרים של אנשים עם מגבלות פיזיות. הובאו פה גם דוגמאות כאלה. ואז האפוטרופוס פועל ברמה של שיתוף פעולה והוראות הרבה יותר רחבה.

עכשיו, ייפוי הכוח המתמשך וכל הכלים הנוספים שאנחנו מכניסים, הם מאוד יפים לאנשים שיש להם במי להיעזר ויש להם על מי לסמוך. אבל יש לך אוכלוסייה מאוד גדולה שהיא ערירית. אין לה למי לתת ייפוי כוח.

מיטל סגל-רייך:

אז הפתרון זה אפוטרופוסות? מי שערירי. איזה מין פתרון זה?

מרים מהלה:

אני חושבת שהפתרון צריך להיות בבדיקה של האמצעים הדרסטיים האחרים. אם תהיה מערכת חלופית, אם יש בקהילה מסגרת אחרת - אז יבחרו בה.

מיטל סגל-רייך:**ברגע שאנחנו מצטמצמים - - -****מרים מהלה:**

אבל אם לא נכנסנו בדלת של הבדיקה, אז אף אחד לא יראה אותו. אז את שמרת על זכויות האדם, והוא נשאר זרוק במקום שלו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תסבירו לי שוב, כי אני מתחיל להסתבך. תסבירו לי בדיוק עוד פעם את הנושא. כי אני הבנתי אתכם טוב, אבל אני לא מבין את השאלות אולי.

מוריה בקשי כהן:

יש פה כמה שאלות שעלו: שאלה אחת זה האם התנאים של לא מסוגל לדאוג לענייניו ולא מסוגל לקבל החלטות צריכים להיות תנאים מצטברים או שדי בזה שאדם לא מסוגל לדאוג לענייניו, גם אם מסוגל לקבל החלטות כדי שימנו לו אפטרופוס.

בפועל, היום, גם היום, למרות שהנוסח הוא לא נוסח מצטבר, אלא נוסח של או, בתי המשפט לא ממנים אפטרופוס, ובניגוד לעבר, לאדם שהוא צלול לחלוטין ומסוגל לקבל החלטות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ופה זה נוסח מצטבר?

נועה ברודסקי לוי:

כן.

מוריה בקשי כהן:

פה זה נוסח מצטבר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נו, אז ודאי שלא.

מוריה בקשי כהן:

ואומרת עורכת הדין מרים מהלה: זה לא צריך להיות נוסח מצטבר.

יעל גרמן (יש עתיד):

למה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

למה? לא הבנתי.

יעל גרמן (יש עתיד):

אז להיפך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני הבנתי הפוך.

מוריה בקשי כהן:

משום שלטעמה של עורכת הדין מרים מהלה, אם אני מתרגמת אותה: יכול להיות גם מצב של אדם שהוא צלול לחלוטין, מסוגל לקבל החלטות, אבל הוא ערירי ואין מי שדואג לו, וימנו לו אפוטרופוס כדי שיהיה מי שידאג לו.

מרים מהלה:

אני חושבת שהאחריות של המערכת זה לבדוק את המקרה. אם במסגרת הבדיקה, ובהמשך יש לנו סעיף של לראות האם אין אמצעים פחות דרסטיים להשיג את המטרה, שכן האדם יהיה מטופל בהתאם לצרכים ולרצונות שלו; אבל אני אומרת: אם אנחנו שמים את זה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אפוטרופוס זה הרי השלב האחרון. יהיו לפני כן כל השלבים שאנחנו מדברים.

מרים מהלה:

אבל בשביל שזה ייבדק זה צריך להיכנס במבחן הסף. אם אנחנו לא נכנסים במבחן הסף, בית המשפט לא יבדוק האם יש לנו חלופות אחרות ופחות דרסטיות לטיפול הזה, כולל כל האמצעים שדיברנו עליהם. ברגע שאנחנו שמים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נכון. אבל פה זה מבחן הסף - - -

קריאה:

כן.

קריאה:

כן.

קריאה:

לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, פה זה לא מבחן הסף של ייפוי כוח. זה מבחן הסף?

נועה ברודסקי לוי:

לא, אנחנו במבחן של אפוטרופוסות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה שאני אומר. אבל זה לא - - -

נועה ברודסקי לוי:

זה מה שבית המשפט - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, אבל נניח שבית המשפט בודק את זה, ואם יש את זה אז אין אפוטרופוס. אז זה אומר שאין לו

כלום?

מוריה בקשי כהן:

לא.

נועה ברודסקי לוי:

לא. הוא מסתמך על זה שיש מישהו אחר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נו, בסדר. ו-.

נועה ברודסקי לוי:

או שבן האדם לא צריך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז זה שאני אומר. והמישהו האחר הזה, הוא לא - - -

איילת ששון:

אבל בכל מקרה גם אם יהיה בן אדם שאין לו שום דבר אחר, אבל הבדיקה תעלה שהוא לא זקוק
לאפטרופוס - - -

נועה ברודסקי לוי:

נכון. אז לא ימונה לו אפטרופוס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז לא ימנו אפטרופוס. זה בסדר. אבל איפה כתוב - - -

נועה ברודסקי לוי:

אני לא לגמרי מבינה את הטענה שלך שהדברים לא ייבדקו. הדוגמה שאת מביאה היא של בן אדם
ערירי. אוקיי? אחד מהשניים: מישהו יגיש בקשה למנות לו אפטרופוס, ואז זה ייבדק. זאת אומרת,
הבדיקה תהיה הוליסטית - - -

מרים מהלה:

אבל לא תוגש. לא תוגש כי - - -

מוריה בקשי כהן:

- - -

קריאות:

- - -

איילת ששון:

מדובר בבדיקה מלאה. זה לא שבאים ובודקים קודם כל - - -. אנחנו בודקים הרי אם הנך מסוגל.
פורמלית יש לנו איזושהי סכימה כזאת של אם אתה מסוגל לקבל החלטות, אז אני בכלל לא בודקת את
השלב.

עכשיו, אם מה שאת באה ואומרת: שירותי הרווחה – הם אלה שצריכים לפעול להגשת בקשה למינוי אפוטרופוס, ואם הם לא יפעלו להגשת בקשה למינוי אפוטרופוס, לא ייעשה שום דבר ליד האיש הזה, אז את הטענה הזאת אני לא מקבלת. כי יש לנו, גם היום, אנשים עריריים, ששירותי הרווחה נכנסים לפעול בעניינם. המענה המיידית הוא לא אפוטרופוס. אם מדובר בבן אדם שלא זקוק לאפוטרופוס, אלא זקוק למענים אחרים שקיימים במסגרת שירותי הרווחה או במסגרות אחרות, אני מצפה מהשירותים השונים במדינה להעניק לו אותם. זה שלא תמיד זה נעשה, אני, לצערי, מניחה שאת צודקת, אבל אפוטרופוסות היא לא המענה לדבר הזה. אם נכנס מישהו לבדוק ורואה שצריך, אני מצפה ממנו לא לצאת ולהתעלם רק בגלל שאין מקום - - -

מרים מהלה:

תלוי עכשיו בבית המשפט העליון תיק במקרה כזה. שהמקרה הגיע לרווחה, והרווחה, למרות שהעובדות הסוציאליות בשטח חשבו שצריך בשלב ראשוני למנות אפוטרופוס; כשזה עלה למחלקה המשפטית, אמרה המחלקה המשפטית: האישה יכולה לקבל החלטות. אנחנו בכלל לא נכנסים למסלול הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע. ואז?

מרים מהלה:

עכשיו, הדברים התגלגלו כמו שהתגלגלו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אבל אז. מה עושה מחלקת הרווחה?

מרים מהלה:

וזהו. עכשיו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה זה "זהו"? מה עושה מחלקת הרווחה?

מרים מהלה:

יצאו מהתמונה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

למה יצאו מהתמונה?

מרים מהלה:

כי אין שירותים סוציאליים במדינה.

עכשיו, נכנס לתמונה בחור צעיר - - -

קריאות:

- - -

סימונה שטיינמץ:

- - - זה לא במקום. את גם - - - זה לא צורה להביא מקרה - - -

מרים מהלה:

אני מתנצלת על הניסוח. הכלים שעומדים בפני - - -

סימונה שטיינמץ:

גם - - - על שירותי הרווחה, זה לא סיבה למנות אפוטרופוס.

מרים מהלה:

אני שוב מתנצלת, אבל אני כן רוצה שתתייחסו למקרה.

האמצעים שעומדים בידי שירותי הרווחה הם מוגבלים.

עכשיו, נכנס לתמונה בחור צעיר. ניצל את האישה הזאת. מבחינת המערכת, מישהו מטפל.

יזהר דמארי:

וזאת הבעיה. אף אחד לא בודק אם האיש - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני לא מבין. אנחנו חוזרים עוד פעם? מה, אנחנו הרי לא נצא מזה. מר יזהר דמארי, אמרת את הדברים. הם הסבירו את עמדתם שכן בודקים וכדין. לא מוסמך, אבל אמרו שכן בודקים. לא נוכל כל הזמן להתגלגל עם הדברים האלו.

עכשיו, לך, עורכת הדין מרים מהלה, אני אומר שוב: אני לא מכיר, אבל אני מבין בהיגיון הפשוט שבידי מחלקת הרווחה יש אפוטרופוס, יש ייפוי כוח, של להחליט על זה, ואני מקווה שיהיו תומכי החלטה. נניח. עכשיו, אם האיש לא יכול לדאוג לענייניו, אבל יש לו דעה, הוא מבין והוא יודע; אז כשנניח מחלקת רווחה משום מה טעתה וחשבה לשים לו אפוטרופוס. אמרו: תשמע, מה אפוטרופוס? האדם הזה הרי מבין. מה אתה? ואז מחלקת הרווחה אומרת: אוקיי, אז בואו נלך על ייפוי כוח או נלך על תומכי החלטה - - -

מרים מהלה:

אבל ייפוי כוח זה בחירה של האיש. זה לא המערכת - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אבל מה זה בחירה? בסדר. אבל היא אומרת לו: אז האיש לא - - - היא מסתכלת. אם נניח האיש לא רוצה לעשות ייפוי כוח, ונניח יהיה לנו תומכי החלטה, וגם האיש לא ירצה את זה. אז מה תהיה הברירה? אז יכול להיות שלא תהיה ברירה וישימו לו אפוטרופוס אם הוא לא ירצה שום דבר אחר, אבל יציעו לו את הדברים האלו. אני לא מצליח להבין מה בדיוק אנחנו רוצים שנעשה כאן. מה נכתוב פה?

הנושא הזה גם נידון, אני מבין, בפורום המשותף שלכם בלעדינו. נכון?

מוריה בקשי כהן:

היו דעות שונות בעניין הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. גם שם היו דעות, ואני מבין שנפלה איזושהי החלטה. אז אנחנו נכבד אותה.

כן. בבקשה.

ריבי צוק :

אני מציעה לחזור לנוסח שהועבר לקראת הדיון ב-29 לדצמבר, לקראת הדיון הקודם, ולא לנוסח היום. ואני אסביר: הנוסח של היום אומר שצריך שני דברים מצטברים בשביל שיהיה מינוי של אפוטרופוס: 1. האדם לא מסוגל לדאוג לענייניו. כלומר שאם לא יהיה לו אפוטרופוס, יהיה לנו מצב של הזנחה. 2. הוא לא מסוגל לקבל החלטות.

עכשיו, הרציונל שעומד מאחורי ההפרדה הזו, להבדיל מהמצב הקיים היום, שנוסח דומה לו הוצע גם לקראת הדיון הקודם, זה שאם אנחנו משאירים רק את הסעיף התפקודי, רק לא יכול לדאוג לענייניו, אולי ייכנסו כאן מקרים של אנשים שבעצם מסוגלים לדאוג לעניינם. הם רק צריכים לעשות פעולות משפטיות ולהסמיך אחרים.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

לא אולי.

ריבי צוק :

עכשיו, נכון להיום, הנוסח הוא "לא מסוגל לדאוג לענייניו". והלכה למעשה, בתי המשפט מפרשים את ה"לא יכול" כלא יכול גם באמצעות אחר.

הרי יש לנו פסק-דין כזה, שהרווחה התנגדה: אדם שקיבל כספי פיצויים. אני חושבת שברקע היה שם גם חשש שאולי המשפחה רוצה "להתלבש" עליהם. בית המשפט אמר: בן האדם רוצה ואני לא אמנה לו אפוטרופוס, כי הוא יכול, גם אם הוא בכיסא גלגלים.

זאת אומרת, אנחנו ראינו שנוסח של לא יכול לנהל את ענייניו – בתי המשפט מפרשים אותו באופן שמביא בשעריו רק את אלה שראוי. לעומת זה, התוספת כאן, שעושה תנאי מצטבר נוסף של קבלת החלטות, משאירה חלק מהמקרים של הזנחה חמורה בחוץ. למשל: מישהו שנמצא בדיכאון מזוירי. הוא לא לא מסוגל לקבל החלטות. יש אנשים שלא יכולים להתארגן על החיים. שלא יתפקדו. היכולת לקבל החלטות היא רק סוג, אספקט אחד של המוגבלויות מהסוג שאנחנו מדברים עליהם, שיכול להשפיע על הגעה למצב של הזנחה. ולעשות היום שני תנאים מצטברים, שבאחד מהם הוא יכול היה לקבל קבלת החלטות – אנחנו משאירים אוכלוסייה שראוי לאפשר לשקול לה מינוי אפוטרופוס בחוץ.

עכשיו, אין ספק שבחוק הזה יש בשורה אחרת. לא צריך להיות תחת מורא המצב הקיים, ובכל מקום להכניס דברים שיכולים להשאיר אנשים שראויים להגנה מחוץ לחוק. יש את הסעיף, שבכל מקום שאפשר להסתפק באמצעי אחר, יעשו את זה. אז בין שזה הדברים שכבודו ציין, ובין שזה דברים אחרים של יש עוד אמצעים נוספים שאפשר, בשביל לא למנות אפוטרופוס: התערבויות רכושיות, חשבונות משותפים, רישומי הערות אזהרה. יש סל של דברים שאפשר לעשות. אבל בסעיף הזה שנותן את הסמכות למנות, לא צריך להשאיר מחוצה לו אנשים שיכולים, בזיקה למוגבלות מנטלית או קוגניטיבית, להגיע להזנחה חמורה, באופן שהמבחן שישנו כאן לא יאפשר למנות להם אפוטרופוס.

יעל גרמן (יש עתיד) :

אז את בעד הפרדה - - -

ריבי צוק :

לא. אני נגד. אני אומרת - - -

יעל גרמן (יש עתיד) :

את בעד המצטבר או בעד הפרדה?

מוריה בקשי כהן :

הפרדה.

ריבי צוק:

אני אומרת שהסעיף צריך להיות כמו שהוא היה בעבר. שהמבחן הוא מבחן של מסוגל לנהל את ענייניו.

עכשיו, מה שעשו היום, זה הוסיפו עוד חלופה. אמרו: לא מספיק שהוא רק לא יהיה מסוגל לנהל את ענייניו. צריך גם שתהיה לו בעיה בקבלת החלטות.

עכשיו, אני לכשעצמי חשבתני שזה בסדר. אם רוצים את מה שממילא ברור ונוהג היום ואת מה שלדעתי יפורש, להגיד: לא סתם לא מסוגל לנהל את ענייניו. אלא לא מסוגל לנהל את ענייניו כתוצאה ממגבלות. זה לא פוליטיקלי-קורקט היום, למרות שלדעתי אי אפשר להתעלם. אז אומרים: אוקיי, ניקח את מבחן קבלת החלטות. אבל במבחן קבלת החלטות יש אוכלוסיות של אנשים שישבלו מהזנחה, ולאפורופוס לא תהיה הגנה אפשרית עליהם. למה? ואפשר לתת לזה מענה בכל הסעיפים האחרים, ובעיקר בסעיף של האמצעי הפחות מחמיר. וגם, קודם כל, בדרך המלך של מה זה מסוגל לנהל את ענייניו, כפי שנעשה היום. ולא צריך את מבחן החלטות. היכולת לקבל החלטות. וההכנסה שלו שמה אוכלוסיות מסוימות שצריכות להיות - - - בחוץ.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. הגברת ריבי צוק, שמענו.

דוקטור מיטל סגל-רייך, את רוצה לתת דוגמה של מישהו שרצו לעשות לו אפורופוס למרות שהוא מבין?

מיטל סגל-רייך:

אני חושבת עכשיו. בראש מגלגלת מהשנים האחרונות. אני חושבת מאות מקרים. אני לא מגזימה. אולי אלפים. אנשים שבאמת. כמות אדירה. בחיפה היו 200 תיקי אפורופוסות. הליכים של אפורופוסות בחודש. אני מדברת אתכם על שנים ארוכות אחורה. כל האנשים שאני עכשיו מעבירה בראש, כולם, עם התנאי המצטבר הזה, נופלים לתוך הפח הזה ויכולים לקבל מינוי של אפורופוס. למרות שזה אנשים שאנחנו בהליך משפטי, הצלחנו הרבה פעמים לבטל להם את האפורופוסות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עם התנאי המצטבר או אם זה לא יהיה מצטבר?

מיטל סגל-רייך:

גם אם זה מצטבר. הצטברות לא מונעת מהכניסה. וכשזה בלי התנאי המצטבר, זה עוד יותר רחב ופתוח.

למעשה, גם כשהתנאי מצטבר, יכולת קבלת החלטות היא משהו שהוא כל כך נתון לפרשנות. אנחנו באים ומפרשים ומייחסים לאדם חוסר יכול לקבל החלטות אם הוא לא מקבל החלטות כמונו. אם הוא לא מקבל את החלטות שאנחנו חושבים שהיה נכון לקבל. אנחנו לא בדוקים את הדברים אף פעם ברמה של איזה סיוע או שירותים חברתיים – אני מתחברת למה שעורכת הדין איילת ששון אמרה – אפשר להעניק ולעטוף אותו איתם, כדי לאפשר לו לממש את החלטות שלו ואת הרצונות שלו.

עכשיו, גם הסעיף שמדבר על אמצעים חלופיים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כתוב כאן: בהינתן הנגשה כאמור לא יוכל לקבל - - - זה. זה נותן איזה מין מעטפת נוספת.

מיטל סגל-רייך:

ההנגשה היא - - -

קריאה:

--- אחר.

מיטל סגל-רייך:

ההנגשה היא של ההליך, ואנחנו מדברים על משהו אחר.

עכשיו, דיברתי עם עורכת הדין נועה בן צבי על זה. הרעיון של אמצעים חלופיים למעשה, גם לא פותר לנו את העניין. כי האמצעים החלופיים הם כלים מאוד מוגדרים. הם ארגז. גם כשאנחנו מעשירים אותו ומפתחים אותו ומייצרים אותו, עדיין אנחנו, כולנו, נצמדים למין דפוסים מאוד ברורים. לכן בית המשפט מסתכל על אדם ואומר: אוקיי, זה לא הולך. זה לא עובד. ייפוי כוח לא מתאים. אז אפוטרופסות. המציאות מלמדת שבכל מקרה, בעצם נתפרה חליפה אישית, משפטית, שהתאימה לצורך הקונקרטי. אם הצורך היה ספציפי, אנחנו באנו והצענו כלים.

יעל גרמן (יש עתיד):

בלי אפוטרופסות?

מיטל סגל-רייך:

בלי אפוטרופסות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז מה היית מציעה שכן יהיה כתוב?

מיטל סגל-רייך:

אני אומרת שהסעיף הזה, כמו שהוא, חשוב לדעת: האנשים ---

קריאה:

גם במצטבר.

מיטל סגל-רייך:

גם במצטבר ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

במצטבר, כן. אבל היא אומרת שגם מצטבר זה לא מספיק. מה כן היה צריך להיות?

יעל גרמן (יש עתיד):

--- ישתמשו בחבילת הכלים ---

מיטל סגל-רייך:

הלא מוגדרת. לא סגורה. העניין הוא ---

מוריה בקשי כהן:

היועצת המשפטית נועה ברודסקי לוי לא קראה את כל הסעיף.

נועה ברודסקי לוי:

כן. בסעיף 33א(א1) הוספנו את העניין שבית המשפט בוחן את כלל החלופות.

תמי סלע:

זהו. ככל שיהיו חלופות והם ישתרשו, אז לא יהיו - - -

קריאה:

- - -

נועה ברודסקי לוי:

- - - מה שהוא יבחן זה הדברים המוכרים. אבל השאלה: איך אנחנו נכתוב את זה בצורה יותר ברורה מזאת?

יעל גרמן (יש עתיד):

הנה סעיף 33א(א1). נכון.

מיטל סגל-רייך:

כשאנחנו בעצם חושבים על הכלים המוכרים, אנחנו לא נותנים את המענה הנקודתי, הקונקרטי, שהאדם צריך. אנחנו בוחנים בכלים שאנחנו מכירים. אנחנו לא יכולים באמת - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי.

מיטל סגל-רייך:

זה דבר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה כן היה צריך? איך את היית רוצה לנסח את זה?

מיטל סגל-רייך:

מה שצריך זה איזושהי מעטפת באמת יצירתית. זאת אומרת, למצות את כל האפשרויות החברתיות על מנת לאפשר לבן אדם לקיים את עצמאותו ואת האוטונומיה שלו, ולחיות בעצמאות ולממש את הרצונות שלו. לתת לו את כל הכלים, בכל - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל דוקטור מיטל סגל רייך, איך היית עושה? היית לוקחת את סעיף 33א(א1) ושמה אותו לפני סעיף 33א(א)1-2?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה בסדר. לא משנה.

יעל גרמן (יש עתיד):

שיהיה ברור - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה, היית רוצה להוסיף את המילה "יצירתית"?

מיטל סגל-רייך:

יצירתית. זה בעצם המשמעות של הדברים.

קריאה:

אי אפשר להוסיף - - -

נועה ברודסקי לוי:

אי אפשר לכתוב את זה בחוק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אי אפשר בחוק.

מיטל סגל-רייך:

נכון, אבל מה שנדרש זה בעצם לבוא ולעשות איזשהו מהלך שהוא מאוד מותאם לאדם, ולעשות איזשהו תנאי סף, שבעצם השירותים החברתיים; ואגב, לא מן הנמנע שיפותחו שירותים חברתיים, כדי לאפשר לאנשים לקיים את עצמם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בעזר השם. בעזר השם.

מיטל סגל-רייך:

אבל ברגע שאנחנו נקבע את זה - - -, כאיזשהו רף שצריך לקיים אותו, אז יפותחו השירותים האלה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אז בואו נסכם את דבריך, שאם יהיה לך רעיון יצירתי, מה להוסיף, שקביל - אז תפני לעורכת הדין מוריה בקשי כהן או ליועצת המשפטית נועה ברודסקי לוי וכולי.

נועה ברודסקי לוי:

אני רוצה אבל להדגיש שבנוסח שכתבנו, הכוונה היא שהם - - - כל מקרה לגופו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל בינתיים, אני מבין, יש לנו, אל"ף, את ההצטרבות, שזה - - - בי"ת, יש לנו את סעיף 33א(א1), אמרתם?

נועה ברודסקי לוי:

כן. שתיכף נקריא אותו. אבל הרעיון כן היה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שתיכף נגיע אליו.

יעל גרמן (יש עתיד):

- - - לוקחת את סעיף 33א(א1). אם אנחנו באמת מקבלים. יש פה שתי עמדות הרי: עמדה אחת שמקלה עם - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש שלוש עמדות: עמדה אחת שרוצה להפריד; עמדה אחת - - - מצטבר; והעמדה השלישית שאומרת שהמצטבר גם כן לא מספיק. צריך תוספת. את סעיף 33א(א) נגיד.

יעל גרמן (יש עתיד):

אני מדברת על גישות. כן, אבל העמדות נובעות מתוך גישות. זאת אומרת, הדעות נובעות מתוך גישות. יש גישה שאומרת: אנחנו רוצים להקל על הממנה או על האדם, ולכן אנחנו גם מקלים עם האפשרות למנות לו אפוטרופסות כי אנחנו חושבים שזה לטובתו.

ויש גישה אחרת שאומרת: מינוי אפוטרופוס, זה לא בהכרח לטובתו, ולכן אנחנו רוצים להקשות. וזה צריך להיות רק ברירת מחדל, לאחר שניסינו את כל האמצעים. אלה שתי הגישות שאני שמעתי כרגע. הגברת ריבי צוק מציגה את העמדה הראשונה, ודוקטור מיטל סגל רייד את השנייה.

ריבי צוק:

לא. אחרי - - - את כל האמצעים כולם ומסכים עליהם.

יעל גרמן (יש עתיד):

אני חושבת שאם אנחנו לוקחים את הגישה של דוקטור מיטל סגל רייד, ואני חושבת שזו הייתה הגישה שלנו; אנחנו לא רוצים הרי שבסופו של דבר, לאחר שאנחנו עושים עבודה כל כך יסודית על החוק ומנסים כל כך לכבד את רצונו של האדם, פתאום יהיה קל למנות לו אפוטרופוס. שאין ספק שהוא בא מעל הראש שלו, ולא בדיוק מכבד את רצונו. אז לפחות, דבר אחד אני חושבת: צריך לקחת את "לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס לבגיר" ולשים אותו כ-preamble כהקדמה, כדי להבהיר את הכוונה. הכוונה היא לא למנות באופן אוטומטי. ובוודאי לא בקלות את האפוטרופוס, ולנסות קודם, כמו שדוקטור מיטל סגל רייד אמרה, את כל האמצעים שקיימים, יצירתיים או לא יצירתיים, קיימים ושלא קיימים. ורק בליט ברירה, אם אין ברירה ובמצטבר. ואז.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. זה שיחליטו אם זה - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

כי אני בעד הגישה של דוקטור מיטל סגל רייד. אני חושבת שהחוק שלנו כאן מדבר על הגישה של דוקטור מיטל סגל רייד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. כן.

אוקיי. בבקשה.

שמחה בניטה:

תודה רבה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק את השם לפרוטוקול.

שמחה בניטה:

שמי שמחה בניטה. אני יושבת ראש עמותת מזור וחברה בפורום הארגונים.

אני רוצה להגיד לך שאני נחשפתי לאחרונה לנושא של אפוטרופוסות בארגון הנכים בסיפור מזעזע. פשוט מזעזע. יש לנו נכה שהיא מגיעה לאחת העמותות, ומיננו לה אפוטרופוס מכיוון שהיא ערירית. תפקדה בכוחות עצמה. היא טיפלה בעצמה. אבל האפוטרופוס הלך לטאבו והחתיים והעביר את הדירה על שמו.

קריאה:

אז הוא גנב.

שמחה בניטה:

אחרי כמה שנים הוא החליט לעזוב. אז הם העבירו את השרביט לאפוטרופוסית אחרת. הבחורה הנכה קיבלה אירוע מוחי ואושפזה - - - אדומים, אחרי שיקום ושיקום, והחליטה שהיא רוצה לצאת הביתה. לא. האפוטרופוסית אמרה: את נשארתי כאן, בבית האבות. היא לא רצתה. מי שדאגה זה יושבת ראש העמותה, שהיא מגיעה. מכירה אותה, כי היא מבקרת בעמותה מידי יום כמעט. כי היא גרה ממול העמותה של חיים עצמאיים. והוציאה אותה. ביקשה ממני להביא מטפל זר. והגיע מטפל. ונוצר קשר מצוין בין החולה למטפל. ההוא תפקד. ניקה את הבית, סידר. הכול. באה האפוטרופוסית, אמרה: לא, לא. והכסף אצלה. היא לא הסכימה לשלם את המשכורת. היה צריך להילחם עם האפוטרופוסית. ומי שניהלה את כל המאבק זה בינתיים יושבת ראש העמותה, מחיים עצמאיים. שילמה מכספה. הביאה את הבת שלה לנהל את הדברים. להעלות. כיוון שיש מדרגות לבית והיא לא יכולה להגיע. היא עלתה וניהלה את כל הדו-שיח. אנחנו ניסינו לעזור. אני הייתי בטיפול. לא הצלחנו לטפל מול האפוטרופוסית. מכיוון שגם לא היה אוכל, כי היא לא נתנה מספיק כסף לאוכל. העובד, אחרי חמישה חודשים, חצי שנה, התייאש. שברה אותו. כי הוא היה צריך, מהמשכורת שלו, לקנות אוכל. עזב. הבאנו עובד אחר, שמאוד מאוד מרוצים אחד מהשני. אבל היא החליטה שהוא לא יעבוד. ואז היא הביאה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת שמחה בניטה, אם את רוצה להגיע, תגידי - - -

שמחה בניטה:

אני רוצה להראות לך השתלטות של אפוטרופוסית.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אנחנו מכירים את המקרים היחידים האלו, שיש פה גם פן פלילי באופן - - - לגמרי.

שמחה בניטה:

- - - פן פלילי. אבל זה, אני רוצה להגיד לך: זה לא פעם ראשונה. אני פעם הוצאתי גם נכה מאפוטרופוסות, באמצעות עורכי הדין של העמותה. מכיוון שמה שקורה, הם משתלטים על החולה, למרות שהוא יודע מה הוא רוצה. ויש עמותות בסביבה שמטפלות בצרכים. ולכן העניין הזה צריך לבוא, לא בצורה שהיא אומרת או השנייה אומרת: קודם כל, להנחיל על אפוטרופוס. לראות אם יש בסביבה עמותה שתומכת, ארגון שתומך. והצרכים של החולה, על ידי שהיא ערירית, זה לא אומר שהיא מטומטמת. זה לא אומר שהיא לא יודעת לנהל את החיים של עצמה.

יזהר דמארי:

הגברת שמחה בניטה, זה דווח לאפוטרופוס הכללי?

קריאה:

בדיוק. דיווחת על - - - ?

שמחה בניטה:

- - - יש לנו עורכת דין שמטפלת בזה. אבל אני רוצה להגיד לך שהשתלטות הזאת של אפוטרופוסים על אנשים עריריים, לדעתי זה לא מתוך דאגה, אלא זה מתוך חמדנות. ואת התופעה הזאת צריכים לעצור. אני אומרת לך: את התופעה הזאת צריכים לעצור וצריכה להיות ביקורת על הניהול הזה.

כי אי אפשר לנהל לאנשים כאלה ולא לתת להם את הכסף שמגיע אליהם. כי כל הכסף עובר מהמוסד לביטוח לאומי אליהם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי, הגברת שמחה בניטה. אני מבין ומסכים איתך במאה אחוז. אני מניח שאין כאן אדם, בחדר הזה, שלא מסכים איתך בזה. אם קורים מקרים, וקורים, כמו שקורים - - -

שמחה בניטה:

קורים, אבל עד שאתה מגיע לבתי המשפט, פה אתה יודע שאין לך את הזמן הזה לפעמים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת שמחה בניטה, לא צריך. אם אותו אחד העביר את הדירה על שמו; מה זה? זה כמו כל גנב, רק בדרגה יותר גבוהה. צריך לשבת בבית סוהר. זה לא קשור לחוק - - -

שמחה בניטה:

אבל - - - אפוטרופוס - - - הכול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. מה פתאום.

יזהר דמארי:

לא. - - - הכול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איפה נשמע דבר כזה?

יזהר דמארי:

לא נכון.

קריאה:

אבל אסור - - -

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין. יש מערכת פיקוח - - -

שמחה בניטה:

אתם פשוט לא מבינים מה קורה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רבותיי, יש מערכות פיקוח. יש את כל הדברים. זה לא הפקר.

שמחה בניטה :

אז אני אומרת - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אז יש. יכול להיות שיש מקרים בודדים, כמו שיש מקרים שאנשים רוצחים ואנשים זה, למרות שהחוק אומר. בסדר. יכולים להיות מקרים, אבל אני אומר: אנחנו עכשיו מנסים לבנות כאן חוק - - -

שמחה בניטה :

יבלום את התופעה.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

בטח - - -. החוק הזה לא מאפשר לאפוטרופוס לעשות, החוק לא מאפשר לו לעשות מה שהוא עושה. אם הוא עושה הוא בניגוד לחוק. אז יש משטרה, יש פיקוח, יש מחלקת רווחה - יש את כל המערכת הזאת שצריכה לטפל בו.

שמחה בניטה :

אז זה לא עובד כמו שאתה אומר.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

ואת צודקת שבגלל שאנחנו לא מאושרים, לא רק בגלל שאנחנו חושבים שהאפוטרופוס הוא גנב וכולי; גם אם הוא לא כזה. אנחנו חושבים שעד שמגיעים לשלב של אפוטרופוס יש עוד שלבים הרבה יותר טובים לאיש עצמו, שאנחנו רוצים לפתח אותם. ולכן אנחנו מטפלים כאן בעיקר בפיתוח של שני מהלכים, תוך כדי זה שאנחנו רוצים גם לשפר קצת את הנושא של האפוטרופוס.

שמחה בניטה :

- - - על העמותות שמטפלות באותם אנשים. שהן מגיעות אליהם.

זאב פרידמן :

רק הערה. הערה קצרה: אני חושב שמבחינה מתודולוגית, בתהליך הזה חסרה כאן חוליה מאוד-מאוד משמעותית, שלא משמיעה את קולה, והם שירותי הרווחה. אנשי השטח. האם יעלה על הדעת, למשל: חוק בנושא בריאות, חוק בנושא חינוך - שלא יביאו נציגים של מורים או של מנהלי בתי ספר? האם יעלה בנושא בריאות שלא יביאו רופאים ומנהלי - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

יש פה.

קריאה :

לא, לא, לא, לא, לא.

זאב פרידמן :

אין לנו כאן. אני יודע, יש כאן מישהי מצוינת ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים, שאני מכיר אותה ומוקיר אותה. אני חושב שחסרים לנו כאן את אנשי השטח. בגלל שמה שקורה כאן - אנחנו מנהלים את זה כאילו ברעים וטובים ובצורה טוטלית כזאת. ואני חושב שצריך להבין את המורכבות שלהם. זה לא שאין שירותי רווחה. ואי אפשר להגיד שאין מה לתקן. ויש בעיות של ספיקה. ויש. הם לא שונים מאחרים. אבל לא שומעים את קולם. ולדעתי זה חבל מאוד.

שמחה בניטה :

כולם זה קליקה אחת גדולה. כולם זה קליקה. גם - - - וגם - - -

זאב פרידמן :

כולם זה קליקה – נו, אז מה לעשות. מה אני יכול לעשות.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

טוב. רצית רק להגיד משהו, ונשמע עוד את מר רונן גיל ונתקדם.

סימונה שטיינמץ :

אני רק חושבת שזה. כי זה דיון של חקיקה, וזה לא דיון של טובים ורעים. ולכן אני גם לא תמיד עונה פה לכל דבר - - -

שמחה בניטה :

ולא נעים לשמוע.

סימונה שטיינמץ :

לא. אני פשוט מעדיפה לא תמיד לענות. זה הכול. לא צריך.

שמחה בניטה :

ויותר טוב שלא תעני, כי זה מה שקורה אצלכם.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

לא, לא, לא, הגברת שמחה בניטה, בבקשה. אנחנו בונים כאן חוק. בונים על החוק. לא מדברים כרגע על אותם עבריינים. כי כל פעם שאת יוצרת חוק. נניח שאנחנו עוסקים בטרור. יוצרים חוק. לא מדברים על הטרוריסטים שישנם. אולי בגלל שישנם, לכן אנחנו יוצרים חוק ומנסים שהחוק יהיה כמה שיותר טוב, אבל תמיד יש עדיין כאלה שמנסים להפר את החוק. אין מה לעשות.

קריאה :

נכון. צריך לתקן.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

וצריכים רק להגביר את אמצעי האכיפה - - -

קריאה :

- - -

שמחה בניטה :

הבעיה שיש קליקה.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

מה?

שמחה בניטה :

יש קשר. יש קליקה בתוך העובדים הסוציאליים עם האפוטרופוסים.

קריאה :

אוי, באמת.

שמחה בניטה :

אני אומרת לך.

קריאה :

אז יש קליקה גם אצל רופאים, - -

שמחה בניטה :

נכון.

קריאה :

- - אצל שוטרים - -

שמחה בניטה :

נכון.

קריאה :

- - ואצל חיילים.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

כן, מר רונן גיל.

רונן יצחק גיל :

אני רוצה להשלים את הדברים שלי מקודם, בהמשך ישיר לדברים של דוקטור מיטל סגל רייד, ובהתאם לבקשה של כבוד היושב ראש – להציג גם דעת מיעוט. אנחנו הבענו בדיונים הפנימיים דעה שאומרת שהמבחן בסופו של דבר, בכניסה לאמצעי הכי מגביל הזה, שהיום אנחנו עדיין קוראים לו אפוטרופוס; והוא באמת האמצעי הכי מגביל, ואנחנו חייבים להבין את זה; ולכן אנחנו הצענו שבמקום להמשיך לקיים את המבחן הקיים ולהוסיף עליו; ואני מסכים שלהנגיש אותו זה פתרון חלקי, שהיה מקובל אם לא; אבל אנחנו בהחלט הבענו דעה שצריך להחליף את המבחן הזה כאן. והמבחן של מינוי האמצעי הכול כך מגביל הזה, צריך בסופו של דבר להיות המבחן של מסוגל לקבל החלטות, מסוגל לדאוג המהותי. זה, בסופו של דבר, צריך להיות המבחן במקום המבחן של מסוגל לקבל החלטות, מסוגל לדאוג לענייניו. בסופו של דבר, את האמצעי הכול כך מגביל הזה של אפוטרופוס, אנחנו צריכים להשתמש בו אך ורק במקרה שבו אלמלא השתמשנו בו, ייגרם נזק מהותי.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

טוב. אוקיי.

מר יותם טולוב.

יותם טולוב:

אני אמשך את מר רונן גיל, למה זה אומר בפועל. המבחן של אדם שאינו יודע לדאוג לענייניו או שלא מצליח לדאוג לענייניו, בעינינו הוא מבחן לא נכון. אני מבין שעשינו פה מבחן מצטבר, ולכן החלשנו אותו. אבל כמו שדוקטור מיטל סגל רייך אומרת: בתי המשפט, כשהם יראו את הסיטואציה הזו, הם כבר ידאגו להסביר למה בגלל שהוא לא יודע לדאוג לענייניו והוא חי בהזנחה וכולי, אז הוא גם לא יכול לקבל החלטות, וכך ניכנס פנימה.

אנחנו חושבים שצריך להוציא את המבחן הזה. אני לא יודע כבר מי חושב מה. אני חושב שצריך להוציא את המבחן, המבחן הזה, ולהשאיר שני מבחנים: המבחן השני שהוספנו, של קבלת החלטות, גם לאחר הנגשה; ובמבחן מצטבר – מבחן של נזק. אנחנו רואים את המבחן הזה בחוקים אחרים, שבהם מגבילים חירות של בן אדם. בחוק זכויות החולה אפשר לכפות טיפול רפואי אם יש סכנה ממשית לחיי אדם. בחוק טיפול בחולי נפש אנחנו יודעים שהעילה המרכזית לכפות טיפול בסופו של דבר היא מסוכנות.

יעל גרמן (יש עתיד):

מזיק לעצמו או לסביבתו.

יותם טולוב:

כן. היא מסוכנות והנזק.

רונן יצחק גיל:

יותם טולוב:

אין סיבה שהדבר הזה לא יהיה פה. וההפניה כל פעם לסעיף שבא ואומר, סעיף 33א(א) – כל פעם שאני אומר את זה, באים ואומרים: אבל הנה, אמרנו בסעיף 33א(א) – " - - אלא וראה כי יש צורך בדבר לשם שמירת טובת החסוי - - -". הוא לא אומר את זה. הוא אומר משהו הרבה-הרבה יותר רחב מזה. כשמדברים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איך בית המשפט יוכל לדעת מתי ייגרם נזק יותר? אם לא יהיה לו או כן יהיה לו? לפי מה?

יותם טולוב:

זה בדיוק התפקיד של - - - . זה בדיוק מה שצריך לברר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בחולה הדבר ברור – יש רופא והוא אומר לך.

יעל גרמן (יש עתיד):

יש רופא שמפקח. נכון.

יותם טולוב:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יותם טולוב:

יש פה פקידת סעד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה יהיו הקריטריונים של פקידת הסעד?

יותם טולוב:

למה זה נזק?

קריאה:

בוודאי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הקריטריונים יהיו, אני מניח, לפי זה. כלומר, אם האיש לא יכול, לא את זה ולא את זה; זאת אומרת שאם תשאיר אותו בלי כלום, והאמצעים האחרים, אני אומר, נניח, לא שייכים – אז אתה תיתן לו אפוטרופוס. כלומר, מה הכלים שהיא תוכל ללמוד לפי שייגרם לו נזק, יותר או פחות?

יותם טולוב:

השאלה שאתה שואל היא רלוונטית גם עכשיו: איך אנחנו נדע שאין דרך אחרת לשמור על טובתו של החסוי. אני חושב שהשאלה כיום היא הרבה יותר קשה, כי המילים טובת החסוי היא מאוד-מאוד אמורפית. ולעומת זאת, אם אנחנו נדרוש משהו קונקרטי, של נזק משמעותי לרכוש או נזק משמעותי לשלומו של אדם וודאות לנזק הזה, אז זה כבר משהו שאפשר לדון בו. בואו תביאו את הנתונים שמראים. יש הליך בבית משפט. זה לא שאין הליך בירור. השאלה מה מבררים בהליך הזה. מהרגע - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תראה, אתה מדבר על התוצאה וכאן מדובר על הגורמים שבהם בודקים אם זה יגיע לתוצאה הזאת או לא יגיע לתוצאה הזאת.

יותם טולוב:

ככה אנחנו נוהגים כל הזמן כשאנחנו שואלים אם - - - חירות. אנחנו שואלים האם ללא שלילת החירות הזו יהיה פה נזק גדול, והאם שלילת החירות תוביל להגנה מפני הנזק הזה. זה לא חדש בעולם המשפט שאנחנו עושים את הדבר הזה. וגם פה, גם בעולם הרווחה, כשאנחנו מחליטים האם מוציאים מישהו מהבית או לא, באים על פי מבחן של נזק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הרי מסכימים עם מה שאתה אומר. רק כאן כותבים לפי מה אתה תבדוק אם יהיה לו נזק או לא. זה לא משהו ערטילאי – נזק פתאום או לא. לפי מה תבדוק אם יש לו נזק או לא. אז כל אדם בר דעת אומר: איך יכול להיגרם לו נזק או לא? אם נניח יש לו יכולת להחליט, לקבל החלטות, אז אל תיתן לו אפוטרופוס, כי הוא יכול עוד למנוע מעצמו נזקים. או שיש את האפשרות השנייה. אבל אם הוא לא זה ולא זה – אז ממילא, אם לא תיתן לו אפוטרופוס; ואני אומר: שאר הדברים שבסעיף 33א(1); אז אם לא תיתן לו אפוטרופוס, אז הנזק יהיה הרבה יותר גדול.

יותם טולוב:

מה שיש לנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כלומר, אתה מדבר על התוצאה, ופה, בחוק, מדובר על הדרכים, איך להגיע לתוצאה הזאת או לא לתוצאה הזאת.

יותם טולוב:

לא. כרגע המבחנים בחוק לא נוגעים לנזק. אני בא ואומר: בוודאי מבחן צופה פני עתיד. ואני חושב שכל פעם שאנחנו מתערבים בחירות של בן אדם, זה משהו שצריך לקחת בחשבון. אני אומר: אינו יכול לדאוג לענייניו – לא נוגע לנזק. אינו יכול לקבל החלטות – לא נוגע לנזק. ואתה לא שולל חירות של בן אדם

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז מה? אם האיש לא יכול לסייע לעצמו ולא יכול לקבל החלטות ולא כלום – מה הכוונה? נניח ולא עושים כלום, אז מה? מה יקרה? מה יקרה? מה יקרה?

יותם טולוב:

הנה, כל אדם שגר במערך הדיור של האגף למוגבלות שכלית, יכול להיכנס להגדרה הזו. האם הוא זקוק לאפוטרופוס אם - - -

זאב פרידמן:

אבל זה אינדיבידואלי. למה לא תשתמש בסיכון וסכנה? הרי יש לנו מטבעות לשון מקצועיות, שאנחנו מדברים עליהם.

יותם טולוב:

--- מציע את זה.

זאב פרידמן:

למה הנזק? למה לדבר על נזק?

קריאה:

גם לא סיכון וסכנה - - -

זאב פרידמן:

תדבר על סיכון וסכנה - - -

קריאות:

יותם טולוב:

סיכון וסכנה זה כבר להיכנס לרזולוציה של הניסוח, אבל על זה אני מדבר בדיוק: על מבחנים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק שנייה. אתה מדבר על סעיף 33א(א1)?

נועה ברודסקי לוי:

כן, כן.

יותם טולוב:

אני מדבר על להוריד את - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם אתה מדבר על סעיף 33א(א1), אז חכה. לא הגענו.

יותם טולוב:

לא. אני מדבר על להוריד את סעיף א'. יש פה שני סעיפי (א)1. אני מדבר על הסעיף שמתחיל במילים: "האדם אינו יכול - - -". להוריד את האדם אינו יכול לדאוג לענייניו - - -

נועה ברודסקי לוי:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז להכניס רק את זה, אבל לפי מה? לפי מה יקבעו?

כן, עורכת הדין מוריה בקשי כהן.

מוריה בקשי כהן:

אני אנסה להתייחס לכלל ההערות שנאמרו פה. ואנחנו ניסינו ללכת בין הטיפות, עם כל הכיוונים שהיו, גם בדיונים הקודמים. להזכיר לכם, בהצעה החוק המקורית שארנו את הנוסח שקיים היום בחוק הכשרות. הורדנו את החלק של אין מי שמסוגל לדאוג לענייניו – זה לעניין מה שעורכת הדין מרים מהלה אמרה – והכנסנו את עיקרון הצורך והאמצעי הפחות מגביל.

בעקבות הדיונים כאן וניואנסים שהיו, בעצם אנחנו מדברים עכשיו על ארבעה רכיבים. יכול להיות, ואני אומרת את זה גם בעקבות כל ההערות: הכנו נוסח שבו היו ארבעה רכיבים במדרג שווה. חשבתי שזה קצת מסורבל, אבל אם זה יבהיר. ואני שומעת פה, שאומרים לי: קודם כל, הולכים לזה. אחר כך הולכים לזה. אז לא. יש כאן ארבעה תנאים. ואין לי בעיה, ויכול להיות שזה נכון, להחזיר אותם לשורה אחת.

ארבעת התנאים הם אלה, ואני לא נכנסת לניואנסים: 1. הנושא של אינו מסוגל לדאוג לענייניו. 2. אינו מסוגל לקבל החלטות. 3. יש צורך בדבר לשם שמירת טובת החסוי. 4. האמצעי הפחות מגביל. במילים אחרות: אין חלופות אחרות, רכות יותר, שישמרו על האוטונומיה שלו וישיגו את המטרה באמצעי פחות מגביל. זה ארבעה רכיבים, שווי ערך. אין לי בעיה, וחשבתי פשוט שזה קצת מסורבל, אז שמנו אותם ב-א' וב-ב'. אבל אם זה מבלבל, נעשה אותם בשורה אחת. זה לעניין המדרג, הסדר שלהם.

עכשיו, לעניין המהות שלהם. קודם כל, הנושא של עיקרון הצורך, שבעיניי, וכשעשינו אותו; אני לא בכדי אומרת שזה רכיב אחד. הוא לא נבלע באמצעי הפחות מגביל. עצם הצורך למנות אפוטרופוס לאדם, חולש על הכול.

עכשיו, הצורך הזה לשם שמירת טובת החסוי או לשם מניעת נזק – היה לנו דיון. אנחנו סבורים שהנושא של שמירת החסוי והאפוטרופוסות צריך להישמר. אין לנו בעיה שאותו ביטוי, שאנחנו במילא מתרגמים אותו בהגדרה, ייכנס לסעיף הזה. זאת אומרת, יש צורך, לשם שמירת הזכויות, האינטרסים והצרכים של החסוי, ייאמר במפורש. אבל אני רוצה לומר משהו על האפוטרופוסות: האפוטרופוסות היא לא כלי שמגביל אדם ונועד להגביל אדם. היא כלי שנועד לעזור, להגן, לסייע, למי שחלש, אבל יש בה סכנה, ואני אתכם שיש בה סכנה לפגיעה באוטונומיה. ולכן אנחנו צריכים להגיד את הכס ולהגיד את הלא. זאת אומרת, לבוא ולהגיד: אנחנו רוצים לדאוג, לסייע. זה כלי בידי החברה. לדאוג לאנשים שאין מי שידאג לענייניהם – תיכף נדבר על ההגדרה של עניינים והחלטה – אבל בואו ניזהר ונבדוק שזה אמצעי הפחות מגביל, שבכלל זה נדרש, יש צורך בדבר. בעיניי מניעת נזק לא נותן, ואנחנו בדקנו גם במדינות אחרות. הביטוי best interest בהחלט נמצא בחקיקה של מדינות אחרות בתחומים האלה. הוא אפילו נמצא בייפוי כוח - - - מתמשכים ובחקיקות מרוככות יותר. זאת לא מילה שצריכה להיות גסה. אני מאוד מסכימה אתכם. ולכן מניעת נזק זה משהו שאתה צריך איזה נזק קונקרטי שתדבר עליו.

יעל גרמן (יש עתיד):

אז בואו נכתוב על זה.

מוריה בקשי כהן:

יכול להיות שאין לי נזק קונקרטי ואני רוצה; לא, אני לא רוצה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

היא - - -

קריאה:

מילה. - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

את לא - - - ?

מוריה בקשי כהן:

וזה לא מבחן נכון.

זאב פרידמן:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, ארבעה התבחינים שלך מצטברים?

מוריה בקשי כהן:

אני רוצה שהמבחן למינוי זה שבאמת יש צורך אמיתי ואין חלופה, אבל הוא בהחלט נועד לדאוג לענייניו של אדם ולא רק למנוע נזק, שיש לי כרגע נזק. יש לי את האדם הזה, שלא מסוגל לקבל החלטות, שהוא נמצא לבד ואין מי שדואג לו. יכול להיות פוטנציאלית נזק באוויר. נכון. אבל יש פה מישהו.

שמחה בניטה:

עושים לו נזק.

מוריה בקשי כהן:

הביטוי של best interest, שמתורגם פה לא כאיזו חמלה ולא כאיזה מין פטרנליזם, אלא באמת דאגה לזכויותיו. שיהיה מי שישמור על זכויותיו - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

- - -

קריאה:

חמלה זה לא - - -

מוריה בקשי כהן:

אבל לכן כתבנו ארבעה מרכיבים.

יעל גרמן (יש עתיד):

אנחנו או מי. העובדת הסוציאלית היא זו שתקבע. הרי ברור שבתוך המשפט הזה יש פטרונות.

מוריה בקשי כהן:

אז לכן אני אומרת שיש לי ארבעה רכיבים שמאזנים אחד את השני. הרכיב של מתי אתה ממנה, איתם באים שני רכיבים. ואני באמת חושבת, לאור הדיון פה, שהם חייבים להיות באותה שורה, כדי שלא

זאב פרידמן:

אבל כל הארבעה חייבים להתקיים במינני? האם זה ו/או או שזה או?

מוריה בקשי כהן:

רגע. רגע. תיכף אני אדבר על החלטה ועל - - - . אני אדבר תיכף על ה-ו/או.

אבל בוודאי שכל אלה - - - החלטות, אבל הנושא של הצורך למנות כי אין מי שדואג לו; ובחינת החלופות זה שני רכיבים, שכל אחד צריך להיבחן בנפרד. אם צריך עוד יותר להרחיב את אלמנט הצורך ולהגיד שיש צורך, כי אין מי שדואג לו או משהו כזה. לא יודעת. בעיניי זה נותן, מה שכתוב. אבל אפשר לכתוב, עוד לעבות את זה. אבל זה בפירוש אלמנט נפרד. לכן אני חושבת שלהגיד שאנחנו ממנים רק למניעת נזק – יש בזה משהו שהוא קשה מדי.

עכשיו, אני רוצה להגיד על העניין שנאמר פה – האם זה צריך להיות מצטבר או לא מצטבר, הנושא של קבלת החלטות והנושא של - - -

זאב פרידמן:

לגבי ארבעת התבחינים.

מוריה בקשי כהן:

הדיונים שאנחנו קיימנו, לקחת את כל האפוטרופסות לעניין רק של קבלת החלטות. כשאני אמרתי את זה בדיון הקודם, דווקא על ייפוי כוח מתמשך: ייפוי כוח מתמשך הוא בעיניי לקבלת החלטות. לעומת זאת, אפוטרופסות משמשת, ואחד התפקידים המשמעותיים זה לדאוג לענייניו. לראות מה איתו, מה חסר לו, מה אין לו וכולי.

עכשיו, השאלה היא גם שאלת הטריגר. ולכן אנחנו כתבנו את זה כמצטבר. להבנתנו, על אף שהכנסנו פה, לא רק את החלטות – ופה לא הלכנו עם מר יותם טולוב עד הסוף – אלא הכנסנו את לדאוג לענייניו, בכל זאת הטריגר למינני הוא טריגר שגם היום מופעל, לידיעתי, ברוב המקרים. אני ידעתי על כל המקרים, אבל נאמרים פה דברים אחרים. זה טריגר שיש בו את שני האלמנטים האלה במצטבר: גם של דאגה וגם של קבלת החלטות. יחד עם זאת, עורכת הדין מרים מהלה אומרת שיש לנו פסיקה, ששוב, אני לא יודעת עליה, שהועלתה לעליון. אנחנו נבחן את זה. ואם נראה שיש אלמנטים שלא ייכנסו לנו בזה שאנחנו קובעים את זה כמבחן מצטבר, אני מציעה שנבוא לשיבה הבאה כדי לתת תשובה. כי אני רוצה ללמוד את זה, כדי לראות שזה - - - . אבל הארבעה בעיניי נכון שיהיו.

זאב פרידמן:

הארבעה הם נכונים, רק - - - הסוגיה של המצטבר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

חברת הכנסת יעל גרמן.

אתה תדבר גם כי אתה פעם ראשונה, אז אני אתן לך לדבר. אבל אני חושב שמיצינו את הדיון, ודברייך, עורכת הדין מוריה בקשי כהן, נשמעו היטב.

יעל גרמן (יש עתיד):

כן, אני רוצה להתעקש. אני רוצה להתעקש גם על כך שיהיה לנו את ה-preamble. זאת אומרת, את המשפט. את סעיף 33א(1). שהוא יהיה התחלה, כדי שיהיה ברור שאנחנו עשינו את הכול כדי לנסות

ולראות בלי אפוטרופוס מה ניתן בכל זאת לעשות כדי להגן עליו וכדי לטפל בו וכדי לתת לו מענה מיטבי, וגם במצטבר. אפילו אם ישנה הפסיקה הזו. יכול להיות שיש פסיקה. אבל לפחות שזה יהיה במצטבר. כי הייתי הרבה יותר רגועה אם לא היו מגיעים כל המקרים האלה. תוך כדי כך מישהו העביר לי מקרה מזעזע, שאני הולכת לברר אותו כמובן. אם היינו יודעים שיש לנו איזושהי מערכת בקרה אמיתית על האפוטרופוסים, אז הייתי הרבה יותר שקטה.

קריאה:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נצטרך לטפל בזה.

קריאה:

בדיוק.

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל גם הרוח שנושבת בחוק הזה, ואמרתי את זה כמה פעמים. אין ספק שזו רפורמה. הוא עכשיו בא ונותן הרבה יותר עצמאות ונותן הרבה יותר כבוד לרצונו של האדם. וגם מה שאנחנו שומעים על מה שקורה במקרים של אפוטרופוסות – אותי ממלאת בדאגה גדולה. ולכן כשאנחנו מגיעים למינוי אפוטרופוס, אני רוצה לשים את כל החישוקים האפשריים לפני שאני ממנה אפוטרופוס.

קריאה:

כל הכבוד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה בסדר.

טוב. רק יש לי שאלה, מי כאן בקי: כמה אפוטרופוסים יש היום במדינה?

נועה ברודסקי לוי:

40 אלף.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כמה?

קריאה:

40 אלף.

תמי סלע:

לפי הרישומים שלנו, אנשים שמונו להם אפוטרופוס – יש יותר מ-50 אלף. אצלנו רשום - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

איך אפשר לפקח עליהם?

תמי סלע:

אפוטרופוסים יש יותר, אגב - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מבחינת תלונות על אפוטרופוס, נניח, שלא ממלא את תפקידו או מנצל את תפקידו. כמה תלונות מהסוג הזה יש?

תמי סלע:

זה בסדר גודל של מאות בשנה. אבל זה לא מספיק נמדד - - -

יזהר דמארי:

וכמה נמצאו מוצדקות?

תמי סלע:

ורובן לא נמצאות כמוצדקות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, מוצדקות יש?

תמי סלע:

הוא לא מספיק נמדד כדי שאני אגיד נתונים מדויקים, לצערי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בערך. אני רוצה סדר גודל.

תמי סלע:

אני אומרת בערך.

שמחה בניטה:

תמיד הן לא מוצדקות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נניח את אומרת 100 מוצדקות.

תמי סלע:

לא, לא, לא, לא. פחות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

פחות? נניח 50 מתוך 50 אלף - - -

תמי סלע:

אבל אני כן רוצה לומר בהקשר הזה של מה שנאמר פה על הבקרה, שקודם כל לצד המקרים שעולים פה, ואני יכולה לומר שגם מגיעים אלינו לעיתים מקרים של תלונות שנראים על פניו, ככה, במכתב הראשוני, מקרה מאוד מזעזע; וכשבודקים את הדברים, המציאות קצת שונה. לא בהכרח היא מושלמת, אבל היא לא קטסטרופלית כמו שהיא נראית בתחילת הדרך. גם את זה צריך לזכור.

שמחה בניטה :

מעניין מי בודק את זה.

תמי סלע :

ואני לא אומרת שאין - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

הגברת שמחה בניטה.

שמחה בניטה :

חשוב מאוד לדעת מי בודק את זה, אם זה גוף חיצוני.

תמי סלע :

למשל: במקרה הזה, אני מאוד אשמח. שדובר עליו – שיגיע אלינו ונבדוק אותו. זה מקרה מובהק, שצריך אולי גם להגיע למשטרה. וכן חשוב אבל לומר שיש גם הרבה מקרים אחרים לצד אלה, שבהם אפוטרופוסים כן עושים עבודה קשה וחשובה, ועוזרים למי שהם מטפלים בו. וזה לא אומר בהכרח שלא היו פתרונות אחרים במערכת שנותנת חלופות.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אני מניח שכן. רציתי רק - - - . אני אומר הפוך.

רונן יצחק גיל :

בדיוק.

תמי סלע :

אבל לצד זה חשוב לי גם לומר שזה גם מדגים את המגבלות של הפיקוח. בוודאי במצב הנוכחי. וגם לזה הצעת החוק הזו נותנת איזשהו מענה בסעיף שמעגן ומרחיב את סמכויות הפיקוח, שלזה נגיע אליו בהמשך. אבל גם כשהם יהיו, לא תהיה לנו מצלמה בבית של כל אחד, שתוכל לראות בדיוק איך מתנהלים. ודרך דיווחים, גם אם הם מחויבים מכוח החלטה שיפוטית, אי אפשר לעלות על כל המקרים. מי שבאמת רוצה לגנוב ולרמות, והוא מהסוג הזה, ימצא את הדרך לעשות את זה. צריך לזכור.

קריאה :

אין קסמים.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אני רציתי לדעת רק את הפרופורציות כדי להבין. שוב, הרצון שלנו למצוא תחליפים לאפוטרופוס, זה לא בגלל שיש כמה אפוטרופוסים שסרחה דרכם.

קריאה :

נכון.

תמי סלע :

נכון. זה לא בא - - -

קריאה:

--- לתקן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ממש לא. ממש לא. אנחנו חושבים ברעיון שעצם האפוטרופוס, גם אם הוא עושה עבודה טובה, זה נטרול מאוד גדול של האיש עצמו, כשיכול להיות שיש אמצעים אחרים שנותנים לאיש עדיין או לבטא את רצונו או לפעול וכולי. אז לכן אני אומר: זה המגמה המרכזית.

זה שיש מקרים שאפוטרופוס מנצל את תפקידו לרעה, אז זה צריך להפעיל את מי שצריך להפעיל כדי שזה לא יקרה. ממה שאני שומע אז אני מבין שמבחינת אחוזים זה לא, איך אומרים ---

שמחה בניטה:

בשמיים.

קריאה:

לא כצעתה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

שמחה בניטה:

לא בשמיים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא רוצה להגיד לא בשמיים, כי כל מקרה הוא בעייתי, אבל זה אחוזים. זה אפילו פחות מאחוז, אפשר להגיד.

רון יצחק גיל:

פרומיל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

רון יצחק גיל:

לפי החישוב ששמענו זה פרומיל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה שאני אומר. אז ---

תמי סלע:

אבל לא כל התלונות מגיעות. צריך ---

קריאות:

קריאה:

לא כולם יודעים. לא כולם יודעים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא חשוב. גם אם נוסף את אלה שלא יודעים, אבל הפרופורציות הן שונות. אבל שוב אמרתי: לא בגין זה. אם הייתי הולך רק בגין זה, אז הייתי אומר: בואו נשאיר את האפוטרופוס. כי בכל מערכת, שאנחנו אומרים: אז אם נעשה כמה גנבים יש וכמה זה, אז איך אומרים, זה, חס ושלום, אסור להגיד, אבל זה עונה על הסטטיסטיקה ועוד הרבה פחות אפילו. לכן אני אומר: לא זו הסיבה שבגינה אנחנו מנסים למצוא את הפתרונות האחרים, ואנחנו נמשיך לעשות. מצד שני, צריכים לעשות מה שאפשר כדי לצמצם גם את המקרים האלו.

יעקב יוסף טייכמאן:

יעקב מעמותת לשמע – ארגון צרכני בריאות הנפש.

אני רוצה ברשות ידידי קצת לחלוק על דברי מר יותם טולוב ולהסכים עם עורכת הדין מוריה בקשי כהן. אני חושב שהמבחן של נזק, בהתייחס לפגועי נפש, הוא מבחן שהוא מאוד-מאוד מסוכן, ודווקא בגלל שדיברו על חוק של טיפול בחולי נפש.

לפי הדו"חות שאנחנו עובדים עליהם ונמצאים בידינו – במדינת ישראל יש שימוש מאוד-מאוד נרחב בזכות של אשפוז בן אדם בכפייה. שזה קורה בתדירות יותר גבוהה מאשר ברוב מדינות העולם. דווקא בגלל שיש את האפשרות להשתמש עם המילה מסוכנות. אני חושב שיש משהו בהבנה שלנו, יש משהו בחוויה שלנו, שכן אדם שהוא מתמודד עם מגבלה נפשית, הוא מסוכן לעצמו והוא מסוכן לסביבה, וזה לא משהו שצריך לבדוק אותו. את זה. זאת אומרת, עצם הדבר שכן אדם מובחן באיזושהי מגבלה נפשית משמעותית, זה כבר בחוויה שלנו שם איזושהי מין סטיגמה, שכן האדם הזה הוא מסוכן לעצמו ולאחרים, ולכן הוא אינו יכול לדאוג, וזה מוביל מהר מאוד לאפוטרופוסות. אם אנחנו מגבירים את זה, דווקא משתמשים עם המבחן הזה של מסוגלות לדאוג לצרכים, זה משהו שהוא הרבה יותר מעודן. שפה, בהקשר הזה, אנחנו כן בודקים אותו – האם באופן ספציפי הוא יודע לדאוג לזכויות שלו, הוא יודע לדאוג לצרכים שלו. אבל כשמשתמשים במילה של נזק – בעיניי, אני חושב שבהקשר של פגועי נפש נכניס פחות יותר כל בן אדם תחת הקטגוריה של נזק. ואני רואה בזה פוטנציאל למסוכנות. לאיזשהו שימוש בלתי מובחן באמצעים מגבילים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. תודה.

פיליפ מרכוס:

רק בעניין האפוטרופוסים שסורחים. הנתונים מהאפוטרופוס הכללי הם חלקיים. כי כאשר יש בעיה בטיפול בבן אדם, להבדיל מטיפול בכספו – העניינים האלה אמורים להגיע לבית המשפט, אשר מוסמך בכל עת לתת הנחיות. גם להחליף את האפוטרופוס. יכול להיות שמהנהלת בתי המשפט אפשר להביא נתונים על כמה בקשות יש להעביר אפוטרופוס מתפקידו, בגלל הדברים שהוא עשה, שלא בהתאם לטובת בן האדם.

בכל זאת, מניסיוני, המספרים הם קטנים. אני מצטרף לעניין הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. תודה.

רונן יצחק גיל:

הערה קטנה לפרוטוקול, ברשותך. אני רוצה רק להדגיש ולהגיד שנכון להיום, במצב שבו אנחנו מכירים היום את אנשי הטיפול והמערכת המשפטית, אני מאוד חושש ממצב, שבדיוק כמו שידיד מר יעקב טייכמן אמר: כל בן אדם שקיבל איזשהו תג, כמו, למשל: אדם שקיבל אבחון של אוטיזם או אדם שקיבל אבחון של אדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית – המצב של אנשי המקצוע דהיום, דה-פקטו; אני לא

מדבר על מקרים ספציפיים. אני יכול להביא מקרים ספציפיים; אבל המצב דה-פקטו הוא שנכון להיום זהו תג. זוהי תווית שאומרת: האדם אינו מסוגל לקבל החלטות ואיננו מסוגל לדאוג לענייניו.

סימונה שטיינמץ:

אני מבקשת להדגיש חד משמעית שהדבר הזה הוא לא נכון. כמי שמלמדת מזה שנים את כל אלה שמקבלים מינוי, אחד הדברים שאנחנו מדגישים, אוקיי? שהבדיקה היא לא על פי תוויות. לא משנה - - -

רונן יצחק גיל:

הלוואי וזה היה קורה בפועל.

זאב פרידמן:

למה?

רונן יצחק גיל:

הלוואי וזה - - -

קריאה:

מר רוני גיל, למה? למה הכללות?

סימונה שטיינמץ:

לפעמים גם כדאי להקשיב - - - . - - - בשקט, אבל יש גם גבול לדברים.

גם היום אנחנו באים ואומרים: העובדה שאנשים עוברים ועדת אבחון באגף - - -, זה לא אומר שאוטומטית הם צריכים גם שיהיה להם מינוי אפוטרופוס. המינוי הוא בהתאם לצורך. כל מקרה לגופו, ומתוך בדיקה. וגם כדי שזה יענה לשאלה של מר יותם טולוב. אני לא שואלת את זה ממקום של נזק וסיכון, אלא מה התועלת שבמינוי האפוטרופוס.

רונן יצחק גיל:

זו בדיוק הבעיה.

סימונה שטיינמץ:

ואם יש איזושהי תועלת. וזה הקו.

שמחה בניטה:

אם יש נזק? אם יש נזק - - -

רונן יצחק גיל:

אז אני - - - כמה אנשים עברו ועדת אבחון כזאת ולא מונה להם אפוטרופוס. למה?

קריאה:

כמה אנשים שלא מגיעים אליהם גם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב, רבותיי. אוקיי, בואו נתקדם הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

אני אקריא את סעיף 33א(1), שלמעשה דיברנו עליו תוך כדי.

(1א) "לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס לבגיר, אלא לאחר שבחן את כלל החלופות בנסיבות העניין, וראה כי יש צורך בדבר לשם שמירת טובת החסוי - - -". ואפשר במקום זה לכתוב לשמירת האינטרסים, הזכויות והצרכים שלו, כמו שהגדרנו כבר מלכתחילה. " - - - וכי לא ניתן להשיג את המטרה שלשמה נדרש מינוי אפוטרופוס, ולשמור על טובתו של החסוי בדרך המגבילה פחות את זכויותיו, חירותו ועצמאותו".

ואני רוצה להעיר, בעקבות דברים שנאמרו פה: קודם כל, כמו שכבר עורכת הדין מוריה בקשי כהן אמרה – אנחנו ננסה להכניס את הכול בסעיף אחד, וכמובן הכול אמור להיות במצטבר. זאת הייתה הכוונה.

וגם בתשובה לדוקטור מיטל סגל רייך. זאת אומרת, הכוונה שלנו הייתה, גם בנוסח הזה, זה להכניס שבית המשפט באמת בוחן את כל החלופות בנסיבות של האדם הספציפי. אני מבינה את מה שאת אומרת והקושי ביצירת משהו אחר. אבל אם תהיה איזושהי הצעה למשהו - - - יותר, אנחנו נבחן כל הצעה שיש, אבל זה מה שיכולנו להכניס בחוק כרגע.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

היא תנסה למצוא. אם יהיה לך איזה משהו יצירתי - - -

שירי לנג:

אולי אפשר לפרט מהן החלופות. נגיד לרבות תמיכה של - - -

קריאה:

ככל שנבנה יותר נפרט את זה - - -

שירי לנג:

- - - הגדרה של חלופות. לא הגדרה של - - -

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ברגע שתפרטי – את יודעת, כשמישהו מברך, אם הוא מתחיל להזכיר שמות, הוא הסתבך. כי תמיד, איפה שהוא יעצור, תמיד יהיה מישהו שחשב שגם הוא היה צריך להיות בין אלו שיזכירו את שמו.

שירי לנג:

לא, אבל בהגדרה פתוחה. בהגדרה של לרבות, העניינים האלה. זאת אומרת, - - - לבית המשפט, שיהיו לנגד עיניו כשהוא קורא את החוק. נראה לי - - -

מוריה בקשי כהן:

אנחנו לא רצינו לכתוב חלופות שלא בחנו ואנחנו לא סגורים עליהן.

שירי לנג:

אבל אם יש משהו שכן אנחנו יודעים מראש שהיא חלופה שיכולה להיות טובה, אפשר לציין את זה כדוגמה, אוקיי, משהו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל ברגע שתכתבי את זה, זה ימעט אולי דברים אחרים.

מוריה בקשי כהן:

התלבטנו יותר לסעיף 68 כמשהו פתוח. אני לא יודעת אם זה תורם הרבה. אני חושבת שכשנעשה את התיקון של תומך החלטות ואולי נבחן גם עוד חלופות אחרות שהועלו, גם על ידי הארגונים. אבל שוב, לא נכון. אני אתן דוגמה: שותפות. שותפות היא דוגמה שיכולה להיות טובה ויכולה להיות גם רעה מאוד. אני לא רוצה להזכיר ביטויים שאנחנו לא בונים אותם ולא חושבים מה הדרך הנכונה להכניס אותם. לכן, כרגע, המקסימום שאפשר זה להכניס לרבות שימוש בסעיף 68, אבל אני חושבת שזה לא נותן כלום, כי זה נשאר באוויר.

נועה ברודסקי לוי:

אני חושבת שכדאי שנעבור פשוט לסעיף 33. כי על כל הסעיפים האחרים דיברנו בעצם בדיון הקודם. על כל פרטי הסעיפים הקטנים האחרים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאה אחוז.

נועה ברודסקי לוי:

בקשת מיופה כוח להתמנות אפטרופוס – 33. "מי שניתן לו ייפוי כוח שאינו ייפוי כוח מתמשך, אשר היה בתוקף עד למועד שבו חדל הממנה להיות מסוגל להבין בדבר, רשאי לפנות לבית המשפט ולבקש להתמנות אפטרופוס לחסוי בעניין שלגביו ניתן ייפוי הכוח, ובית המשפט רשאי למנותו אם ראה כי יש צורך למנות אפטרופוס לחסוי באותם עניינים, וכי טובת החסוי היא למנות את אותו אדם כאפטרופוס לאותם עניינים, ובלבד שהחסוי לא נתן באותו עניין ייפוי כוח מתמשך או הנחיות מקדימות כאמור בסעיף 32, שבהן ביקש את מינויו של אדם אחר אפטרופוס".

הוספת סעיף 35 – 5. אחרי סעיף 35 לחוק העיקרי יבוא:

מתן הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפטרופוס – 35א(א) "אדם בגיר שהוא בעל כשירות, רשאי לתת הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפטרופוס (בסעיף זה – הנחיות מקדימות) שבהן יפרט את שמו של אדם, אחד או יותר, שהוא מבקש כי ימונה לו כאפטרופוס, אם יחדל להיות מסוגל לדאוג לענייניו, וכן רשאי לתת הנחיות מקדימות שבהן יפרט את רצונו לגבי החלטות עתידיות שיתקבלו בשמו או פעולות שיינקטו בשמו על ידי האפטרופוס שימונה לו כאמור - - -". תיכף נחשוב אם צריך להוסיף – בין אם הוא פירט את שמו או לא. אם יש צורך להעביר את זה. - - - לעניין זה, "בעל כשירות" – מי שמסוגל להבין את המשמעות של מתן הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפטרופוס, מטרתיהן ותוצאותיהן".

(ב) "הנחיות מקדימות לפי סעיף זה ייערכו בכתב לפי טופס שייקבע בתקנות ויחתמו בפני עורך דין; טופס הנחיות מקדימות המתייחס גם לעניינים רפואיים ייקבע בהסכמת שר הבריאות".

(ג) "הנחיות מקדימות לפי סעיף זה יופקדו אצל האפטרופוס הכללי; ההפקדה תהיה במסירת עותק מקורי של הנחיות על ידי הממנה בעצמו או על ידי עורך הדין שבפניו הן נערכו; הפקדת הנחיות המקדימות היא תנאי מוקדם לתוקפן".

זה בעצם אותם הדברים שקבענו לגבי ייפוי הכוח המתמשך.

מוריה בקשי כהן:

לגבי סעיף 33 – יש לנו מצבים שאדם נתן ייפוי כוח וחשב שייפוי הכוח הזה ימשיך לנצח. ובעיקר זה יהיה בעניינים רכושיים. ולתפיסתנו בוודאי זה יתחזק עם החוק הזה, שבעצם קובע שכשאדם חדל להבין בדבר, ייפוי הכוח הרגיל כבר לא יכול לעמוד, אלא צריך לעמוד דווקא ייפוי הכוח המתמשך. לפעמים נוצר איזשהו נתק. זאת אומרת, האדם לא מודע לזה שאותו ייפוי כוח שהוא נתן, הוא פוקע. ולא רק זה: לפעמים זה באמצע פעולה משפטית או באמצע איזו עסקה, ובתוך התקופה הזאת קרה משהו לממנה.

אפשרנו פה איזושהו גישור בעצם, בין הדברים, באופן שבו זה יהיה דרך בית המשפט. זאת אומרת, הוא יוכל לפנות לבית המשפט. זה לא יהיה באוטומט, ההמשך הזה, אבל זה בכל זאת יאפשר את הגשר הזה, שבו בית המשפט ימנה אותו באותם עניינים שבהם - - - מיופה כוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כשהוא ממנה מיופה כוח, לא עתידי, - -

מוריה בקשי כהן:

רגיל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

- - הוא צריך לעשות את זה באיזושהו פורמט מסוים?

מוריה בקשי כהן:

כמעט כלום. זה בדיוק ההבדל בין החוק שלנו לחוק השליחות. חוק השליחות דורש מינימום של דברים, מתוך הבנה שכל הזמן השולח נמצא בפיקוח: יכול לבטל, יכול - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. השאלה שאני שואל זה: כמו שאנחנו בייפוי כוח עתידי מנסים להסביר לאיש ולהוציא ממנו מקסימום של אינפורמציה. כשהוא עושה ייפוי כוח, לפחות שאלה אחת שישאלו אותו: והיה וברגע שתפסיק, לא תהיה מבין בדבר, האם אתה תרצה שאותו אדם ימשיך הלאה או לא.

מוריה בקשי כהן:

לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שיהיה גילוי דעת, למה לא עושים את זה. ואז זה יכול לחסוך לנו הרבה מאוד דברים.

מוריה בקשי כהן:

חוק השליחות, צריך לזכור, זה חוק שממש משמש בחיים המסחריים ובחיי היומיום בהמון המון הקשרים. יש בו סעיף אחד של סעיף 14 שאומר שהוא פוקע בגריעת כשרותו של אדם, והפסיקה גם פירשה את זה שבאמת כשאדם לא מסוגל כבר זה פוקע.

אנחנו פה באיזושהו שילוב שבו אנחנו באים. אנחנו לא נסדיר היום את כל חוק השליחות רק בפרזומה של אותם אנשים שלא מסוגלים לדאוג לענייניהם. מה שכן, עשינו מכבש נורא-נורא רציני אצלך, גם על אופן ייפוי הכוח, גם על התערבות בית המשפט, גם על המון-ההון דברים שאנחנו עובדים עליהם כל הזמן. אי אפשר, בפרזומה הזאת, לראות את ייפוי הכוח הרגילים. לכן אנחנו באיזה גישור פה בין השניים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז את אומרת שייפוי כוח זה סתם. אדם נורמטיבי, רגיל, שמייפה את כוחו של מישהו לנהל לו משא ומתן, ופתאום באמצע קיבל אירוע מוחי, לא יודע מה, והוא הפסיק להיות, ועכשיו צריכים להמשיך את זה. זה הכוונה. לא מישהו מהסוג שאנחנו מדברים, שהוא נמצא בסיטואציה שאולי הוא יודע או יודעים שהוא לאט-לאט הולך לקראת איזושהו - - -

קריאה:

גם וגם.

מוריה בקשי כהן:

מישהו בשלב הזה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי אם מישהו נמצא בשלב הזה, וזה לא רוב המקרים שהם נותנים ייפוי כוח – אז למה ששם לא ישאלו את האיש מה רצונו.

מוריה בקשי כהן:

קודם כל, חד משמעית. זאת אומרת, ברגע שאדם - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואם הוא יגיד שהוא רוצה שהאיש הזה יהיה מיופה הכוח שלו גם לעתיד? אז אנחנו יודעים כבר. לא צריכים ללכת לבית המשפט. אבל אם יגיד שלו, אז גם אנחנו יודעים.

מוריה בקשי כהן:

ייפוי כוח אני יכולה עכשיו בחדר לתת לעורכת הדין איילת ששון. כלומר, צריך להבין - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אז לכן הבחנתי בין אדם נורמטיבי שנותן, אבל פתאום קרה מה שקרה, ואף אחד לא - - - וזה 90%. המשק עובד על זה. נניח, אני נותן ייפוי כוח לחבר'ה בבורסה שינהלו את העסקים שלי וזה. זה סיפור. על זה אני לא מדבר. אבל אני מדבר על סיטואציה שאדם נמצא במצב – אני לא יודע איך להגדיר את זה.

מוריה בקשי כהן:

לכן אני אומרת: אם אני פה בחדר עם עורכת הדין איילת ששון, אז זה לא יעזור - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

גם כשהוא יודע שמצבו יהיה יותר גרוע.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. כשהוא יודע.

מוריה בקשי כהן:

לא.

יעל גרמן (יש עתיד):

כשהוא יודע מראש שמצבו עומד להידרדר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. משהו כזה.

מוריה בקשי כהן:

אז הדין אומר את הכלל הזה.

עכשיו, אם אני עם עורכת הדין איילת ששון בחדר, אנחנו יכולות לעשות מה שאנחנו רוצות. אני מצפה אבל - - - למשל, והרבה פעמים עורכי דין ונוטריונים עושים את ייפוי הכוח; כשבא אליהם אדם כזה, אם הוא במצב שלא מסוגל, אז חובה היום - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל לא מסוגל, אנחנו בונים את זה.

מוריה בקשי כהן:

אבל אם הוא בתפר הזה, כיוון שיש לי חוק חדש – אני אומרת דברים מאוד-מאוד ברורים בהקשר הזה – יוצא בעצם שעורך דין שייקח אדם כזה; בעיניי, מחובתו, ויש פה רשלנות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

צריכים שתהיה איזושהי הנחיה או משהו. אחרת, הוא לא יעלה על דעתו.

מוריה בקשי כהן:

לא. אני לא מנחה עורכי דין. יש פה את עולם החוק, שבא ואומר: ייפוי הכוח הרגילים נועדים רק לתקופה שבה האדם כשיר, וגם החוק היום אומר את זה. אני נותנת כאן מענה לתקופה שהוא לא כשיר. ואני יוצרת את התפר. הסעיף הזה בעיניי הוא הסעיף היחיד שיכול להיכנס בתפר הזה. משום שאני לא יכולה היום להסכים לכאורה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, אני מסכים. בסעיף הזה אני מסכים. אני רק שאלתי: במידה ולא מדובר על המצבים, שהם אולי 95% במשק של ייפוי כוח, שכל אחד נותן, על כל מיני דברים. אלא במצב שאדם נמצא בסיטואציה – לא יודע. משהו. מצבו ילך ויחמיר. וכשהוא נותן ייפוי כוח למישהו, השאלה אם יש, כדאי, אולי. טוב. אני לא יודע. אבל הייתי חושב - - -

מוריה בקשי כהן:

אני חושבת שזה חלק מהאחריות של עורך הדין עם הידע המשפטי שלו. הוא אדם כזה שיודע שיש

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איפה הידע המשפטי? בינתיים הוא אפילו לא יודע. בינתיים אין את המושג ייפוי כוח מתמשך. אז

ודאי - - -

נועה ברודסקי לוי:

נכון - - -

מוריה בקשי כהן:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אבל דיברנו שכשזה ייכנס, נצטרך הרי להכשיר עורכי דין שייטפלו. אז זה סיפור. לכן אני

אומר: צריך - - -

מוריה בקשי כהן:

- - - הרגילים. עורך דין רגיל, שאני הולכת אליו, לעומת אדם שבאמת נמצא כבר בהתחלה של תהליך דמנטי. אני חושבת שעורך דין כזה, היום; היה ערפל, אגב, והחוק הזה מסיר את הערפל הזה. הוא

חייב לומר לו: תשמע, אתה לא תיתן מענה לתקופה שאתה כבר לא תהיה מסוגל. בשביל זה, בוא אליי. תעשה ייפוי כוח מתמשך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בדרך כלל, את יודעת – כשאת מדברת עם מישהו: בוא, תכתוב צוואה. הוא אומר: אתה השתגעתי? אני לא רוצה לפתוח פה לשטן. אז זה לא כך. אנשים תמיד רוצים לדחות ולחשוב שהוא יחיה עד 120 בבריאות, וזה בסדר.

כן, מר רוני גיל.

רוני יצחק גיל:

כל הסעיפים שהוקראו התחילו ביחסים בין בית המשפט לבגיר, וממשיכים עם המילה חסוי. אני מאוד מבקש: בכל הסעיפים האלה – אותו בגיר במקום חסוי.

נועה ברודסקי לוי:

כבר אמרנו שנתקן את הנוסח כולו. בסוף אנחנו נתקן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר גמור.

כן. תזכיר לפרוטוקול את שמך, כי זו פעם ראשונה שאתה מדבר היום.

ישראל הבר:

עורך הדין ישראל הבר מנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

אני לא מבין את הצורך במבחנים נפרדים שבסעיף 33ב. יש לנו כבר שורה מסודרת של מבחנים בסעיף 33א. ארבעת התנאים שווי מדרג, כפי שעורכת הדין מוריה בקשי כהן אמרה. אני חושב שהסעיף הזה צריך פשוט להפנות אליהם. אין סיבה שיהיה פה עכשיו: לא מסוגל להבין בדבר, בית המשפט ראה צורך וכל מיני מבחנים חדשים ושכל סעיף יפורש בנפרד. צריכה להיות הרמוניה חקיקתית.

יעל גרמן (יש עתיד):

כן. זאת הייתה ההערה שלי. כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איפה אתה מדבר?

מוריה בקשי כהן:

--- אותו ---

נועה ברודסקי לוי:

אפשר --- גם מי שלא יהיה מנוי אם הוא לא עומד בתנאים.

ישראל הבר:

--- בדיוק. מי שרוצה --- כאפוטרופוס, שיעמוד בתנאים שבסעיף --- זה הכול.

מוריה בקשי כהן:

כתוב את זה. הנה.

יעל גרמן (יש עתיד):

נכון.

מוריה בקשי כהן:

--- אפשר לכתוב לפי סעיף 33. כן.

נועה ברודסקי לוי:

--- אפשר להעביר את זה. למרות שהכול בכפוף לפי סעיף 33א. כן.

מוריה בקשי כהן:

אתה צודק. צריך להזכיר לזאת הכוונה.

ישראל הבר:

--- להפנות ---

מוריה בקשי כהן:

זאת הכוונה הייתה.

נועה ברודסקי לוי:

זו הייתה הכוונה.

מוריה בקשי כהן:

הערה נכונה. התכוונו לזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז למה לא אמרת לנו לפני כן? אז היינו חוסכים, שלא נצטרך עוד פעם לדון. הרי פה אתה יכול. כל מה שדנת קודם, היית דן גם עכשיו.

נועה ברודסקי לוי:

לא, לא ---

מוריה בקשי כהן:

--- התכוונו לזה.

יעל גרמן (יש עתיד):

לא, לא. לא. שלא יהיה סתם, שהוא עוצר אוטומטית. בכפוף לתנאי סעיף 33א ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, זה בסדר.

נועה ברודסקי לוי:

זה ברור, ברור, ברור. אנחנו נכתוב את זה ---

מוריה בקשי כהן:

החידוש של - - - יש שני דברים: 1. שיש צורך למנות לו לפי סעיף 33א. 2. שאותו אדם, שגם ספציפית, טובתו למנות את אותו אדם. כי יכול להיות שמיופה הכוח הזה אומר: אני כל השנים הייתי מיופה כוח. אבל יהיה דיון. יהיו טענות – שנייה, לא היית כזה מוצלח או שאתה גר נורא רחוק. - - - דברים, ולכן ויש פה שני רכיבים.

יעל גרמן (יש עתיד):

יופי. זה לא אוטומטית.

איילת ששון:

והרכיב השלישי הוא הרחבת הסמכות של מי יכול להגיש בקשה למינוי אפוטרופוס. כי בקשה למינוי אפוטרופוס רשאי להגיש קרובו של אדם, כהגדרתו בחוק, או בא כוח היועץ המשפטי לממשלה. כאן, גם אם מיופה הכוח הוא אדם שהוא לא קרובו והוא בוודאי לא בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, הוא יוכל להגיש את הבקשה סביב הסיטואציה הזאת.

שמחה בניטה:

אם הוא מטופל בעמותה, אז למה העמותה לא יכולה להיות מייפת הכוח שלו? אם היא ייצגה אותו כל השנים - - -

מוריה בקשי כהן:

זו סוגיה שהיא לא פה.

שמחה בניטה:

צריך להכניס את זה לחוק.

מוריה בקשי כהן:

היא תיכנס לסעיף הבא שהיועצת המשפטית נועה ברודסקי לוי קראה. השאלה אם גמרנו, אז אני אסביר את הסעיף.

נועה ברודסקי לוי:

רגע. זהו. לא הקראנו רק את הסעיפים הפנימיים 35א(ד)(ה) ו-ו. אז אני אקריא אותם ואז נוכל להמשיך.

(ד) "על אף האמור בסעיף 35, נתן אדם הנחיות מקדימות ומצא בית המשפט כי יש למנות לו אפוטרופוס לפי סעיף 33א לחוק, ימנה בית המשפט לאפוטרופוס את האדם ששמו צוין בהן כאפוטרופוס, ובית המשפט יורה לאפוטרופוס לפעול בהתאם להנחיות המקדימות, אלא אם כן התקיימו הנסיבות המפורטות בפסקאות (1) או (2) של סעיף 32(ג) או אם סבר בית המשפט כי מינוי האדם שצוין בהנחיות המקדימות כאפוטרופוס או כי קיום ההנחיות המקדימות יפגעו פגיעה של ממש בטובת החסוי".

(ה) "על הנחיות מקדימות לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 32(ב), (ג) ו-(ה) עד (ח), 32א(ב) ו-(ג), 32ב, 32ג, 32טז, 32ז, - - -".

יעל גרמן (יש עתיד):

מי זוכר אותם? לא זוכרת אותם בכלל.

נועה ברודסקי לוי:

זהו. אנחנו פשוט ובכל מקרה גם נעשה אחר כך את ההתאמות לסעיפים הנכונים, כי היו דברים ששינינו.

" - - 32 יח, 32 כא, 32 כה(ב), 32(ד), 32 כה(ה), 32 כו ו-32 כז, בשינויים המחוייבים". ועוד פעם, אנחנו, את כל הסעיפים האלה, נבחן בהתאם לשינויים שנעשו בהם בסוף, ונעשה את ההפניות הנכונות.

(ו) "אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 67(ה6)". שגם פה אנחנו נצטרך לעשות את ההתאמה.

יעל גרמן (יש עתיד):

מה הוא אומר?

מוריה בקשי כהן:

סעיף ההשתתפות.

נועה ברודסקי לוי:

זהו. אז אנחנו צריכים לראות איפה הוא - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

מה אומר סעיף 67?

נועה ברודסקי לוי:

סעיף 67(ה6) – אנחנו העברנו אותו לסעיף 67(ה1), לדעתי. זה כל העניין של שמיעת דעת החסוי וכל זה. שהכול יהיה בכל מקרה בכפוף. אנחנו עוד מעט נגיע לזה. כל המדרג שאנחנו מדברים על שמיעת החסוי לפני קבלת החלטות על ידי האפוטרופוס. נדבר על זה עוד מעט. ואז המדרג שעשינו שם בין ההנחיות לבין הרצון שלו לבין - - -

מוריה בקשי כהן:

אם אפשר רק להסביר כמה מילים על הסעיף הזה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, כן, כן. ודאי. תסבירי קודם.

מוריה בקשי כהן:

בעצם הסעיף הזה מאפשר עוד חלופה. היא חלופה, ובעינינו היא גם מאוד מתאימה לנושא התאגידים. עלתה השאלה אם ייפוי כוח מתמשך – נכון שיהיה להסמיך תאגיד או לא נכון יהיה להסמיך.

כמו שאמרנו, ייפוי הכוח המתמשך מתאים באמת ליחסי אמון, למשהו שאדם מאוד מובהק ויודע את מי הוא רוצה וברור לו מה הוא רוצה. יש לנו מצבים שהאדם כן רוצה את מוסד האפוטרופוסות, עם הפיקוח הכבד שיש עליו, עם הביקורת של בית המשפט ברגע המינוי. ואותו אדם, בכל זאת אבל רוצה להביע את דעתו – את מי הייתי רוצה למנות; או, אוקיי, מינוי אפוטרופוס טוב לי, נהדר לי, אבל אני רוצה להגיד מה האפוטרופוס הזה יעשה. לתת לו הוראות.

יש פה איזה מין כלי ביניים שמאפשר לאדם לבוא ולהגיד, למשל: אין לי קרובים. אני לא יודע מי יהיה. אבל אני רוצה שכשיתמנה מישהו, כך וכך הוא יעשה. או אני רוצה את פלוני ואני רוצה שבית המשפט ישים עליו עין.

עכשיו, בעינינו, הסעיף הזה טוב. והיה פה דיון מאוד גדול על השאלה: האם נכון לתת ייפוי כוח מתמשך לתאגידים. ועכשיו זה עלה גם כאן. אנחנו חשבנו שנכון לאפשר לאדם לבחור בתאגיד מרצון שידאג לענייניו. אבל כיוון שבכל זאת זה תאגיד, ותאגידים הם שונים, ותאגידים משתנים במהלך השנים, ונכון שזה ייעשה עם עין של בית המשפט בשעת המינוי ועם פיקוח. כמו שיש פיקוח על אפוטרופוסים – גם על מיופי הכוח. זאת אומרת, אתה גם נותן פה את המקום של הבעת הרצון, אבל גם נותן קצת את המכבש

הפיקוחי: גם מראש וגם בדיעבד של בית המשפט. זה איזשהו אלמנט ביניים, שלכן הכנסנו לתוך הדברים

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע. התחלת אבל עם משהו. לפני העמותות. התחלת עם זה שהאדם רוצה, מביע את עמדתו מי. הוא רוצה אפוטרופוס או רוצה את יעקב שיהיה אפוטרופוס. ופתאום עברת לעמותות.

מוריה בקשי כהן:

נכון. נכון. כי זאת דוגמה טובה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

מוריה בקשי כהן:

הדוגמה של העמותה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא. אבל בואי נדבר רגע על המקרה, לפני העמותות.

הוא רוצה את יעקב כאפוטרופוס. במצב כזה, בית המשפט ימנה את יעקב?

מוריה בקשי כהן:

בית המשפט ימנה את יעקב, אלא אם כן יש סיבה לא לעשות. וגם הוא שומע את - - - פה הוא חייב יהיה לשמוע את הממנה, אם הוא רוצה או לא רוצה שיעקב יתמנה. בשעת מעשה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי זה שונה מעמותות. כי בעמותות – הוא רוצה את העמותה הזאת. אבל בינתיים הוא רוצה את העמותה הזאת. למה? כי יעקב עמד בראשה ויעקב הוא בן אדם עם נשמה ועם רוח. ובינתיים יעקב התחלף, ונכנס מישהו אחר לעמותה, והעמותה קיבלה צורה אחרת. אז לכן בית המשפט צריך לבדוק. אבל כשאדם בא ואומר: אני רוצה את משה. בלי קשר לעמותות. משה זה משה. אז זה יותר. אז הסיבה לבית המשפט לבדוק – יש מה - - - , אבל היא פחותה מאוד מאשר כשמדובר על עמותה.

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל הוא אמר את זה לפני חמש שנים. ובחמש השנים האלה אולי הנסיבות השתנו - - - בינתיים הואשם במעילה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה כל הרעיון - - - . אבל ייפוי כוח מתמשך גם אותו דבר.

קריאה:

קריאה:

לא.

קריאה:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. בייפוי כוח מתמשך גם. אם אדם נניח מינה את משה בייפוי כוח מתמשך, אז בעוד חמש שנים יכול להיות שהכול השתנה וכולי. אז אני אומר: מה שקיים לגבי ייפוי כוח מתמשך צריך אולי להיות לגבי אם הוא הביע את עמדתו על אפוטרופוס ספציפי שהוא רוצה. שם ספציפי.

מוריה בקשי כהן:

זה בדיוק המקום שבו אנחנו מכבדים את הרצון של האדם. זאת אומרת, אדם אחד רוצה יותר פיקוח, יותר בדיקה. ואדם אחד אומר: תעזבו אותי. אני סומך עליו. אני יודע. לא רוצה לבדוק אותו כל שלוש שנים. האיש הזה עקרונית – שוב, מנגנון תלונה, לא מנגנון תלונה, נדבר – אבל אני לגמרי, בעיניים עצומות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנתי. זאת אומרת, יכבדו את רצונו, אבל יעשו את הבדיקה שבית המשפט עושה.

מוריה בקשי כהן:

לא. זה אדם שבא ואומר: אני סומך, אבל רוצה עוד עין. ואת העוד עין הזאת אפשרנו במנגנון ביניים. אבל אתה בוחר אם אתה רוצה את המשהו היותר פתוח. וזה קשור קצת לנושא הפיקוח שדיברנו בדיון הקודם. בסופו של יום, אנחנו רוצים שהאנשים יחליטו גם כמה הם רוצים את המכבש הזה. ויש פה מכבש. וכמה הם לא רוצים אותו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

רונן יצחק גיל:

אני רוצה להסב את תשומת לבכם לעובדה שיש כאן איזושהי בעייתיות. אנחנו מדברים כאן על אפוטרופוס, שהוא האמצעי המגביל ביותר, הקיים היום, לחירותו ולאוטונומיה של האדם. ואנחנו שומעים כאן בעצם על מצב שבו, ברמה התיאורטית אדם יכול היה ליהנות מהשירות, מהרעיון של ייפוי כוח מתמשך, אלא שאין לו אף אדם או אף גורם או אף תאגיד שהוא יכול לקבל ממנו מיופה כוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא בטוח.

רונן יצחק גיל:

זה אחד מהדברים שאנחנו שמענו כאן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא. יכול להיות שהוא - - -

קריאה:

לא. או שהוא רוצה - - -

רונן יצחק גיל:

ואז, במקרה הזה, יכול בית המשפט למנות לו אפוטרופוס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, לא.

רונן יצחק גיל:

עכשיו, אני רוצה לחזור ולהציע כאן את העובדה שגם במקומות אחרים בעולם, ייפוי כוח מתמשך הוא לא רק אמצעי פחות מגביל והוא לא רק איזשהו טופס, אלא הוא במפורש שירות שניתן על ידי המדינה. ובהינתן שירות כזה שיינתן על ידי המדינה, של מיופי כוח לאדם שאין לו מיופה כוח אחר שהוא יכול למנות אותו, אנחנו יכולים לחסוך הרבה מקרים שבהם, לפי הפתח הזה, אלמלא השירות הזה, ימונה לו אפוטרופוס.

מוריה בקשי כהן:

מר רוני גיל, אני באה מהמדינה, ובכל זאת, גם אנשים של המדינה, נדמה לי שכשהם; זה לא המדינה עצמה. זה יהיה מטעם המדינה. אבל גם האנשים האלה, אם הם היו מטעם המדינה, להבנתנו, ואין לי פה שום דבר רע נגד; כמוכן, לא רק שאין לי רע, יש לי הרבה טוב, גם נגד תאגידי האפוטרופוסות; אבל זה שונה מבן המשפחה או מהאדם הקרוב שהאדם - - - ולכן גם אם יהיה דבר כזה, בעינינו דווקא נכון שזה יהיה במסגרת העולם הזה שיש בו יותר פיקוח של בית המשפט ושל האפוטרופוס הכללי, מאשר ייפוי הכוח הרגילים. זאת אומרת, גם אם אני אתן את - - - הזאת ביום מן הימים - - -

רונן יצחק גיל:

אבל עדיין, זה לא צריך להיות מוגדר כאפוטרופוס.

מוריה בקשי כהן:

מה זה?

רונן יצחק גיל:

ועדיין, אני אומר: זה לא צריך להיות מוגדר כאפוטרופוס. צריך לזכור שאפוטרופוס הוא כלי יותר מגביל את האוטונומיה של האדם.

מוריה בקשי כהן:

באופן משמעותי.

רונן יצחק גיל:

כן.

מוריה בקשי כהן:

וזה בחירה של - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אני מבין שכאן מדובר על אדם שרוצה את האפוטרופוס. אומר: אני רוצה את יעקב כאפוטרופוס.

מוריה בקשי כהן:

אז אומר: רוצה אני. רוצה אני.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואחרי שהסבירו לו - - -

פיליפ מרכוס :

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אני יודע. אתה העלית נקודה אחרת, אבל אני מדבר על מה שכאן דיברנו, אם אני הבנתי נכון.
כלומר, אני אומר - - -

רונן יצחק גיל :

אבל זה ניתן כדוגמה.

מוריה בקשי כהן :

אבל יש גם חובה של עורך הדין להציע את החלופות השונות.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

כן.

אחרי שהסבירו לו שיש לו אופציה כזאת ואופציה כזאת. והוא אומר: אני רוצה את יעקב
כאפוטרופוס. זאת אומרת שהאיש אומר: אני כן רוצה מסגרת יותר מחייבת, אבל אני רוצה שבמסגרת
הזאת זה יהיה יעקב. לא מי שבית המשפט יקבע. אז בסדר. רצונו של האיש. נגיד אם אנחנו מדברים על
רצונו, לא על טובתו – שיעקב יהיה אפוטרופוס - - -

רונן יצחק גיל :

- - - אדם שרוצה מיופה כוח, אבל אין לו את מי למנות.

מוריה בקשי כהן :

יש לי המון - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

רגע. זה משהו אחר - - -

זוהר דמארי :

לא, לא. זה משהו אחר.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

זה משהו אחר.

רונן יצחק גיל :

זו אחת הדוגמאות שניתנו פה על ידי עורכת הדין מוריה בקשי כהן.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

לא.

מוריה בקשי כהן :

לא. לא אמרתי. אמרתי - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אני לא - - -

מוריה בקשי כהן:

אגב, אין לו את מי למנות – יש לנו, מטעם המדינה כיום. בכל זאת, הקרן לטיפול בחסויים היא סוג של תאגיד, שיש בו מעורבות של המדינה - - -

איילת ששון:

לא. הוא רוצה - - - מיופה כוח.

מוריה בקשי כהן:

בסדר. אז אני אומרת: הוא יוכל - - -

רונן יצחק גיל:

אבל אז הוא - - - לאפוטרופוס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בואו נשאל את דוקטור מיטל סגל רייך. יש כזה מצב? יש ארגון שמכין אנשים, לא יודע - - - או מיופים או?

מיטל סגל-רייך:

כן. יש היום עמותה שהוקמה בדיוק לעניין הזה – עמותת מרווה. היא הוקמה כבר בירושלים. שבאה להכשיר ולגייס תומכים. יש המון ארגונים שפנו אלינו, שנותנים - - -

רונן יצחק גיל:

תומכים.

מיטל סגל-רייך:

תומכים, אבל אני מניחה שזה ישתכלל גם לייפויי כוח.

יש המון ארגונים שפונים אלינו, לאור התקדימים שהיו, שפשוט רוצים להסב את השירותים שהם נותנים לשירותים של תמיכה. ומן הסתם, ברגע שייפוי כוח ייכנס כמנגנון, אז השירותים האלה יפותחו. יש לזה ביקוש. יש לזה צורך - - -

מוריה בקשי כהן:

אבל לא עם מיופי כוח. אנחנו בדיוק מדברים על זה שאנחנו לא רוצים שארגון שיקום ימונה כמיופה כוח בלי שום פיקוח של בית המשפט. אנחנו יודעים שייפוי כוח, עם כל זה שהוא כלי מרוכך יותר, הוא גם כלי שיש בו במפורש הגבלה וסכנה. הם דיברו פה על נזק. יש בו גם סכנה. וכיוון שאנחנו לא יודעים מי המתמנה. בכל זאת, תאגיד משתנה. עוברים שנים. יחסי אמון משתנים. לא כמו בין - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא. אני - - - משהו אחר. היה, נניח ואדם אומר: אני מאוד רוצה מישהו לתת לו ייפוי כוח מתמשך, רק אני לא מצליח למצוא. השאלה אם החברה יודעת להביא לו הצעות של אנשים, שאולי ליבם נשאים ומוכנים; אולי תמורת הוצאות - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

זה צריך להיות - - -

קריאה:

זה צריך להיות מבוסס על אמון.

רונן יצחק גיל:

והאם החוק יאפשר לעשות את זה עם יותר פיקוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אותו איש יכיר אותו, ויכול להיות שהוא ייקח אותו.

רונן יצחק גיל:

לא. לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה מה שאני הבנתי, מר רוני גיל - - -

מוריה בקשי כהן:

אני לא מכירה, אגב, מודל של הצעה של מיופה כוח.

יעל גרמן (יש עתיד):

ואיזה מין - - - ?

מוריה בקשי כהן:

כי בעיניי התפיסה בנויה על יחסי אמון מראש.

יעל גרמן (יש עתיד):

בוודאי. איך אתה - - - ?

מוריה בקשי כהן:

ואם אין יחסי אמון, אני לא רוצה לייצר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אתה לא תיתן. אתה תכיר אותו. לא תרצה? לא תכיר אותו.

תמי סלע:

הוא לא מצא בחייו מישהו שיסייע לו, אז - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

איך אתה תכיר אותו? תכיר אותו חצי שעה, שעה, שבוע, חודש - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא יודע. תכיר אותו שבוע. לא יודע. כמה שתכיר אותו. אם לא היה לך ביטחון בו, אז לא. הרי מדובר על אדם שאין לו. הוא לא הצליח למצוא. אין לו משפחה ולא חברים שהוא יכול לעשות את זה.

רונן יצחק גיל:

והוא לא רוצה אפוטרופוס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

והוא רוצה שיטה. זאת אומרת, רמה פחותה מאפוטרופוס. הוא רוצה רמה של ייפוי כוח. השאלה אם החברה יודעת לבנות מערכת שתגיד לו: אתה יודע - - -

רונן יצחק גיל:

והאם החוק מאפשר את זה.

יעל גרמן (יש עתיד):

אני לא הייתי לוקחת אחריות. אבל אז אתה לוקח על עצמך אחריות, ואתה כאילו אומר לו: בוא, תיקח. וברגע שאתה אומר לו: בוא תיקח – אתה אחראי. אני לא הייתי נכנסת לזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אתה לא אומר לו כלום. האיש ייקח מיוזמתו. הוא לא ירצה, יגיד לא.

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל אין דבר כזה. אתה המלצת לו. אתה - - - להיות אחראי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

המלצת. אמרת. יש אנשים שעברו הכשרה - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

אדוני היושב ראש, זה לא רעיון טוב. זה לא רעיון טוב.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני לא יודע. אז מה.

יעל גרמן (יש עתיד):

שימצא. תשאיר לו. תשאירי לו את האפשרות למצוא. לא להמליץ.

מוריה בקשי כהן:

ואז הם לא מפוקחים בדרגה הגבוהה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

מוריה בקשי כהן:

גם לא יהיו מפוקחים.

סימונה שטיינמץ:

אני מבקשת להבהיר: עוד פעם, אנחנו מדברים פה בעצם על שינויי חוק בתחום שבו יש היעדר מענים. אנחנו לא באים לפה בשביל לבוא ולפסול את תחום האפוטרופסות. התחום של ייפוי כוח מתמשך הוא בעצם תחום שגילינו שהוא חסר בשטח. ובהיעדר מענה, שהוא יכול להיות בשטח, הלכנו ומינינו אפוטרופוס. עכשיו, נדמה לי שהדיון הולך כבר לבואו נבטל בכל מקרה את האפוטרופסות. במצב שבו אדם

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא. לא בכל מקרה. אם אדם - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

לא, לא. זה לא הדיון.

סימונה שטיינמץ:

במצב בו אדם, אוקיי? אין לו מישהו שהוא יכול לייפות את כוחו, הרי שאין את המענה הזה עבורו. ואם הוא לא יכול לקבל החלטות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז רק שנייה. בואי נשאל אותך את השאלה: הרי אנחנו, נניח מחר או בעוד חודש, נתחיל לדבר על תומכי החלטות. כן? עכשיו, תומכי החלטות זה גם כן. זה רק מישהו שהאיש עצמו בוחר או שאנחנו כמדינה נותנים לו.

מוריה בקשי כהן:

אז זאת אחת השאלות שאנחנו בדיוק - - -

קריאה:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז לכן אני אומר. כאן אני מניח שהמדינה. ולא רק זה – תומך החלטות זה גם מישהו שצריך להכשיר אותו, הוא צריך להבין. מישהו שנשאו ליבו. יש לו גם רוח התנדבות, והוא גם מבין ויודע לעבוד. יכול להיות שיש גם מתן שכרו, הוצאות או מה ברמה מינימלית.

אז כמו שלגבי תומכי החלטות, אני כן מבין שיש הווה אמינא – ויכול להיות שזה יהיה גם בסוף – שאם הוא לא מוצא מישהו, ותומך החלטות יותר קשה נניח למצוא; צריך להיות מישהו גם מקצועי. כי הרי כל אחד לפי הסיבות שבגינן הוא נמצא. אתה צריך לתת לו תומך החלטות שמתאים לזה. שידאג גם איך לתקשר איתו. אז המדינה כן תעשה את ההכנה.

יעל גרמן (יש עתיד):

היא גם תהיה אחראית.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ונניח, יכול להיות שהעמותה הזאת או אני לא יודע מה, שדוקטור מיטל סגל רייד מדברת, רק מכשירה. היא לא עמותה שתפעיל כשאתה מתקשר. היא רק מכשירה אנשים כאלו. יכול להיות שגם צריכים לחשוב על אופציה שהמדינה, לאותם כאלה שאין, להכשיר אנשים שיכולים להיות מיופי כוח.

שוב, האיש, יגידו לו: תראה, יש כאן אנשים. אם אתה מרגיש אחרי תקופה מסוימת שאתה התקשרת למשה ואתה חושב שאתה רוצה אותו כמיופה כוח גם לעתיד – יש לך. לא? לא יהיה. אני רק מעלה את זה כאפשרות - - -

סימונה שטיינמץ:

- - - אבל המענים לא דומים. כי יש הבדל בין תומך בקבלת החלטות, שזה מישהו שמכוון את האדם שיקבל החלטה כשיש קשיים כאלה או אחרים, - -

יעל גרמן (יש עתיד):

שהוא אדם מקצועי, למעשה.

סימונה שטיינמץ:

- - לבין מיופה כוח, ואנחנו מדברים על ייפוי כוח מתמשך – שכבר יקבל החלטות כשאדם יתקשה להבין בדבר ולקבל החלטות. לכן, אנחנו ביקשנו להכניס את הנושא של הייפוי כוח מהמקום של האמון, של ההיכרות. שאני סומך על האדם הזה שהוא יידע לקבל החלטות נכונות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אמת. אמת. אבל יכול להיות שהחברה יכולה לייצר.

סימונה שטיינמץ:

משום שאין את האדם הזה שאני נותנת בו אמון, וזה נכנס לקטגוריה אחרת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. לאדם אין כי הוא אדם - - -

תראי, בואי נאמר: האדם הוא די גלמוד. הוא לא - - - או שמשפחתו נפטרה לפניו או החברים שלו. לא חשוב. אבל בהחלט הוא מסוגל לקלוט חברים חדשים. האדם הזה הוא לא אדם שהוא לא מסוגל. אז כמו שהוא יכול לקלוט חברים חדשים, יכול להיות שגם, אם ייתנו לו נניח אופציות של מיופה כוח, אנשים, שהוא יתקשר עם אחד מהם וירגיש איתו טוב וירגיש שהוא יכול ללוות אותו. למה שאדם גלמוד כזה, נגיד שהאופציה היחידה שלך זה רק אפוטרופוס – יכול להיות שהמדינה יכולה לנסות. לא חייב להצליח. יכול להיות - - -

שמחה בניטה:

ולמה שלא יהיה שיתוף פעולה בין האפוטרופוס - - -

סימונה שטיינמץ:

והאנשים - - - את עצמם - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה את אומרת?

סימונה שטיינמץ:

אני מודאגת מהאמירה שבואו נעשה להם היכרות ואז אנחנו ניצור פה אנשים שישווקו את עצמם, כדי שהם שאנשים יאהבו אותם ויתחבבו עליהם כדי שימנו אותם.

לגבי אותם אנשים שאין להם - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

--- והאחריות היא ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הרי גם מיופה כוח זה לא אדם שאחר כך, לפחות לפי תפיסתי, אז גם יהיה קצת פיקוח ויהיו קצת דברים. וגם אם עכשיו הוא הרי ---

קריאה:

אבל אין לו אפשרות ---

יעל גרמן (יש עתיד):

לא לקחת אחריות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

האדם הזה נניח יש לו פרקינסון או משהו, והוא יודע שבעוד ארבע שנים הוא יגיע למצב, והוא רוצה כבר עכשיו למנות ייפוי כוח. יש לו ארבע שנים להכיר את האיש. יכול להיות שיחליט שהאיש הזה לא מתאים. יכול להיות שהוא יחליט שהאיש הזה נפלא.

שמחה בניטה:

אבל למה לא לתת לאפוטרופוס לשתף פעולה? למה האפוטרופוס צריך להרגיש שהוא נלחם?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא.

רונו יצחק גיל:

לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא.

שמחה בניטה:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נניח שהוא לא רוצה את הרמה של האפוטרופוס שהיא לחץ. מה שאני אומר: הרי לא מדובר שמחר הוא נכנס לשלב שכבר הוא לא מבין ולא כלום. יכול להיות שיש לו, אם זה ייפוי כוח עתידי יש לו כמה זמן. אולי. אני רק שואל. כי להערכתך גם ---

סימונה שטיינמץ:

--- גם השלכות --- צריך להבהיר שיש לזה השלכות של אחריות של מדינה. ברגע שהמדינה נכנסת כגורם פה ---

מוריה בקשי כהן:

בוודאי.

יעל גרמן (יש עתיד):

זה מה שמדאיג אותי – האחריות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא מדינה, אחריות של מדינה.

סימונה שטיינמץ:

אבל ביקשתם להקים גוף.

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל ברגע שהמלצת, יש לך אחריות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אני אומר שיכשירו, אבל אין אחריות של המדינה. האיש יצטרך - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל המדינה המליצה. אדוני היושב-ראש, אין. לא נוכל להיות משוחררים מאחריות. אם יבואו ויאמרו לנו שניתן, שיש דבר כזה שמדינה יכולה להמליץ בלי שבסופו של דבר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה זה? גם האפוטרופוס – המדינה בסוף כופה אפילו.

יעל גרמן (יש עתיד):

לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כופה.

מוריה בקשי כהן:

יש לנו הערכות פיקוח, כי היא רואה את עצמה כאחראית. ולכן זה בדיוק ההבדל.

יעל גרמן (יש עתיד):

בוודאי.

מוריה בקשי כהן:

אני מזכירה שההבדל בין ייפוי כוח מתמשך לאפוטרופוסות – בפעולה עצמה הוא לא גדול. תומך בקבלת החלטות זה הבדל גדול. בפעולה עצמה זה דומה מאוד. בין כי ריככנו מאוד את האפוטרופוסות עצמה, וגם בה הכנסנו אלמנטים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. יכול להיות. אני מכיר. במוסדות שאני מכיר, שלומדים, אז אדם לפעמים מוצא לו חברותא מכוח עצמו, ולפעמים הוא לא מוצא. וההנהלה – אם זה המוסד, הישיבה. נניח. אני מדבר אפילו בזה. או המשגיח, אצלנו קוראים לזה. לא משנה – כשהוא רואה, הוא מנסה לעשות את החיבורים המתאימים. לפעמים החברותא מצליחה. לפעמים לא. אז זה מתפרק, ומשהו אחר - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

אבל החברותא היא לקריאת תורה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא משנה.

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא משנה. אני אומר: זה לא אחריות. אתה מציע אופציות, שאם האיש מתחבר לזה אחר כך; יכול להיות שיש לו שלוש שנים לעבוד עם מיופה הכוח הזה. יש לו שלוש שנים כדי לדעת אם הוא מתחבר אליו או לא.

תמי סלע:

אבל אז - - -

מוריה בקשי כהן:

אני רק רוצה להזהיר מסיפור שסיפרו לי לפני שבוע: אישה בעלת רכוש במוסד מאוד-מאוד יוקרתי. לא מיליונרית, אבל המוסד מאוד-מאוד יוקרתי לזקנים. כמה אנשים עטים עליה היום, בהיעדר החוק, כדי שתיתן להם ייפוי כוח, שאין דבר כזה, כדי שהיא תקבל.

אז אנחנו צריכים גם להיזהר מהדבר הזה. באמת, כשאין יחסי אמון, בואו נעשה את זה מסודר.

איילת ששון:

אבל דווקא במערכת הבדיקה, כשמוגשת בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם, ועולה שאותו אדם שהגיש את הבקשה למינוי אפוטרופוס, אין לו היכרות ארוכת טווח עם החסוי. קודם כל, אנחנו חשדנים. לא נעים לומר את זה, אבל אנחנו חשדנים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר גמור.

איילת ששון:

בין אם מי שהגיש את הבקשה הוא עורך דין, וזה קורה לפעמים, ובין אם מדובר במישהו אחר. אנחנו מאוד חשדניים לגבי הסיטואציה הזאת. ולכן כאן, עוד פעם: לבנות על מישהו שהולך להתחבב עליו לצורך קבלת ייפוי הכוח – זה מאוד מסוכן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. בסדר. כרגע אני נעצר עם זה. אם כי אולי נחזור.

מר רונן גיל.

רונן יצחק גיל:

אני רוצה רק להשלים, בגלל דברים שנאמרו כאן בעקבות דבריי. אני רוצה להגיד שבדיוק כמו שנאמר כאן שיש הבדל בין קבלת החלטות נתמכת, ואני עומד על זה; קבלת החלטות נתמכת; והנשוא כאן הוא קבלת החלטות. לא התומך. יש הבדל בין קבלת החלטות נתמכת לייפוי כוח מתמשך. יש גם הבדל בין ייפוי כוח מתמשך לאפוטרופוס. זה אחד.

דבר שני: להגיד שייפוי כוח מתמשך קיים רק במקרה שבו יש יחסי אמון, ובמקרה שאין לאדם אף אחד שכרגע יש לו איתו יחסי אמון, לא יכול ליהנות מהשירות הזה – זה להוציא את המונח ייפוי כוח מתמשך מההקשר בו הוא נולד. וההקשר הזה הוא גישה ביקורתית למוגבלויות. וזה קיים בעולם כשירות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מר רונן גיל, אני מסכים עם רוב הדברים, כי זה אמרתי, אבל אני כרגע לא. חכה. יהיה עוד זמן.

יזהר דמארי:

אני מבקש שאלה לממלכה. האם כאשר יגיע אדם ויאמר: אני מבקש את יעקב. אני רוצה אפוטרופוסות. לא ייפוי כוח מתמשך. ואני מבקש את יעקב שיתמנה כאפוטרופוס. האם תהיה בדיקה של מערכת שירותי הרווחה בדוגמת תסקיר וכולי, שאותו יעקב אכן - - ?

מוריה בקשי כהן:

בוודאי. ההליך שפה מופיע, הוא בדיוק נועד לזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בוודאי. ודאי.

טוב. הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

אני רק רוצה להבהיר: בסעיף 35א(א) ברור – גם כאן אנחנו נעשה הפניה לסעיף 33א, לגבי כמובן שיתקיימו התנאים למינוי אפוטרופוס, ולא רק אם יחדל להיות מסוגל לדאוג לענייניו, כמו שהיה בעבר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. טוב.

מוריה בקשי כהן:

ברור. ברור.

נועה ברודסקי לוי:

לגבי - - - רק ההערה שלנו הייתה לסעיף 36. לעניין של שמיעת החסוי. אנחנו ביקשנו להעלות, והייתה לזה התחלה של התייחסות כבר בדיון הקודם. שם ביקשנו גם לתקן את הנושא של בדיקה עיתית, מידי שלוש שנים, לעניין האפוטרופוסות. אז פה אנחנו גם מבקשים לתקן, בסעיף 36, שישמעו את החסוי גם. זאת אומרת, הנוסח היום הוא אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר את דעתו. ואנחנו מבקשים לשנות את זה לאלא אם מטעמים שיירשמו לא ניתן לברר את דעתו, כדי שכן ישמעו. בדרך של שגרה כן ישמעו את החסוי לפני שממנים אפוטרופוס, ולא כמו שאנחנו שומעים, מה - - - היום – שברוב המקרים דווקא לא שומעים אותם.

יעל גרמן (יש עתיד):

למה אין הסכמת ממשלה?

נועה ברודסקי לוי:

זה עוד בבדיקה.

שירי לנג:

שירי לנג מהנהלת בתי המשפט.

כפי שצוין כאן בדיון הקודם, גם הסעיף הזה של שמיעת החסוי בכל מקרה ומקרה וגם הסעיף של השמיעה התקופתית, יש לו השלכות דרמטיות על מערכת בתי המשפט בהיבט של עומס על המערכת. כי גלום בתוכו תוספת הליכים מאוד משמעותית למערכת בתי המשפט. בעניין הזה יש לנו ישיבה עם משרד המשפטים בשבוע הבא, אני חושבת, ביום רביעי, ולאחר הישיבה אנחנו נראה ונעדכן בעמדתנו.

נועה ברודסקי לוי:

אני יכולה רק להגיד שני דברים: אחד, זה שאני חושבת שגם בנוסח הקיים היום היו אמורים לשמוע הרבה יותר אנשים ממה ששומעים. זה אחד. וזה עוד לפני התיקון שלנו. וזה כן משהו שצריך לקחת בחשבון בהנהלת בתי המשפט. ודבר שני, גם אם זה מטיל עומס על בתי המשפט – אנחנו מדברים, שוב, על שלילת אוטונומיה של בן אדם. כמו שבמעצרים לא יעלה על הדעת שימשיכו מעצר של אדם, לשמוע אותו גם, שלילת אוטונומיה מהסוג הזה, גם, לדעתי, לא יעלה על הדעת שלא ישמעו אנשים.

קריאה:

אנחנו מסכימים. השאלה אם זה ריאלי.

שירי לנג:

אני מציעה שנשאיר את זה לדיון הבא, כ - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת שירי לנג, יש לי שאלה: הנושא של מינוי אפוטרופוס, עושה את כל בית משפט מזדמן או שיש בתי - - - ?

נועה ברודסקי לוי:

בתי משפט למשפחה.

קריאה:

בתי משפט לענייני משפחה.

שירי לנג:

מינוי אפוטרופוס נקבע על ידי שופטי המשפחה. השופטים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

גם אצלם, ענייני משפחה. הם עוסקים בהרבה מאוד דברים. יש מה שנקרא התמחות מסוימת בזה?

שירי לנג:

בדרך כלל, כן. אני יכולה לבדוק את זה יותר - - -

סימונה שטיינמץ:

לשאלה שלך חשוב שנדייק: מי שיכול מבחינת החוק זה בית המשפט לענייני משפחה ובתי הדין השרעיים. בפועל, גם בתי הדין הכנסייתיים ממנים אפוטרופוסים.

שירי לנג:

אבל הוא שאל על שופטים ספציפיים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שאלתי אם יש שופטים ספציפיים.

שירי לנג:

אני יכולה לבדוק את זה יותר לעומק לקראת הדיון הבא, אבל בדרך כלל יש עניין של התמחויות בתוך בתי המשפט. זאת אומרת, יש שופטי משפחה שמתעסקים בעיקר בתיקים מסוימים: נניח תיקים של מזונות, משמורת ילדים וכולי, ויש שופטים שיתעסקו יותר בדיני אפוטרופסות. למיטב ידיעתי, זה לא מתפזר בין כל שופטי - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנתי.

דוקטור מיטל סגל רייד, מה את אומרת?

מיטל סגל-רייד:

זה מתפזר בין כל השופטים. אני נפגשתי בכל בתי המשפט לענייני משפחה בזמן האחרון וגם מטפלת בתיקים בכל בתי המשפט לענייני משפחה בכל הארץ. בירושלים אנחנו מדברים על שמונה שופטי משפחה שמקבלים, ויש עוד שניים שצפויים להיכנס עכשיו. הנה, הגברת סימונה שטיינמץ יודעת גם. בחיפה הייתה שופטת אחת שריכזה את התחום במשך שנתיים, והיום זה שוב חזר לכל השופטים. אנחנו חזרנו לכמות רחבה. בתל אביב ובמרכז אנחנו מדברים על מספרים גדולים יותר. אין התמחות. אין התמקצעות. כל שופטי המשפחה מקבלים את התיקים.

ריבי צוק:

השופטת רבקה מקייס לא שומעת את התיקים של האפוטרופסות?

תמי סלע:

גם. גם. בנוסף - - -

ריבי צוק:

- - - בעיקר היא.

מיטל סגל-רייד:

כל השופטים במרכז מקבלים תיקים שקשורים באפוטרופסות, ואין מישהו אחד שמרכז את הדברים האלה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כבוד השופט.

פיליפ מרכוס:

אני יכול רק להוסיף שכמות תיקי האפוטרופסות שכל שופט מקבל, הוא יכול להיות די גדול, כך שהוא יפתח בזמן די קצר התמחות בדיני אפוטרופסות. אם שופט מקבל אחד לשבוע תיק כזה, 50 תיקים בשנה – זה כמות שאפשר לצבור די הרבה התמקצעות. כך שלא מדובר בתיק לשנה לשופט.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, עורכת הדין שירי לנג.

שירי לנג:

בהמשך לדברים שנאמרו כאן חשוב לציין שמדובר על 13 אלף הליכים למינוי אפוטרופוס בשנה. אין לנו כל כך הרבה שופטי משפחה שאפשר לחלק את כל כמות התיקים הזה למספר מצומצם של שופטים.

פיליפ מרכוס :

סך הכול 60 - - -

שירי לנג :

אז מטבע הדברים מביא לזה שיש מספר לא קטן של שופטי משפחה שדנים בתיקים האלה.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

טוב.

אלעד לנג :

המשמעות היא שמי שצריך אפטרופוס, המינוי יידחה כיוון שלא ימצאו מועדים כדי לקיים את הדין.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

או הפוך - - -

נועה ברודסקי לוי :

אתם באמת חושבים, כמי שממונים - - - שלא צריך לשמוע חסויים לפני - - - ?

קריאה :

בוודאי.

קריאה :

בוודאי שכן. אבל כל שופט יכול לשמוע את - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

- - - אנחנו יודעים לעשות את החישובים - - -

קריאה :

לא, אבל - - -

נועה ברודסקי לוי :

ועדיין יש דברים, שגם אם זה מטיל עומס, יש דברים שלא יעלו על הדעת. כמו שלא יעלה על הדעת לאף אחד פה שלא ישמעו מישהו לפני שמאריכים את מעצרו.

זאב פרידמן :

בוודאי שלא יעלה על הדעת. אבל מה יקרה עם מצב, ואני בעד; אני מאוד בעד, בערכים שלנו, החברתיים. אין על זה בכלל ויכוח; אבל בואו נסתכל קצת. בואו נחבר שמיים וארץ. בואו נדבר על מציאות. הרי לחוק יש גם משמעויות תקציביות. הרי אנחנו לא חיים כאן בעולם שכולו טוב. וברגע, בהינתן שהחוק יוצא לאוויר העולם, והוא יחייב בצורה קטגורית; ואני בעד. אני בעד. אני אומר את זה כמה פעמים; במציאות אנחנו שוכחים על מי אנחנו מדברים. אנשים מוטלים לגורלם. היום, דרך אגב, לא מגיעים להרבה אנשים, שאפילו - - -, ולא מגיעים בגלל אי ספיקה. אז מה יקרה כבר לאותו אדם שאיתרו אותו ויגיע, ויעשו את כל התהליך עם שירותי הרווחה?

נועה ברודסקי לוי :

אבל מה קורה גם לאותו אדם שממנים לו בלי שרואים - - - ?

זאב פרידמן :

בכל יום הוא קריטי. כל יום הוא קריטי.

יעל גרמן (יש עתיד) :

- - -

קריאות :

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אני חושב שאין כאן ויכוח בין כולם. מצד אחד, כולם חושבים שיש צורך גדול לשמוע את האיש עצמו. מצד שני, כולם מודעים לעומס האדיר שזה יטיל על מערכת בתי המשפט, שלא תוכל לעמוד בזה. אז יש כאן שתי אמיתות ששתיהן נכונות, ועכשיו אנחנו צריכים לדעת אם אנחנו מסוגלים לגשר ביניהם או לא. ואם לא, מה להעדיף על מה. נקודה. שרק נדע.

יעל גרמן (יש עתיד) :

אדוני היושב ראש, אני מבקשת להעיר.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

כן.

יעל גרמן (יש עתיד) :

אני מבקשת להעיר הערה מאוד-מאוד פשוטה: אנחנו נמצאים, לפעמים לכאורה, אבל בשאיפה של הפרדת רשויות. ועם כל הכבוד למערכת המשפט, אנחנו פה, במערכת המחוקקת. אז אנחנו נקבע מה שאנחנו חושבים שטוב לציבור. ומערכת בתי המשפט תתאים את עצמה למערכת המחוקקת.

קריאה :

נכון.

קריאה :

- - -

יעל גרמן (יש עתיד) :

בסדר גמור.

קריאה :

אתם צריכים להבין מה המשמעויות של זה.

יעל גרמן (יש עתיד) :

דמוקרטיה עולה כסף. אין מצב. אנחנו מדברים פה על עיקרון, ועל עיקרון יסוד. אנחנו לא מדברים פה על - - - אנחנו מדברים על עיקרון, ולא נוותר על העיקרון הזה.

קריאה:

על עיקרון, אבל הוא צריך - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע, רגע. רבותי, מה קרה?

שמחה בניטה:

כי יש פה מישהו שמייצג את - - - רק את בתי המשפט. - - - הוא צריך לייצג.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. את השם לפרוטוקול.

ברכה טאוב:

ברכה טאוב.

ממה שאני יודעת, יש בודדים שבאמת נותנים להם את האפשרות להביא דעה מבחינת האפורטופוס. אני אולי אחת מהבודדים שבאמת זה כן קרה, אבל אני יודעת שלאח שלי, שהוא עם תסמונת דאון, קבעו לו אפורטופוס של המדינה, ולא. בגלל שאצלו זה מקרה קצת יותר שונה. אבל עדיין, לא הייתה לו אפשרות לשאול אותו בכלל אם הוא מעוניין בזה או שום דבר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. תודה.

יעל גרמן (יש עתיד):

עושים פלסתר את החוק שלנו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עכשיו, יש לי רק שאלה: יש מצב שדרג ביניים ישמע את האיש והוא ירכז את זה. דוגמה: אני סתם אומר - - -

תמי סלע:

לא בהליך המינוי.

קריאה:

זה תסקיר. זה שירותי הרווחה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אני רוצה להגיד: עובדת סוציאלית נניח, שאולי זה משהו שהיא תהיה מיופת הכוח העתידית של בית המשפט או תומכת ההחלטות. שהיא תשמע את האיש עצמו, ותוכל אחר כך לתמצת את הדברים שלו, אולי בתסקיר או מה, לבית המשפט. אולי זה נעשה היום גם. אני לא יודע.

איילת ששון:

זה מה שנעשה.

קריאה:

בוודאי - - -

איילת ששון:

זה מה שנעשה בפועל. זה כתוב בתע"ס. יש מערכת הוראות לעובדים סוציאליים, איך הם צריכים לפעול. יש הגדרה מאוד-מאוד מדויקת, והיא גם חודדה בפברואר – אם אני זוכרת נכון – בשנה שעברה. הנושא הזה של שמיעת החסוי. הנושא הזה של בחינה של הצורך ושל שמיעת דעתו והבאתה. הדברים מובאים בפני בית המשפט. יש פער בין הבאת הדברים על ידי מישהו - - - אבל אני מודה לאדוני על השאלה. כי אני לא רוצה שתיווצר כאן איזושהי תחושה, שאני חושבת שיש כאן איזושהו קצת ניסיון לייצר אותה, שכל הליך מינוי האפוטרופוס, שהוא צפוי בעיקרו, כפי שנשמע כאן, נעשה מעל הראש של בן האדם. בן האדם נמצא באופן אינהרנטי בכל הליך המינוי דרך התסקיר.

השאלה המהותית של האם שמיעת החסוי דרך התסקיר לעומת שיהיה לו יומו בבית המשפט, זה פער. אני לא אכנס כאן לתפיסה של הנהלת בתי המשפט. לא בהכרח הדברים זהים. אבל כן פקידת הסעד, כשהיא כותבת את התסקיר, בוודאי נפגשת עם החסוי. אמורה להיפגש איתו יותר מפעם אחת. במסגרת הפגישות האלה, לבד משאלת הצורך ובחינת זהות האפוטרופוס, היא אמורה גם לשאול את החסוי מה עמדתו, לשאול אותו האם הוא רוצה להגיע לבית המשפט - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

גם אם היא לא מסכימה עם עמדתו של החסוי, היא מביאה אבל את עמדתו של החסוי לפני השופט.

איילת ששון:

בוודאי. בוודאי. נכון. נכון. כן.

קריאה:

היא מחויבת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני חושב שגם מנהל בתי המשפט, נדמה לי, לפני הרבה זמן; רק עכשיו אני מבין על מה הוא אמר לי בטח. הוא אמר לי. אז לא ידעתי על מה הוא מדבר, אבל כנראה שהוא התכוון לזה, שהוא אמר לי שהעומס על בתי המשפט לא יאפשר לעשות את זה או משהו כזה. אז רק אני מביע גם את זה.

מר רונן גיל.

רונן יצחק גיל:

אני חייב להגיד משפט אחד בלשון ניכר, והמשפט הזה רצוי בעקבות השיחה האחרונה: nothing about us without us. עם שלושה סימני קריאה אחר כך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב.

הגברת שירי לנג, את רצית להגיד משהו?

שירי לנג:

רק רציתי לומר שגם כיום, ברגע שמתעורר ספק לגבי הצורך במינוי אפוטרופוס, בית המשפט מקיים דיון. הוא לא - - - כלאחר יד. הרי מדובר על 13 אלף הליכים בשנה למינוי אפוטרופוס. יש הרבה מקרים, מתוך 13 אלף המקרים האלה, שבהם אין ספק לגבי זה שגם החסוי, האדם עצמו, מעוניין במינוי

אפוטרופוס. אין מחלוקת לגבי הצורך במינוי אפוטרופוס. וברגע שאנחנו נכניס את הסעיף הזה, בעצם נחייב את בית המשפט לקיים דיון גם במקרים האלה, שבהם זה לא נדרש. מכאן אנחנו חוששים שיהיה עומס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב.

כן. סליחה, מה שמך?

דורית ברק:

דורית מהתנועה לסנגור עצמי.

בחווייה של רוב המסנגרים – אני מדברת על 120 מסנגרים – שכנראה עשו להם תסקירים, הליכים מהסוג הזה, ולא שמעו אותם בבית המשפט. מבחינתם, לא שמעו אותם. זאת אומרת, עושים להם אבחונים כל הזמן, ויש עובדות סוציאליות. מבחינתם, לא שמעו אותם בבית המשפט. וההליך הזה לא נותן להם תשובה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי.

דוקטור מיטל סגל רייד.

מיטל סגל-רייד:

קודם כל, בהתייחס למספרים שנשמעו כאן – 13 אלף הליכים. למיטב הבנתנו, המספר הזה כולל גם צווי ביניים, ולדעתי זה מחצית בערך. לפי מספרים שאני שומעת בבתי המשפט. נכון, עורכת הדין איילת ששון?

איילת ששון:

מיטל סגל-רייד:

אז אנחנו מדברים על מחצית. אז נעמיד את הדברים על דיוקם.

דבר נוסף, פקידת הסעד, עובדת סוציאלית, מצוינת ומוכשרת ומקצועית ככל שתהיה – וחד משמעית, יש הרבה מאוד כאלה. ואני מקווה ומאמינה שהרוב – לעולם תביא את העמדה מהמקום שלה, מנקודת המבט שלה, שרואה את טובתו של האדם. שרוצה להגן על - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, את חזקה בעמדתך, שצריך שבית המשפט ישמע כל אחד.

מיטל סגל-רייד:

לגמרי.

עכשיו, אני אגיד את זה, כי הפרקטיקה מלמדת שני דברים. יש מחקר של פרופסור דורון מ-2003, ועכשיו עשיתי מחקר המשך באזור תל אביב. כדי לבוא וללמוד במחוז עברתי על 500 תיקים, ופרופסור דורון עבר על מעל 500 תיקים פני עשור. מעל 95% מהאנשים לא משתתפים בהליך ולא מיוצגים בהליך. זאת אומרת, אנחנו מדברים על מספרים זעומים של אנשים שבכלל מגיעים להליך בעניינם. למה זה קורה? יש חוות דעת רפואית שתומכת בבקשה, שתמיד קובעת שכן האדם לא מסוגל להביע דעה לגבי האפוטרופוס. מעל 95% לא מסוגלים להביע דעה כביכול לגבי מינוי האפוטרופוס ולא מסוגל גם להגיע לבית המשפט. עכשיו, אלמלא עברתי על 500 תיקים – כמעט 500 תיקים – בחודשים האחרונים, אז הייתי

אומרת: אולי משהו השתנה מאז המחקר שלפני עשור. ובדיוק בגלל זה נעשה המחקר האחרון. שוב, אותן חוות דעת. ולכן - - -

עכשיו, הפרקטיקה מלמדת: כל אדם שהגיע בייצוג שלנו לבית משפט – זה עולם ומלואו שנפתח. פשוט אין תחליף לראות, לשמוע, לאפשר לו להיות חלק מההליך. אנחנו למדים כל כך הרבה. ההבחנה שמה אותנו באיזשהו מקום מתייג, ששופט את האנשים על סמך כל מיני קריטריונים רפואיים. אין קשר בין זה לבין היכולת של בן אדם לבוא לידי ביטוי, לעמוד, להיות אדם, להביע את הרצונות שלו. אין לזה תחליף. בן אדם בבית משפט מקבל את יומו, נשמע, השופט מתרשם באופן בלתי אמצעי. וחוות הדעת והעמדה של התסקיר ופקידת הסעד זה משהו שמלווה. ואנחנו - - - על קשת שלמה של גוונים. וכל הקשת הזאת צריכה לעטוף את האדם. אחרת, אנחנו מפספסים המון.

שמחה בניטה:

כל הכבוד. בדיוק כך צריך להיות. כל הכבוד. ממש מגיע לה. זה בדיוק מה שקורה. ממש היא אומרת מילה במילה. מה שאני חושבת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תודה.

עורכת הדין מוריה בקשי כהן.

מוריה בקשי כהן:

אני קודם כל מצטרפת לדברים של דוקטור מיטל סגל רייך. אני חושבת שיש זכות לאדם שתינתן לו ההזדמנות להישמע בבית המשפט - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל. איפה האבל?

מוריה בקשי כהן:

אבל יש את האבל. בדיוק. אנחנו באמת נמצאים במערכת היום שגם הכללים – העומס במצב הקיים הוא מאוד-מאוד גדול באופן שמקפח באופן מעשי זכויות של האנשים. ואני אומרת את זה כי זה המצב, ואין מה לעשות. זה גם העומס על פקידי הסעד וזה גם העומס על בתי המשפט. מצד שני, אני לא חושבת שאנחנו צריכים לעצור כאן. אני ממש מסכימה עם זה שזה לא נגמר בזה שאוקיי, יש בעיה תקציבית. הולכים הביתה. בדיוק בגלל הדבר הזה אנחנו מנסים לשבת, לראות מה אפשר לשפר. ולפעמים אפשר לעשות אבני דרך. זאת אומרת, לבוא ולהגיד: משהו נעשה בשלב הראשון. משהו בשלב השני.

יש, אגב, שאלות רחבות יותר, שהן לא פה לפתחנו, על המודל בכלל של קבלת ההחלטות השיפוטיות בתחום הזה. יש מדינות שבנו בכלל מודלים אחרים מאשר שופט משפחה בדיון - - - יש פה הרבה שאלות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ניסיתי לתת לזה, אבל נעצרת.

קריאות:

- - -

מוריה בקשי כהן:

אבל לא עושים את זה על רגל אחת. זאת אומרת, זה משהו שנצטרך באמת. אני גם לא - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

ערכאה נמוכה. ערכאה נמוכה.

מוריה בקשי כהן:

זה לא שאלה רק של ערכאה נמוכה. יש פה כיוונים אחרים, גם שהם - - - ערכאה משולבת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. עדיין זה שופט. לא. אם זה שופט אז - - -

מוריה בקשי כהן:

יש מדינות - - - יש בתי דין - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

על כל שופט אפשר להכניס אולי שניים או שלושה בני אדם, לא בדרגה של שופט, עם אותה עלות. שופט זה עלות - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

כמו - - -

מוריה בקשי כהן:

אני חושבת שאלה לא תהליכים שאפשר לעשות אותם ברגל אחת, אבל אני כן, אני מאוד מסכימה. גם יהיו מקרים, אגב, שבכל זאת יצטרכו להיות, שבהם אין טעם להביא את האדם. אבל אני מסכימה לגמרי שהמצב הקיים לא משקף. הוא משקף איזשהו משהו, בין תקציב לבין ניסיון ללכת בין הטיפות, ולצורך זה אנחנו נקיים את הישיבה ונראה מה אפשר, אולי בשלב ראשון, וגם חשיבה לעתיד, כי אין פה - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, את שמעת את חילופי הדברים כאן? - - -

מוריה בקשי כהן:

אני גם שמעתי וגם הייתה פה די הסכמה של - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

על מודל דומה לבתי הדין לעבודה. בו לא צריך - - -

מוריה בקשי כהן:

יש גם מודלים כאלה. בדיוק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. השניים האחרונים ואנחנו נמשיך הלאה, וכנראה זה יישאר. צריך עיון לקראת הסוף, שאני אצטרך לקבל החלטה אם להכניס את זה או לא.

השופט בדימוס, מר פיליפ מרכוס.

פיליפ מרכוס :

כפי שהוער כאן, רמת חוות הדעת הרפואיות היא לא משביעת רצון. קל לו מאוד לרופא לשים וי במשבצת ולא לבדוק את - - - במאמר שאני כותב יחד עם דוקטור פרל, פסיכיאטר – אנחנו מנסים לשפר את המצב הזה, אבל יהיה צורך בהנחיות, אולי בתקנות ניהול משרד הבריאות, בדבר תוכן חוות הדעת. וזה נוגע גם לעניין האפוטרופוסות וגם לעניין ייפוי הכוח המתמשך, על מנת שהרופא, תהיה לו רשימה הרבה יותר מפורטת, מה הדברים שצריכים להתייחס אליהם. ובכלל זה, לא רק אם האדם מסוגל פיזית להגיע לבית המשפט, אלא גם אם הוא מסוגל להביע עמדה, אבל איזה משקל יש לייחס לעמדה הזאת לאור המצב הרפואי. כך שמדובר בעניין שהוא מורכב, לא רק מהאספקטים התקציביים ובתי המשפט, אלא גם עזרה מענף הרפואה בעניין הזה, ולא רק עובדים סוציאליים.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

מר יותם טולוב, אתה רצית.

יותם טולוב :

לגבי העומס, רק בואו נזכור גם שאנחנו במהלך שמנסה לצמצם את כמות המקרים שבהם יש אפוטרופוסות בגלל חלופות. וגם את זה צריך לקחת בחשבון כשאנחנו מדברים על השינויים שאנחנו עושים פה.

לגבי שמיעת האדם – דוקטור מיטל סגל רינד אמרה הכול. אני לגמרי מסכים. ולגבי הנוסח של הסעיף, אני רק אסכם שזה ברור שאף אחד מאיתנו לא היה רוצה שיקבלו עליו החלטות רק על סמך זה שפקידת הסעד שמעה אותו. ומה שלא היינו רוצים לעצמנו מגיע גם לאנשים אחרים.

והדבר השלישי, שוב פעם, זה הערה שבדרך כלל מר רונן גיל אומר. אני מתפלל שלא אמרת את זה עד עכשיו. אבל שינוי הנוסח שמוצע פה הוא טוב, אבל שיהיה רשום: בהינתן ההתאמות.

יעל גרמן (יש עתיד) :

בלי חסוי.

רונן יצחק גיל :

כן. בלי החסוי. ברור.

מוריה בקשי כהן :

כל עוד לא - - - מונח אחר, אי אפשר להשמיט.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אם היה כאן מישהו מסחרי, עם ראש מסחרי, הוא היה אומר, עורכת הדין מוריה בקשי כהן, שנעשה את זה במשק סגור. נניח, כמה שהיום עולה, הנושא הזה של האפוטרופוסים, בכמות שיש, בלי לשמוע, אנחנו נצמצם את כמות הדרישות לאפוטרופוסים, ומצד שני כן ניתן לשמוע. שיישאר אותו משק סגור. זה יכול להיות רעיון טוב, לא?

מוריה בקשי כהן :

אנחנו לא יודעים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

רגע. מישהו הבין אותי? הבנתם?

קריאה :

כן.

קריאות:

קריאה:

רעיון מצוין.

קריאה:

רעיון טוב.

מוריה בקשי כהן:

בדרך כלל, כשקובעים זכות, קובעים אותה ברמה המהותית ולא ברמת המכסות שיש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. כי הטיעון המרכזי שעלה. הרי למה הצגתי? הרי שכולנו מסכימים שמצד אחד חשוב לאין ערוך לשמוע. מצד שני, כולנו מבינים את העומס על בתי המשפט. אז הבעיה היא כאן כן בעיה. בעיה. חוץ ממה שמר פיליפ מרכוס אמר, אבל הבעיה היא בעיה כספית.

יעל גרמן (יש עתיד):

אז ניסינו - - - אחר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז לכן הנושא של משק סגור, זה יכול להיות רעיון.

מוריה בקשי כהן:

וזה גם יעלה, אבל - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

הם יבדקו גם את האפשרות של מודל שלא מחייב - - - שופטים, ואז - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה אני ביקשתי מההתחלה. זה ביקשתי מההתחלה, ואולי מודל זול יותר.

יעל גרמן (יש עתיד):

שופט אחד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שופט אחד. אין שלושה.

יעל גרמן (יש עתיד):

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שלושה בכלל היו פושטים את הרגל. אבל שוב, אל"ף, שימצאו. בי"ת, יכול להיות שכתוצאה מזה, שנעשה את זה משק סגור כזה, אנחנו נעביר לייפויי כוח ותומכי החלטות. במילא הצטמצם מאוד הנושא

של הדרישה לאפוטרופוס. ומצד שני, אלה שכן יש צורך לאפוטרופוס, אפשר יהיה לשמוע אותם, ובלבד שזה לא יעלה על מה שיש היום, ועוד יישאר עודף.

הניה שוורץ:

הרעיון נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

הניה שוורץ:

הרעיון נכון - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אוקיי. בואו נמשיך הלאה. תרשמו את זה רק באחור של המוח.

תמי סלע:

אם אפשר להעיר רק, בהמשך למה שעלה פה, להמשך הדיונים, גם עם הנהלת בתי המשפט על הנושא הזה של הטריבוטל שמקבל החלטות, שאני לא יודעת עד כמה הוא באמת כרגע לפתחנו או לא, אבל הוא רלוונטי, אני חושבת. דווקא דיונים שהם לא הליך המינוי, שהם לא תחילת הדרך שבו מתקבלת ההחלטה באמת, שמשנה במובנים רבים סטטוס; לאורך תקופת האפוטרופוסות, שהיא תקופה ארוכה הרבה פעמים; יש הרבה מאוד החלטות שהיום בפני בית המשפט, שחלקן באמת הן החלטות שאין בהן שום מחלוקת על השקעת כספים או על מכר מקרקעין. שהיום לפעמים גורמות לכל הצדדים, לא רק לבתי המשפט עומס וטרחה, ונמשכות זמן רב. שדווקא אם באמת יחשבו על כיוון של איזשהו רשם לענייני אפוטרופוסות, באותן החלטות כאלה היה נכון, וזה היה אולי מועיל לכולם, בשונה מהליך המינוי עצמו. שבו אני חושב שההחלטה השיפוטית והשמיעה, אין להן תחליף והן מאוד חשובות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. בסדר. טוב.

נועה ברודסקי לוי:

ושוב נבחר שזה לא אותו הדבר. שפקיד הסעד שומע את האדם, ושהאדם מקבל את יומו בבית המשפט.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

קיבלנו את עמדתה של דוקטור מיטל סגל רייך בנושא.

נועה ברודסקי לוי:

אני עוברת לסעיף 6 – תיקון סעיף 39: "בסעיף 39 לחוק העיקרי, האמור בו יסומן (א) ובסופו יבוא "ולפעול לשמירת טובתו של החסוי ולקבל החלטות בקשר אליהם, והכול בהתאם להוראות פרק שלישי 1".

אחריו יבוא: (ב) "שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים, ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, רשאי לקבוע הוראות בדבר האחריות והחובות של אפוטרופוס כאמור בסעיף קטן (א), אשר יחולו אם לא נתן בית המשפט בעת המינוי או לאחר מכן הוראה אחרת; הוראות כאמור יכול שייקבעו בהתאם לסוגי האפוטרופוסות, ורשאי השר לקבוע הוראות מיוחדות שיחולו על אפוטרופוסים שהם תאגידיים או על יחידים המשמשים כאפוטרופוסים למספר רב של חסויים".

זה בעצם הסעיף שמדבר על תפקידיו של האפוטרופוס. אז כן השארנו פה את האמירה הכללית, שהתפקיד שלו, אחרי שהוא כבר ממונה, זה כן כמובן לדאוג לכל ענייני החסוי ולטובתו. ויש כאן סעיף

הסמכה בעצם לשר המשפטים, באישור הוועדה, לקבוע הוראות ואת אחריות האפוטרופוס והוראות נוספות.

אולי עורכת הדין מוריה בקשי כהן תסביר גם, ואחר כך נעלה פה עוד כמה דברים, אם כדאי לפרט גם אותם.

מוריה בקשי כהן:

אני רוצה להגיד שזה סעיף שמעגן באופן רשמי משהו שכבר קיים היום. כבר בשנת 2004, נדמה לי, הוכן בשיתוף של האפוטרופוס הכללי במשרד הרווחה והשירותים החברתיים ובמשרד המשפטים של טיפול לאפוטרופוסים, שהוא היה התשתית בחלקו לדברים. אפילו מהחוק הזה, שבעצם נתן הדרכה לאפוטרופוסים, מה הם צריכים לעשות. כי יפה מאוד שיש כותרת, אבל באמת הפירוט נמצא בפנים. כאשר זה אפילו חלק מהסכם שכר הטרחה של התאגידים, והוא הוכנס באופן מחייב בדרך הזאת.

אנחנו חשבנו שנכון לעגן את זה. הגיע הזמן לעלות דרגה ולעגן את זה כתקנות. לכן יש פה סעיף מסמך. במקביל, יש פה הבנה שכשמדובר בתאגיד יש כאן סוג אחר של אפוטרופוסות, במובן הזה שאנחנו צריכים, מצד אחד, לשמור על זה שעם כל זה שהם תאגיד - - - , לפעמים עם יותר מ-1,000 חסויים, יהיה טיפול פרטני באותו אדם פרטי, ומצד שני יש פה שאלות תקציביות, מערכתיות, מנהליות. למשל: מוקד חירום, כל מיני דברים, שאני לא דורשת מהאדם הפרטי, ואני רוצה שיהיו בתאגיד. ויש היום תהליך שהסתיים, של הפצת נהלים לתאגידים, גם כן, כגורם - - -

תמי סלע:

בסיום.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תאגידים מקבלים - - - ?

תמי סלע:

לדייק: בסיום.

מוריה בקשי כהן:

בסיום. סליחה. זה יעוגן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

התאגידים מקבלים את הכסף מהמדינה כמו שאפוטרופוס מקבל, נניח? איך זה הולך?

מוריה בקשי כהן:

החוק מסמך. יש תקנות לשכר טרחת אפוטרופוס. בפועל, רוב האפוטרופוסים הפרטיים לא דורשים שכר טרחה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם האפוטרופוס מגיע לו מהמדינה x - - -

תמי סלע:

מנכסי החסוי.

מוריה בקשי כהן:

זה לא מהמדינה - - -. מנכסי החסוי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מנכסי. סליחה.

כשיש עמותה, איך זה?

שמחה בניטה:

מנכסי החוסה, אתה שומע?

מוריה בקשי כהן:

כשמדובר בכסף מנכסי החסוי, האדם שבו מדובר, כאשר מדובר בתאגידים – קודם כל, משולם להם. פה זה לא התנדבות. משולם להם. מתוך נכסי החסוי. בהתאם לתקנות. ויש אפילו שכר מצומצם יותר, משום שנעשים איתם הסכמים והם מאושרים על ידי בית המשפט.

יש בעיה של חסויים שאין להם כסף לשלם את זה, ולאחרונה ניתן מענה לתשלום לחסויים חסרי אמצעים מקופת המדינה באופן שלא יקוּזו. אחרי תהליך של שנים רבות, סוף-סוף זה קרם עור וגידים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה, ועד אז לא היה אפוטרופוס למי שאין לו - - - ?

מוריה בקשי כהן:

אני אגיד את האמת: המצב היה מאוד קשה, שבו בעצם תאגידי האפוטרופוסות, אחת מהשתיים: או שלקחו מהאדם את כסף הכיס שנשאר לו. המעט מאוד מקצבת הבטחת ההכנסה. אחרי שקוּזו מהתשלום. ש-80% הלך למוסד, נשאר לו 20%, ומתוך ה-20% הזה עוד לקחו לו את שכר הטרחה. או שחלק מהדברים, הם פעלו בלחץ כזה שהם עשו מין, או סבסוד צולב כזה בין חסויים או כל מיני מענים עקומים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אני מדבר על חסוי. לא, לא על עמותה. על חסוי בודד שאין לו רכוש. אין לו רכוש.

מוריה בקשי כהן:

אז אמרתי: החסוי הבודד שאין לו רכוש, אם בן המשפחה הוא אפוטרופוס עליו – בדרך כלל, אף אחד לא לוקח כסף. אם תאגיד ממונה עליו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא תאגיד. ואם שמים לו אפוטרופוס, לא תאגיד. על אותו אחד לא שמים אפוטרופוס? לוקחים אותו לתאגיד?

מוריה בקשי כהן:

בדרך כלל, זה תאגידים. זאת אומרת, מטעם המדינה לא ממליצים על אדם ספציפי, אלא בדרך כלל מדובר דווקא בתאגידים. הם מפוקחים יותר. אם יש פה משהו שהוא - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה לגבי כולם או רק לגבי אלה שאין להם רכוש? אז אולי לא ידעתי.

מוריה בקשי כהן:

אז אני אחלק שוב פעם - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. עזבי רגע. בית המשפט צריך למנות אפוטרופוס. בית המשפט ניח מחליט למנות אפוטרופוס. הוא ממנה את משה או את יעקב או שהוא שולח לעמותה?

מוריה בקשי כהן:

יש תסקיר של פקיד הסעד. התסקיר של פקיד הסעד בודק גם את הצורך במינוי אפוטרופוס וגם מי צריך להיות. הוא בודק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ברגע שצריך, ניח.

מוריה בקשי כהן:

ברגע שהוא מחליט שצריך – בודק את מי. ואז פקיד הסעד בעצמו בודק האם יש בן משפחה, ומתחילים עם בני משפחה. ואם אין בני משפחה, ממליצים על מינוי תאגיד. יש - - -

איילת ששון:

או קרוב אחר. או אדם אחר.

מוריה בקשי כהן:

או קרוב אחר או אדם אחר שמתאים לזה.

אם הומלץ על תאגידים – ושוב, התאגידים עוברים היום בכל זאת בחינה מסוימת לפני שממליצים עליהם – אם מדובר בתאגיד, בית המשפט ממנה, והתאגיד הזה, ישולם לו שכר טרחה, כמו שאמרתי, מנכסי החסוי, כאשר יש הסכמים כלליים עם התאגידים שמקבלים אישור של בית המשפט.

שמחה בניטה:

למה שהמדינה לא תשלם את זה, ולא ייקחו מהכסף, מקצבת הנכות, מהקצבאות של החולה?

מוריה בקשי כהן:

הגברת שמחה בניטה, אני איתך לגמרי, ובגלל זה קמה אותה ועדה שסוף סוף, למישהו חסר אמצעים - - -

שמחה בניטה:

לא חסר, אלא לוקחים את קצבת הנכות שלו, שאין לו ממה לחיות. אז מה?

מוריה בקשי כהן:

כן, כן, כן. למי שיש לו קצבאות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בואו נפריד. בואו נפריד כרגע. אנחנו כרגע לא עוסקים בזה. אני לא רוצה שנתפזר יותר מדי.

הבנתי. זאת אומרת, בית המשפט, ברוב המקרים ילך לעמותה, ורק במקרים בודדים ילך לאדם פרטי.

קריאה:

להיפך. להיפך.

קריאה:

להיפך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. אם אין משפחה. אמרתי: אין משפחה. אין משפחה. וצריכים לקחת אדם זר או לא יודע מה, אז הם יעדיפו לעמותה ולא לאדם.

איילת ששון:

ללכת לגורם מוכר.

נועה ברודסקי לוי:

השאלה פה כן אם להוסיף ולפרט גם הסמכה לקביעת הוראות לעניין הכשרה, תנאי כשירות, תנאי הכרה?

תמי סלע:

אני יכולה להגיד שגם בנהלים שלנו, ויש נוהל שכבר פורסם בנושא הכרה בתאגידי האפוטרופוסות, יש כל מיני הוראות שמתייחסות באמת, וגם בנהלים שאנחנו עובדים עליהם, לבעלי תפקידים שצריכים להיות וכל מיני דברים שאני חושבת שדרך הסעיף הזה של הפעולות של האפוטרופוס, זה פחות מתאים. זה אולי הסמכה לתקנות שצריכה להיות צמודה לסעיף של מי יכול להתמנות לאפוטרופוס, של סעיף 34 לחוק. שבכלל יש דברים מסוימים שצריך אולי לעשות בהם התאמות, לאור מה שקבענו על מי יכול להתמנות כמיופה כוח. כי היום בעצם אין בו תנאים בכלל. כלומר, גם הנושא שנקבע: פושט רגל, חלק - - - בעצמו, כן? חלק מהדברים כן אולי צריכים להיקבע גם שם, ושם יש מקום להסמכה בתקנות שמתייחסת לכשירות, הכשרה, תנאים לגבי תאגידי, בשלב הראשון של ההכרה בתאגיד והיכולת שלו בכלל לשמש כאפוטרופוס, מעבר לפעולות שהוא חייב לעשות כאפוטרופוס לאחר שהתמנה. ואני חושבת שזה נדרש. זה לא צריך להישאר בנהלים. זה חייב לעלות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

דרך אגב, תאגיד יכול להיות במסגרת של ייפוי כוח מתמשך?

קריאה:

לא.

מוריה בקשי כהן:

זה בדיוק מה שאמרנו. אבל הוא כן יכול להיות במסגרת של הסעיף שקראנו קודם, שאדם יבקש למנות תאגיד מרצונו כאפוטרופוס ולתת לו הנחיות - - -

קריאה:

לא. לגבי ייפוי פה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה אני הבנתי. אני שאלתי: ייפוי כוח כרגע - - -

מוריה בקשי כהן:

לא, מהסיבה שאמרנו. שאנחנו רוצים את - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר.

נועה ברודסקי לוי:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, אז יש אפשרות באמת להכניס את הנושא הזה?

מוריה בקשי כהן:

אז בואו נשקול את זה אם לכאן או לכתוב את זה כאן או לכתוב בצורה - - -

נועה ברודסקי לוי:

אוקיי. בסדר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. עצם העניין שדיברנו, אז אנחנו נשאיר את זה - - - לגבי הנושא - - -

תמי סלע:

כי הסמכה ממש צריכה להתייחס גם - - - כמו פגיעה. יש פה איזושהי הגבלה על חופש העיסוק, דרישה לאנשים שלא הורשעו או דברים שהם מחייבים הסמכה בחקיקה - - -

מוריה בקשי כהן:

- - - יש לנו היום נהלים ויש נבדקים - - -

נועה ברודסקי לוי:

טוב. אנחנו עוד ננסח את זה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לנושא אבל שדיברנו קודם, לגבי הנושא שישמעו אותם או לא מול ההוצאות – תזכירי לי לקראת הסוף. הם יעשו עבודה ואנחנו נחזור לזה.

נועה ברודסקי לוי:

ברור. ברור.

מוריה בקשי כהן:

מאה אחוז.

נועה ברודסקי לוי:

הובטחו לנו תשובות.

ביטול סעיפים 41 ו-42 – 7. "סעיפים 41 ו-42 לחוק העיקרי – בטלים". זה סעיפים שמדברים בעצם גם על הקשר עם החסוי וגם על התפקידים של האפוטרופוס, ואנחנו פשוט מסדירים את זה בהמשך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, מר יותם טולוב.

יותם טולוב:

סעיף 43. אם כבר אתם מוחקים סעיפים, הגיע הזמן למחוק אותו. חובת הצייות. סעיף 43 לחוק המרכזי מורה על חובת ציות של חסוי לאפוטרופוס. זה משהו אנכרוניסטי שמתאים לדין הצבאי, לא לדין של זכויות אדם.

קריאה:

אני מסכים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. לא. מעבר לקו זה נכון. בתוך הקו זה לא - - - בכל אופן, זה לא קשור לזה, כי פה, סעיפים 41 ו-42 לא מבטלים, הם רק מסדרים את זה, כנראה בסידור אחר, במקום אחר. אז אתה מעלה - - - בפני עצמו.

יותם טולוב:

נכון. - - - אנחנו הולכים על פי הסדר, אז זה נכון. נכון. אני מקבל. אז סעיף 43 - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה כתוב שם?

יותם טולוב:

קודם כל, הכותרת של הסעיף זה ציות להוראות האפוטרופוסות. החסוי חייב למלא אחרי הוראות האפוטרופוס בענייני האפוטרופוסות שנקבעו על ידי בית המשפט. אני יכול להגיד שזו מחיקה סימבולית. אני לא חושב שיש לה ערך במציאות. אני כן יכול להגיד שמידי פעם שולפים לנו את הסעיף הזה כסיבה לזה שאפשר פשוט להתעלם מהרצון של האדם.

תמי סלע:

זה גם לא לגמרי מתיישב, אני חייבת לומר, עם חלק מההוראות שכבר כתבנו בהצעת החוק, לגבי מצבים של מחלוקת, בעניינים מהותיים שחייבים לבוא. נכון שזה יפעל לפי הוראות בית המשפט, אבל לכאורה זה סעיף כללי שמדבר על העניינים שנמסרו לאפוטרופוס: ענייני רכוש, ענייני - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ומה באמת קורה?

מיטל סגל-רייך:

אדם שרוצה, למשל, להעלות סרט ל-youtube. צילם את עצמו ורוצה להעלות סרט. ובא האפוטרופוס ואומר לו: אתה לא יכול להעלות.

איילת ששון:

לא. הבעיה היחידה זה שהסעיף הזה – צריך לראות שהוא באופן, לפחות תיאורטית, חל גם על קטינים. לראות שלא מפילים את כל - - -

מיטל סגל-רייך:

כן. לגבי בגירים זה ממש יותר קשיים ברמה המיידית של התנהלות בסיסית של אדם. בחירה הכי טבעית והכי - - -

איילת ששון :

לא. בסדר. אבל - - - לא מדויק. לא - - -

נועה ברודסקי לוי :

וגם על קטינים זה - - -

מוריה בקשי כהן :

בואו נבדוק את זה. בואו נבדוק, אבל - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

כן, מר פיליפ מרכוס.

פיליפ מרכוס :

למעשה, השימוש בסעיף הזה הוא באותם מקרים של אנשים שיש להם מחלות או בעיות, ועלולות לסכן את עצמם. אם האפוטרופוס אומר לאדם שהוא בשלב - - - של - - -, כן? שאסור לו לבזבז כסף על דבר מסוים, ובכל זאת האיש רוצה לעשות את זה, אזי גם האפוטרופוס זקוק לאיזשהו כיסוי שהוא נתן הנחיה, בתקווה שההנחיה תתבצע.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אבל לא סעיף כזה פתוח וכולל.

פיליפ מרכוס :

וכאן יש מקום להגביל את החופש של בן האדם בגלל המחלה שלו.

יותם טולוב :

וזה שכתב את הסעיף, חובת ציות, יעזור - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אבל לא בסעיף כולל. לפי מה שהם קראו זה סעיף פתוח לגמרי.

קריאה :

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אז יכול להיות שצריכים להגביל אותו או מה - - -

פיליפ מרכוס :

אפשר אולי לצמצם, אבל ההנחה היא שאותן הנחיות תהיינה הנחיות שבתחום סמכותו של האפוטרופוס. והוא יכול לבקש מבית המשפט במקרה המתאים את ההנחיות המתאימות בנסיבות העניין - - -, כפי שנאמר, את - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

הממלכה – מה אתן אומרות?

סימונה שטיינמץ:

--- להתייחס לקטינים ---

נועה ברודסקי לוי:

אבל זה לא כולל קטין. זה כתוב בחסוי.

תמי סלע:

זה רק על ---

נועה ברודסקי לוי:

זה רק חסוי.

פיליפ מרכוס:

ודאי שזה חסוי.

אילת ששון:

חסוי, אבל בהגדרה בסעיף 80, אז זה כולל גם ---

נועה ברודסקי לוי:

אבל לדעתי על קטינים יש ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע. עזבו רגע את הקטין או לא. בואו נדבר רגע ---

נועה ברודסקי לוי:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בגיר לא חשוב כרגע. אחר כך נגיע לבגיר. כלומר, הדברים נשמעים שזה קשה, נשמע כאילו שיש כאן מפקד בצבא ויש טירון. מצד שני, מה שמר פיליפ מרכוס אומר, שבסיטואציות מסוימות זה טובתו של האיש כי הוא ---

איילת ששון:

אני חושבת שהשמטת הסעיף הזה עדיין לא נוגעת ולא פוגעת בסמכויות שהוענקו לאפוטרופוס על ידי בית המשפט. מעת שהוענקה לו סמכות לעשות דברים מסוימים, אז הוא מוסמך לעשות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, אז בדעה להשמיט אותו.

איילת ששון:

אין בעיה להשמיט אותו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן.

מוריה בקשי כהן:

אני גם נוטה לחשוב שאין פה בעיה להשמיט. אני חושבת שהבעיה שאתה ציינת – ממילא, אם הוא לא ירצה להישמע, הוא לא ירצה להישמע.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל בסיטואציות המיוחדות שהוא דיבר – יש לזה פתרון?

קריאה:

כן. - - - כן, כן.

מוריה בקשי כהן:

כן. מה זה הסיטואציות המיוחדות שהוא דיבר? יש מקרה שהאפוטרופוס יכול לא לקבל את דעתו ולפעול למרות זאת. ואם זה נכנס לכל השיקולים שהכנסנו, אז זה בסדר, ואז לא שואלים אותו. זאת אומרת, זה לא שהוא נשמע. פה יש איזו מין אמירה: אתה צריך לכבד את האפוטרופוס שלך. אני חושבת שיש פה איזה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אם כולם בדעה שאפשר למחוק את זה - - -

תמי סלע:

לא מכוח הסעיף הזה ייפתרו הבעיות של - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם כולם בדעה, ומצד שני החששות שהועלו באים לידי פתרוןם בסעיפים אחרים או בדרך אחרת, אז לא נדפוק אותו. נו.

מוריה בקשי כהן:

הדבר היחיד שיכול להיות שיש הוראות שבית המשפט ייתן ספציפית - - - בדרך כלל, הוא ייתן את - - - סעיף 88 - - - בית משפט תמיד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב, זה משהו אחר.

איילת ששון:

נכון. ואז זה הוראת בית משפט.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה הוראת בית משפט. זה משהו אחר.

ריבי צוק:

אפשר רק לשאול שאלת הבהרה? אם אפוטרופוס מוסמך לקבל החלטה מסוימת, ומקבל אותה כדין ולטובת האדם, והאדם לא מקבל את החלטת האפוטרופוס. מה המצב החוקי אז?

מוריה בקשי כהן:

לא כתבנו עכשיו שהוא צריך או לא צריך לקבל את החלטת האפוטרופוס. השאלה היא עכשיו על האפוטרופוס. היא לא על האדם. האדם עצמו – גם אם אני אכתוב את זה, הוא לא יעשה פה בגלל שזה - - - השאלה היא על הסמכות של - - -

ריבי צוק:

לא. האם - - -

הניה שוורץ:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, את ממש מסיטה את הנושא - - -

מוריה בקשי כהן:

אולי לא הבנתי. אני מוכנה עוד פעם לשמוע.

ריבי צוק:

קיומה של האפוטרופוסות, אנחנו יודעים, שמצד אחד לא שולל את הכשרות המשפטית. עכשיו, אם יש תחרות והאדם רוצה לעשות פעולה מסוימת, האפוטרופוס, במסגרת סמכויותיו וכדין ולטובת האדם, חושב שצריך לעשות פעולה אחרת או שצריך למנוע את עשייתה של הפעולה; אנחנו יודעים שהאדם יכול תמיד לפנות לבית המשפט ולבקש הוראות. השאלה, נדמה לי, מה קורה בתקופת הביניים, אם אף אחד לא פונה לבית המשפט או עד שבית המשפט אומר? האם אז, מה שקובע, זו העמדה של האפוטרופוס, שממלא את סמכותו כדין או העמדה של האדם שמונה לו אפוטרופוס? נדמה לי, אולי ניסוח שהוא לא כל כך יפה, סעיף 43 מכריע בשאלה הזו. ואם, כי אנחנו מוחקים אותו, אז חשוב לי איפה במקום אחר יש לזה מענה?

מוריה בקשי כהן:

אני לא בטוחה שהוא מכריע בשאלה הזאת.

קודם כל, אם להזכירך, אנחנו דיברנו על דברים מהותיים יותר: כשיש מחלוקת, צריך ללכת לבית המשפט. ודברים של היומיום, שיש לו סמכות, הוא יוכל להחליט בנוסחאות כאלה ואחרות שקבענו. עכשיו, בענייני היומיום האלה שהוא יחליט, אז הוא מוסמך לפעול. אנחנו יודעים שהרשויות נוטות לקבל. כשיש אפוטרופוס, נוטות לקבל את עמדת. כך שאני לא חוששת לאפוטרופוס במקרה הזה. יש גם שאלה של האם החסוי עצמו מסוגל לתת את ההסכמה או לפעול את הפעולה המשפטית בהינתן - - -. לא בגלל שהוא חסר כשרות משפטית, אלא בגלל שהוא לא מסוגל - - - גמירות דעת בענייני חוזים או כל מיני כללים אחרים שמונעים בעצם את האפשרות שלו לעשות את הפעולה. לכן, אני לא רואה איך הסעיף הזה מסייע לדבר הזה. ובמצבי הביניים האלה – שוב, תלוי לפי הכללים שקבענו. אם מדובר בדבר שהוא עניין יומיומי, אז אתה מוסמך לפעול. שוב, אחרי ששמעת אותו, אחרי שעשית את כל הרשימה שעשינו. ועדיין יש לך. אם יש לך עדיין את הסמכות, לפי זה אז תפעל. אבל הציות שלו או אי הציות שלו והעובדה שכתבנו בחוק את הציות שלו או אי הציות שלו, אני לא רואה איך זה תורם, וזה כן נותן איזה ערך נפגם, אני חושבת, לזה.

ריבי צוק:

לא. את יודעת שלגבי הציות, את מעוררת פשוט את השאלה, שאני אומרת: האם האדם יכול לפעול בניגוד להחלטות מוסמכות של האפוטרופוס שלו? זאת השאלה. - - - לא כתוב שיש לו אפוטרופוס ולא חשוב שהוא נתן החלטה מוסמכת. תמיד האדם יכול לבחור אם לקבל את אותה החלטה של האפוטרופוס או לא. אז אם זו עמדתכם, אז בסדר. הוא צריך להבין - - - המשמעות של מחיקת הסעיף, נדמה לי.

מוריה בקשי כהן:

את שואלת אותי? האדם עצמו יכול לפעול איך שהוא רוצה.

איילת ששון:

גם היום.

ריבי צוק:

איך שהוא רוצה - - - האפוטרופוס - - -

מוריה בקשי כהן:

השאלה היא אחרת: לא אם האדם עצמו יכול לפעול איך שהוא רוצה, וגם את לא תגבילי אותו. השאלה היא אם הגורם שמולו עומד אותו אדם צריך לקבל את הדבר הזה, צריך לכבד את הפעולה, צריך לתת לו להזמין עכשיו רכישה מאוד משמעותית - - -

שמחה בניטה:

הכסף אצלו. אז בעל המאה הוא בעל הדעה. אז מה? אז מה עשיתם?

מוריה בקשי כהן:

בדיוק. אז לכן אני אומרת: אני לא צריכה להגביל אותו מעבר למה. אם הכסף אצלו, אז יש לו כבר שליטה. אם מדובר במשהו שהכסף הוא לא אצלו, העובדה שאת תכתבי עכשיו ותגידי לו: תשמע, נו-נו-נו, אתה צריך לשמוע בקולו – היא בעיניי משהו שלא משנה ורק עושה את התחושה של חוסר חירות בדבר הזה. ולכן אני נוטה - - -

ריבי צוק:

זה כן - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת ריבי צוק, רק שנייה.

שמחה בניטה:

חוסר חירות למי?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שנייה. אני רק אבהיר את זה, כי אני רוצה שנתקדם. מה שהגברת ריבי צוק זה שישנם מצבים שבהם יש חילוקי דעות בין האפוטרופוס לאיש, שצריכים בגינם ללכת לבית המשפט. נניח, לבית המשפט ייקח שלושה חודשים עד שהוא יידרש לעניין, במקרה הטוב. בשלושת החודשים האלה מה קורה? דברי האפוטרופוס או דברי האיש?

מוריה בקשי כהן:

אז תלוי על מה מדובר. כיוון שמדובר לא על ענייני היומיום, אלא דווקא על החלטות יותר מהותיות, אז נניח שעולה השאלה אם הוא יהיה במוסד או יישאר בבית. עולה השאלה: התקדם משהו - - - או לא - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

את אומרת: שב ואל תעשה.

מוריה בקשי כהן:

כן.

איילת ששון :

כרגע מקפידים מצב - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

את אומרת : המצב שקיים ימשיך להישאר.

תמי סלע :

לא ליצור מצב בלתי הפיך. זה - - -

מוריה בקשי כהן :

אני לא יכולה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אם זה לטובת האפוטרופוס, אם זה לטובת – זה לא משנה. שב ואל תעשה. זה מה שאת רוצה להגיד?

תמי סלע :

ואם זה דחוף, אז יגישו בקשה דחופה.

מוריה בקשי כהן :

אני רוצה להדגיש : אנחנו לא אומרים פה שברגע שמונה אפוטרופוס לאדם, האדם עדיין יכול לעשות כל מעשה, כל פעולה, כל דבר. אבל אנחנו גם לא אומרים - - -. זאת אומרת, הדבר הזה ייבחן - - -

ריבי צוק :

איפה זה מוגבל?

מוריה בקשי כהן :

אני לכן אומרת : הדבר הזה, בגלל זה, כבר היום - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

הדבר הזה ייבחן - - -

מוריה בקשי כהן :

ייבחן בהתאם לדינים שונים : של הסכמה מדעת לשירות רפואי, של נושא גמירות דעת בחוזים, של נושא של כל מיני עסקאות שנדרשת להן גמירות דעת או הבנה בדבר. ובתוך הדבר הזה, אותה רשות או אותו גורם שמולו עומד אותו אדם, לא יכול לעשות איתו עסקה אם הוא לא הבין את הדבר הזה. העובדה שאני אגיד לו : נו-נו-נו ; הוא אמר לך ככה, תשמע בקולו – אני לא רואה איזה ערך מוסף זה נותן. תגיד לי אם אני טועה בדבר הזה.

שמחה בניטה :

אבל אם הוא לא משלם משכורת לעובד הזר, אז העובד ילך. אם הוא לא ישלם אוכל לחולה, לא ייתן כסף לאוכל, אז אף אחד לא יישאר לטפל בו. אז מה. הכסף בידי האפוטרופוס, לא בידי החולה.

קריאה :

מה זה קשור?

מוריה בקשי כהן:

אז הדוגמה שלך היא טובה. כי אם הכסף הוא בידי האפוטרופוס, הוא ממילא לא יוכל לעשות את זה. ואם הכסף הזה, ונשאר לו כסף בידי, והושאר לו, ולא בכדי הוחלט שיושאר לו, אז תנו לו את החירות לפעול לזה, גם אם הוא לא אמר לו כך וכך.

יזהר דמארי:

אדוני, משפט אחד לעניין הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בבקשה.

יזהר דמארי:

אני מסכים שצריך לעדן את הסעיף הזה, ואולי מתבקש שיתוף פעולה וכולי. ממילא אין האפוטרופוס יכול לפעול, נקרא לזה בכוח וכולי. גם אם הוא החליט שחסי צריך, לפי הדוגמה שלך, לעבור מהבית למסגרת של בית חולים או מוסד וכולי – אם החסוי לא מסכים עם ההחלטה הזאת, האפוטרופוס לא יכול לקחת אותו בכוח. הוא יפנה לבית המשפט. הוא יבקש שיקבל הוראות בית המשפט לעניין הזה. ולכן אני חושב שצריך, אולי באמת כמו אמצעי ביניים או משהו כזה. ולחסי, צריך לזכור שגם לחסוי יש זכות לפנות בית המשפט בכל דרך שהוא ימצא לנכון. לפנות לבית המשפט ולהביא את - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

השאלה הייתה על זמן הביניים.

מוריה בקשי כהן:

מה היית רוצה במקום? זאת אומרת, מה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רבותי, השאלה שהייתה - - - : עד שבית המשפט יידרש לנושא – שלושה חודשים, חצי שנה – ויש ויכוח בנושא עקרוני. הפוך. נעשה את ההפוך. האדם עצמו רוצה לעבור מהבית למקום אחר. לבית אבות. והאפוטרופוס חושב שלא. מה אז עושים? קודם דיברנו על מצב הפוך: שהאדם רוצה להישאר בביתו והאפוטרופוס רוצה שהוא יעבור, נניח לבית אבות. ואמרנו: בינתיים, יישאר במקומו. נכון? ניקח מצב הפוך: שהאיש רוצה לעבור והאפוטרופוס לא מסכים.

מוריה בקשי כהן:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הכלל שאמרנו זה: העמד דבר על חזקתו. כלומר, כרגע זה המצב. שב ואל תעשה עד שבית המשפט יידרש. זה כלל שהוא טוב. השאלה אם זה מה שאת מתכוונת.

מוריה בקשי כהן:

אז אני אקח את הדוגמה הזאת. אם האדם הזה רוצה ללכת, למשל, לאיזשהו, לא יודעת – מין בית טובי העיר כזה או משהו כזה. בסדר? איזה סוג של מוסד.

שמחה בניטה:

דיור מוגן.

מוריה בקשי כהן:

או דיור מוגן. בסדר? אז יש פה שתי שאלות: השאלה אם הוא יכול לחתום חוזה או לא יכול לחתום חוזה וכולי. אבל אם הוא אדם שכן מסוגל לעשות את הדבר הזה, האפוטרופוס לא שוללת את החירות שלו. ולכן אני חושבת שזה לא סעיף תמים, שאנחנו מבטלים אותו. כי היו ניסיונות, דרך הסעיף הזה, לבוא ולומר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, רצונו של האיש התממש.

מוריה בקשי כהן:

שוב, רצונו של האיש הזה התממש אם הוא מסוגל מבחינת היכולת שלו, וזה אחריות גם של הצד שעומד מולו, לבוא ולהגיד: אתה יכול או לא יכול. בדרך כלל, הוא יפנה לאפוטרופוס ושאל אותו: זה מישהו שמסוגל? זה מישהו שלא מסוגל? לבוא ולהגיד פה שהוא עצמו חייב לציית - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסוף תשכנעי אותי שהאיש הזה הוא בסדר, ולא היו צריכים לשים לו אפוטרופוס.

מוריה בקשי כהן:

לא. לא. אני לא אומרת את זה. ככלל לכן זה לא יקרה. אני לא חושבת שזה יקרה הרבה. וכמו שאומרים פה, הכסף גם לא בידיו. זה לא. אנחנו לא לוקחים תמיד את מי שאנחנו נותנים לו את כל החופש ואומרים: זה חופש גדול מדי. אנחנו הגבלנו אותו הרבה. והשאלה אם צריך להוסיף להגבלה הזאת עוד את המקום הזה של - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אני לא רוצה להוסיף. לשאלה שהיא שאלה, לטווח הביניים, אני חושב שהפתרון הטוב ביותר היה: העמד דבר על חזקתו. איך שזה עכשיו, כך זה יישאר. בין אם האיש רוצה לעשות את השינוי, בין אם האפוטרופוס רוצה לעשות את השינוי. העמד דבר על חזקתו. ובית המשפט יקבע בסוף, ולפי זה יעשו את הדברים.

קריאה:

זה מה שקורה בפועל.

פיליפ מרכוס:

תן סעד ביניים אם הדבר דחוף.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר.

פיליפ מרכוס:

תמיד - - - לפנות לבית המשפט לקבל סעד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא משנה. אבל יש תמיד זמן ביניים מסוים. אם לא חצי שנה, יש שבועיים, חודש, גם עם סעד ביניים.

איילת ששון :

אז זה נורא עניין של כמה דחוף. אני חייבת להגיד שגם בתוך כל העומסים שמוטלים על בתי המשפט, ואין לנו בכלל מחלוקת לגבי זה שמוטלים עליהם עומסים; בענייני אפוטרופסות, בבקשות דחופות, לא רק בקשות דחופות של מינוי; בקשות שהן דחופות מעצם מהותן – מתקבלת החלטה בתוך שעות או ימים. בתי המשפט באמת עומדים בכוננות מתמדת לבקשות מהסוג הזה.

מוריה בקשי כהן :

אגב, זה בכל מקרה לא כאן, אלא בסעיף שידבר על - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

לא, לא. בסדר. החלטנו: את סעיף 43 מחקנו. נקודה. נדרשנו רק לשאלה של הגברת ריבי צוק. הבנתי את הדברים שלך, הגברת ריבי צוק.

מוריה בקשי כהן :

אבל אנחנו רוצים לחשוב על הנושא של הקטינים. לראות מה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

כן. הקטינים זה נושא נפרד.

על הנושא הזה?

רונן יצחק גיל :

לא. על הסעיף הבא, שעדיין לא מוזכר פה. הוא עדיין לא מוזכר פה למרות שהולכים לפי סדר הסעיפים. וסעיף 44 לא מוזכר פה בכלל. - - - דרושים בסעיף 44. בעצם, מובאים פה רק שני צדדים שיכולים לפנות לבית המשפט. לא מובאת פה העובדה שגם האדם עצמו יכול לפנות לבית המשפט. בסעיף 44.

איילת ששון :

כתוב: וכן רשאי בית המשפט - - -

רונן יצחק גיל :

כתוב: לבקשתו של האפוטרופוס או של היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו או של צד מעוניין. מה עם האדם עצמו?

היו"ר ניסן סלומינסקי :

הוא המעוניין, לא? הוא המעוניין, לא?

רונן יצחק גיל :

למה צריך להזכיר את כל יתר הצדדים, רק לא את האדם עצמו?

נועה ברודסקי לוי :

אפשר להוסיף האדם.

קריאה :

ברור שצריך.

נועה ברודסקי לוי:

אפשר להוסיף.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אפשר.

מוריה בקשי כהן:

גם בפועל נעשה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאחר ובתוך כל הצדדים, אז הוא נמצא גם – מפני כבודו נזכיר אותו: או כל מי שמעוניין.

רונן יצחק גיל:

בדיוק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. יישר כוח.

טוב. הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

תיקון סעיף 48 – 8. "בסעיף 48 לחוק העיקרי, במקום "האפוטרופוס, בן זוגו או קרוביו" – יבוא "האפוטרופוס או קרוביו". זה תיקון רק של נוסח. כי בעצם אנחנו מתקנים אחר כך את ההגדרה, כך שקרוביו יכלול בן זוגו. אז אין צורך לציין את זה בנפרד.

החלפת סעיף 64 – 9. במקום סעיף 64 לחוק העיקרי יבוא:

צוואה או מסמך הבעת רצון של הורה של קטין או של אפוטרופוס –

64. (א) "הורה של קטין או אפוטרופוס של חסוי שהוא קרובו או אפוטרופוס למעשה של חסוי שהוא קרובו, רשאי לציין בצוואתו את שמו של אדם שהוא מבקש כי ימונה כאפוטרופוס לבנו או לקרובו החסוי לאחר מותו, וכן רשאי הוא ליתן הנחיות בעניין מהעניינים הנתונים לפי חוק זה לשיקול דעת בית המשפט או האפוטרופוס, כדי שיקוימו על ידם לאחר מותו.

(ב) הורה של קטין או אפוטרופוס של חסוי שהוא קרובו, רשאי לציין במסמך שייערך לפי הוראות סעיף זה (בסעיף זה – מסמך הבעת רצון) את שמו של אדם שהוא מבקש כי ימונה כאפוטרופוס לבנו או לקרובו החסוי, אם הוא יחדל להיות מסוגל לדאוג לילדו או לקרובו החסוי ולקבל החלטות לגביו, וכן רשאי הוא לתת הנחיות בעניין מהעניינים הנתונים לפי חוק זה לשיקול דעת בית המשפט או האפוטרופוס, כדי שיקוימו על ידם אם הוא יחדל להיות מסוגל לדאוג ולקבל החלטות כאמור.

(ג) מסמך הבעת רצון ייערך בכתב ויחתם בפני עורך דין, ויחולו לגביו הוראות סעיפים 32(ג) עד (ט), 32 יב, 32 יג(א), 32 יז(1) ו-2(1) ו-32 יח, בשינויים המחויבים". אנחנו עוד נעשה בדיקה, כמובן, שאין שינוי במספרי הסעיפים.

(ד) "בטרם ימנה בית המשפט אפוטרופוס או ייתן הוראות לפי ההנחיות שבצוואה או במסמך הבעת רצון, ישמע את הקטין או החסוי, לפי העניין, אם ניתן לברר את דעתם".

לגבי קטינים יכול להיות שנעשה פה הפרדה. בקטינים, בדרך כלל כן. גם מביאים אותם לבית המשפט, כן מדובר. אלא אם כן זה ייפגע בשלומם. אז אני מניחה שאנחנו נעשה איזשהו תיקון בעניין הזה.

תמי סלע:

אני מניחה שזה צריך להיות מותאם לסעיף של השמיעה עם הנימוקים.

נועה ברודסקי לוי:

של השמיעה באיכות - - -

קריאה:

כן.

תמי סלע:

כן.

נועה ברודסקי לוי:

גם זה וגם. אוקיי. מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ה) "ערך אדם צוואה או מסמך הבעת רצון לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), והתעורר צורך במינוי אפוטרופוס בהתאם להוראת סעיפים 33 ו-33א, ימנה בית המשפט כאפוטרופוס את האדם ששמו צוין בצוואה או במסמך הבעת הרצון, לפי העניין, ובית המשפט והאפוטרופוס יפעלו בהתאם להנחיות שבצוואה או במסמך הבעת הרצון, אלא אם כן ראו לאחר שמיעת החסוי או הקטין שטובת הקטין או החסוי דורשת לסטות מהן או שהחסוי עצמו נתן הנחיות מקדימות בעניין לפי חוק זה". יש פה תיכף שאלה לגבי מה קורה אם אותו אדם מתנגד למינוי.

(ו) "אין בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 28 בנוגע לאפוטרופוסותו של ההורה האחר.

(ז) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מזכותו של ההורה או הקרוב לקבוע תנאים בצוואה בנוגע לרכוש שהוא מוריש לילדו או לחסוי בהתאם להוראות חוק הירושה, התשכ"ה-1965".

כל הסעיף בעצם מדבר על האפשרות של אפוטרופוס או הורה, בעצם לבקש מי ימונה במקומו, לאחר מותו, כאפוטרופוס על אותו אדם. קבענו פה שזה ייבחן, כמוכן, עדיין, אם זה עולה בקנה אחד עם טובתו של אותו אדם, לאחר שכמוכן נבחן אם צריך בכלל למנות לו אפוטרופוס לפי המבחנים שקבענו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבקשה, מתי מגיע – כשהוא כבר בשלב שהוא לא מבין או בשלב שהוא - - - ?

הניה שורץ:

לא. הוא חושש שהוא לא יבין.

קריאה:

לא - - -

נועה ברודסקי לוי:

לא. אנחנו מדברים על זה שאדם שהוא אפוטרופוס או הורה של קטין, שמבקש לקבוע שלאחר מותו, מי ימונה כאפוטרופוס לו או לחסוי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כשההורה הוא האפוטרופוס כרגע.

נועה ברודסקי לוי:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

והוא דואג מה יקרה אחריו.

נועה ברודסקי לוי:

בדיוק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. אוקיי.

תמי סלע:

ולא רק לאחר מותו, נכון? גם כשהוא בעצמו כבר לא יכול - - -

מוריה בקשי כהן:

כן - - -

נועה ברודסקי לוי:

או שהוא יחדל. כן. כשהוא כבר לא יוכל בעצם לטפל בענייניו, והוא רשאי כמובן גם לתת הנחיות מקדימות בעניין.

כמו שאמרנו, המבחן אחר כך הוא האם באמת צריך למנות אפוטרופוס באותו מצב. ואם כן, אז - - - שזה עולה בקנה אחד עם טובתו של אותו אדם. ועולה השאלה מה קורה אם אותו אדם מתנגד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הקטין?

נועה ברודסקי לוי:

אם הקטין או החסוי. - - - חסוי בגיר. אז השאלה האם בית המשפט שומע אותו, אם הוא - - - שהוא מתנגד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק שנייה. תני לי להבין עוד. אם מדובר לא רק על קטין, אלא על גם בגיר, והאפוטרופוס נניח היא האימא, והיא רוצה להחליף לאפוטרופוס. קודם כל, האם היא יכולה לעבור מסטטוס לסטטוס? היא אומרת: אני האפוטרופוס שלו. זה בסדר, כי אני האימא. אבל עכשיו אין כבר קרובים. לא רוצה שיהיה לו אפוטרופוס, שזה מחייב מאוד. אני רוצה שמכאן ולהבא יהיה ייפוי כוח.

נועה ברודסקי לוי:

זה לא - - - אפשרות כזאת - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין אפשרות?

קריאה:

היא - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

היא האפטרופוס, וזה בסדר, כי היא האימא, ואז אין את החשש, אולי, של ניצול מרות של האפטרופוס למקשה, להגבלת החירות שלו. אבל היא אומרת: אם אני לא אהיה ואין קרובים אחרים, אין מישהו אחר, אז אני מעדיפה שנוריד את הרמה של האפטרופוס. שלא יהיה לה. מכאן ולהבא יהיה ייפוי כוח, שזו דרגה יותר נמוכה. היא יכולה לעשות?

נועה ברודסקי לוי:

לא, לא. לא קבענו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה שהאיש עצמו היה יכול לעשות, אולי.

קריאות:

לא. לא. לא.

נועה ברודסקי לוי:

לא. אפטרופוס לא יכול לחתום על ייפוי כוח מתמשך בשם אדם אחר. בשם החסוי. לא.

איילת ששון:

גם אדם לא יכול להעביר את הסמכויות שלו למישהו אחר.

נועה ברודסקי לוי:

כן. זה דווקא חלק ממה שקבענו - - -

איילת ששון:

גם מיופה כוח לא יכול לייפות את כוחו של מישהו אחר, לבצע באמת את התפקידים שהוא קיבל. ובוודאי שלא הורה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ובית המשפט גם כן לא יוכל לעשות ייפוי כוח, כי זה רק האיש עצמו. והאיש עצמו כבר נמצא בשלב שהוא לא יכול.

איילת ששון:

הוא יכול למנות אפטרופוס.

מיטל סגל-רייך:

לא בהכרח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם הוא נמצא. אני אומר: אם הוא נמצא.

מיטל סגל-רייך:

יכול להיות שהיה לו אפוטרופוס ומצבו שפר והשתפר, והוא נתמך באיזושהי צורה, והוא עבר את

מוריה בקשי כהן:

נכון. רק אם יש צורך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. זה משהו אחר. מהרגע שהוא יכול או קטין שבגר או בוגר שהתרומם – אנחנו כאן היינו עדים לחבריה, באמת לדוד ואחרים שהיה להם אפוטרופוס, את האימא, וקצת שחררו והם התפתחו והם, וואלה, נפלאים. אז זה בהחלט שאז הוא בעל בית על עצמו כבר.

מיטל סגל-רייך:

זה צומת שאפשר לשאול בו את השאלות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא צריך לשאול אפילו – הוא בעל בית כבר על עצמו. יכול להיות שלא צריך, אבל שמספיק יפוי כוח, מספיק אולי אפילו תומך החלטות או משהו אחר. כלומר, הוא עצמו יכול לשנות את מה שמטילים עליו. הבעיה – אם הוא נמצא בשלב שהוא לא יכול או שהוא עדיין ממשיך להיות קטין, אז המשמעות היא ש-?

נועה ברודסקי לוי:

שבית המשפט יבחן קודם כל את הצורך במינוי אפוטרופוס וכל המבחנים שקבענו לפי סעיף 33א. ואם כן, הוא יתחשב בהמלצה. יראה. אם זה עולה בקנה אחד עם טובתו של אותו קטין או חסוי, אז הוא ימנה באמת את אותו אדם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנתי. טוב.

קודם כל, עורכת הדין מוריה בקשי כהן.

מוריה בקשי כהן:

רק מילה. אני רוצה קצת להבהיר, כי יש סעיף קיים ואנחנו שינינו אותו. הסעיף הקיים אומר שאם מתו הורי החסוי או אחד מהוריו או בן זוגו, ובצוואתם הם ציינו שם של אפוטרופוס, יפעל בית המשפט והאפוטרופוס בהתאם להוראות וימנה, אלא אם כן, זולת - - - שטובת החסוי דורשת לסטות מהן. זו ההוראה.

עכשיו, הסעיף הזה הוא בעצם סעיף חריג לרעיון – אני עוזבת כרגע קטינים, כי הסעיף הזה גם מדבר על קטינים – אבל שלגבי בגירים, האדם עצמו הוא האדם שמחליט מי יהיה לו ומה לא יהיה לו. ואם לא, בית המשפט מחליט. אבל אין מישהו שמחליט על מה יהיה לו, אלא אם כן לא מונה אפוטרופוס לאותו דבר.

אבל הסעיף הזה כן הכיר בזה שיש לנו מצב שבו יש לי, ופה הוא דיבר על בן זוגו, והוא אמר: הרבה פעמים יש לי סיטואציות של בן זוג, שהוא באמת דואג לו ומטפל בו. ואני לא רוצה שהדיון, למרות שהוא נשמע בבית המשפט. יכול להיות, למשל, שהוא ילך לעולמו והוא רוצה כבר להגיד מה יהיה כשיהיה את הדיון על בן זוגו. הוא כל השנים תמך בו ועזר לו, ועכשיו - - - אבל כשחשבנו על הסעיף הזה באנו ואמרנו: רגע, אין לנו בשום מקום איזה מין מקום או מעמד לבן זוג של אדם. ויש גם בני זוג שלא מסתדרים, ולעומת זאת יש קרובים אחרים, שהם דווקא אלה שתמכו וטיפלו. ולכן באנו ואמרנו: אותו כלל שקיים היום לגבי הורים וקטינים, נשים אותו – זה מאוד חריג. צריך להבין שהסעיף הזה הוא חריג לזה שבדרך כלל לא נותנים לאיזה גורם לקבוע מה יהיה.

לגבי מי שבאמת הוא לא סתם אפוטרופוס – הסעיף הזה לא מדבר על אפוטרופוס, אלא על צירוף של מישהו שהוא אפוטרופוס, שימש כאפוטרופוס בפועל והוא גם קרוב משפחה. זאת אומרת, אנחנו בשני האלמנטים המאוד קרובים וחיי היומיום בתוך זה. הגברת ריבי צוק העירה לנו שהרבה פעמים אפשר היה למנות אפוטרופוס, אבל הם נמנעים ממינוי אפוטרופוס, ובפועל האדם, אותו קרוב מאוד-מאוד דאג וטיפח, ולכן הכנסנו פה את האפוטרופוס למעשה, שהוא גם אדם שיוכל לתת הבעת רצון כזאת. השינוי שעשינו הוא קודם כל בזה שהבעת הרצון הזאת לא תהיה רק לאחר מותו של אדם; ואנחנו יודעים שמשפחות מאוד מודאגות – מה יקרה בימי הזקנה, כאשר יש להם ילדים. בדרך כלל, מדובר על ילדים עם מוגבלות שכלית או מוגבלות נפשית, והם מאוד מוטרדים. ולכן, הצענו לאפשר, לא רק מה יקרה לאחר מותו, אלא גם אם האדם יחדל להבין בדבר. אבל עדיין אנחנו מאוד במשורה. המשורה הזאת באה לידי ביטוי בשני דברים: אחד, זה שכמו שאמרתי – זה לא חל על כל אפוטרופוס. זה חל על אותו צומת מאוד קרוב של אפוטרופוס, שהוא קרוב. שניים, ההתחשבות של בית המשפט בדבר הזה היא גם בעירבון מוגבל. קודם כל, ודאי שהוא לא קובע. יש דיון בבית המשפט. בדיון בבית המשפט הזה יש משקל לדברים האלה, אבל עדיין השיקולים צריכים להיות אותם שיקולים שכתבנו בסעיף 33 עד סעיף 33א. ובתוך הדבר הזה, בהחלט צריך להיכנס גם הנושא של שמיעת החסוי ודעתו. אני חושבת שלבוא ולהגיד שרק אם החסוי לא מתנגד, זו בעיה, משום שבחלק מהמקרים שלנו, אני חושבת שצריך ללכת לאותו מתווה רגיל שיש לנו בעולם האפוטרופוסות. זאת אומרת, כמו שבמקרה רגיל בית המשפט היה ממנה את זה, בשים לב לכלל השיקולים ונותן משקל מאוד משמעותי לעמדתו, לא הייתי אומרת שבאוטומט הוא ידחה רק בגלל התנגדות. לרוב זה כן יהיה. זאת אומרת, לרוב, כשהוא מתנגד, הוא באמת לא ימנה. אבל יש בכל זאת - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עוד פעם, שאלה, לאור מה שאת מתארת את המציאות: נניח האימא היא האפוטרופוס או משהו, ולא שהיא מפחדת – אולי היא מפחדת שהיא תמות או - - - היא מגיעה לזקנה והיא עדיין מתפקדת, אבל היא יודעת שכשהיא מבוגרת מאוד היא לא תוכל לעשות את זה. והיא מבקשת שיצרפו לה מישהו שיעזור לה כאפוטרופוס, יחד איתה, כדי להמשיך לטפל. כלומר, היא נשארת בגלל שהיא האימא.

קריאה:

- - -

איילת ששון:

זה עושים גם היום.

יזהר דמארי:

כן, זה קורה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אין לה את הכוח הפיזי, והיא מבקשת מבית המשפט: תמנו מישהו – את יעקב, נניח – שיהיה יחד איתי אפוטרופוס, כדי שהוא, צעיר, מישהו. הוא יוכל לעזור לי בכל הדברים. זה דבר שאפשרי?

נועה ברודסקי לוי:

- - -

מוריה בקשי כהן:

אל"ף, כן. חוץ מזה, כל עוד היא בעלת כשירות, אז בוודאי שהיא יכולה להגיש כל בקשה ואפשר להתחשב וכאילו לעזור לה. אנחנו לא רוצים שיהיה מצב שאדם כבר לא מסוגל להיות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, זה הבנתי. שאלתי אבל במצב שהיא יכולה – אפשר.

מוריה בקשי כהן:

כן. חד משמעית. הנה, עורכת הדין איילת ששון אומרת שזה גם היום נעשה.

איילת ששון:

--- גם היום נעשה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, אפוטרופוס זה לא חייב להיות אחד. זה יכול להיות גם שניים.

מוריה בקשי כהן:

לא. יכול להיות שניים. והרבה פעמים גם עושים את זה כדי לתמוך ולעזור, ועדיין להשאיר את בן המשפחה. יש פה איזה משהו שהולך קצת בין הטיפות. הוא מרוכך.

רק עוד מילה אחת: הייתה הערה. אנחנו נותנים קדימות למסמך ייפוי הכוח המתמשך שנתן אדם על פני הדבר הזה. כי עדיין רצונו של אדם כבודו והוא קודם. עלתה כאן שאלה: מה קורה במצב שבו משפחה מורישה כסף לאותו ילד, והיא לא הייתה ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עוד פעם. במקרה ש-.

מוריה בקשי כהן:

במקרה שאדם נתן ייפוי כוח מתמשך, וההורה שלו מוריש לו כסף. זאת אומרת, זה לא כסף שלו שנוהל באפוטרופוסות ---

ריבי צוק:

בקשתו הצנועה של ההורה זה שהכסף ---

מוריה בקשי כהן:

רגע. תני לי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

וייפוי הכוח זה לא ההורים.

מוריה בקשי כהן:

ייפוי הכוח ניתן למישהו אחר. ייפוי הכוח הזה נוגע לכסף --- שהיה לחסוי. ההורה רוצה להוריש לילד הזה כסף, והוא רוצה שהכסף הזה, שהוא יוריש לאותו ילד, יהיה אצל האפוטרופוס ולא אצל מיופה הכוח שבחר אותו אדם. אנחנו חשבנו שהעולם הזה צריך להיות בתוך עולם הצוואות ולא בתוך העולם של ייפוי הכוח ושל חוק הכשרות המשפטית. במילים אחרות: בית המשפט לא ימנה לאדם כזה אפוטרופוס רק כי ההורה רוצה שהכסף ילך לאפוטרופוס ולא למיופה הכוח. אבל יש שתי אפשרויות. יש אפשרויות, מוגבלות אמנם, אבל קיימות, בתוך חוק הירושה. לקבוע תנאים בירושה: הכסף הזה יגיע אליו, אלא אם כן ---

מרים מהלה:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, יש סעיף ספציפי של אפוטרופוס לענייני ירושה, לפי סעיף 122 לחוק הירושה. אפשר למנות אפוטרופוס רק לכספים של הירושה. זה מוסדר בחוק הירושה.

מוריה בקשי כהן:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

השאלה אבל אם יש ייפוי כוח של משהו אחר, אלא אם ממנים חוץ מזה אפטרופוס. כי יכול להיות שמה שאת מדברת זה מדבר - - -

מוריה בקשי כהן:

עדיין זה חוק הירושה. זה בדיוק מה שאני אומרת. בחוק הירושה יש מענים לכל מיני מצבים, שאדם יכול להגיד בצוואה שלו מה הוא רוצה שיהיה. והדבר הזה – דווקא את סעיף 122 פספסתי. אבל יש את התנאי המפסיק ותנאי.

סעיף 122 קובע גם שהמצווה יכול להגיד שימונה אפטרופוס?

מרים מהלה:

לא. זה משהו שמוגדר על ידי בית המשפט. מה שאנחנו עושים היום, אם המצווה רוצה לקבוע, אז אנחנו מבקשים או לעשות – בתוך הצוואה מזכירים את השימוש בסעיף 122 או מקימים נאמנות פרטית.

מוריה בקשי כהן:

אז זה בדיוק האלטרנטיבה השנייה שרציתי להציע. שהוא גם יכול להגיד: אני נותן נאמנות פרטית.

עכשיו, אמרתי גם לגברת ריבי צוק: אנחנו בעולם חדש שבו עולם האפטרופוסות מאוד-מאוד מצטמצם, כך שממילא מי שרוצה מאוד-מאוד לשמור על הכסף שהוא נותן ושהוא ישמש רק בגבולות שהוא רוצה ובהוראות שהוא רוצה – אז הוא יצטרך לעשות את זה בעולם הנאמנות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז בואי אני אשאל אותך עוד דבר: כשעושים ייפוי כוח, בזמנו דיברנו שזה חל על מה שקיים. נניח, מגיע רכוש בהמשך, שלא היה בזמן שהיה ייפוי כוח. באופן אוטומטי זה נכנס לפעילות של מיופה הכוח?

מוריה בקשי כהן:

תלוי מה ייפוי הכוח אומר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני אתן דוגמה: נניח, אותו אדם, לפני שמינו לו ייפוי כוח, היה לו במפעל הפיס מינוי קבוע. וכבר יש ייפוי כוח וכולי, ופתאום מצלצלת, איך קוראים לה?

קריאה:

אראלה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אראלה. ואומרת שהוא זכה בשני מיליון שקל. עכשיו, נכנס לו, לחסוי, שני מיליון שקל. לא ירושה שאפשר מראש להגדיר וכולי. נכנס לו רכוש חדש. האם אוטומטית זה תחת ההפעלה של ייפוי הכוח או שאומרים: רגע, זה משהו אחר?

מוריה בקשי כהן:

עקרונית, אם ייפוי הכוח התייחס לכלל רכושו של אדם ולא לדברים ספציפיים, אז כן. אני יכולה להניח שבאותו מקרה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז כן? זאת אומרת, לא מתייחס רק לרכוש הקיים עכשיו, אלא גם לרכוש העתידי.

מוריה בקשי כהן:

כן. כן. כן.

אני יכולה לתאר לעצמי שאם בני המשפחה יידעו על זה והם יחשבו שיש פה פתאום שינוי מצב וכולי, הם ייפנו לבית המשפט, יגידו: צריך כך, צריך אחרת, ויתקיים דיון. אם לא, זה כן ילך במובן הזה. ויש בזה גם יתרון. משום שאחרת המצב הוא שאין מי שדואג לזה, ודווקא הכסף הזה, בדיוק הכסף שאדם במצב שכולם באים לקחת לו את זה, לא יהיה בכלל מי שידאג לזה.

יזהר דמארי:

זה מסוכן מאוד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה מסוכן. יכול להיות שהוא לא ידע. אבל, אוקיי.

יזהר דמארי:

כן. הוא לא מבין כלום.

מוריה בקשי כהן:

עכשיו, במסגרת - - - אגב, אפשר לתת הוראות, כמו שאמרה עורכת הדין מרים מהלה.

יזהר דמארי:

אם הוא לא מבין כלום, עורכת הדין מוריה בקשי כהן, הכסף הזה יכול להתאדות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי? מיופה הכוח?

יזהר דמארי:

כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מיופה הכוח. אז אם הוא מיופה כוח טוב, אז הוא יצטרך להפעיל מישהו שמבין. הרי הוא לא צריך

מוריה בקשי כהן:

אגב, כספים גדולים בדרך כלל לא מגיעים ממפעל הפיס. צר לי לאכזב אתכם. אבל בעולם הירושה זה לא באוטומט. זה בדיוק - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עולם הירושה הוא מוסדר.

מוריה בקשי כהן:

בעולם הירושה יש את האפשרות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני בכוונה לא שאלתי על עולם הירושה, כי בעולם הירושה אפשר לקבוע תנאים. המוריש יכול לקבוע איזה תנאים שהוא רוצה.

איילת ששון:

כי בבסיס הרכוש הוא של מישהו אחר.

מוריה בקשי כהן:

וגם - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. אבל במפעל הפיס – אני סתם אמרתי – אבל זה יכול להיות עסקים בבורסה.

מוריה בקשי כהן:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נניח, לאותו אחד יש עסקים, ופתאום סין קפצה למעלה וכל הרכוש שלו התרומם. מי שקונה עכשיו, יכול להיות שביום אחד הם יחזירו את הכול אחורה ופתאום הוא הרוויח כמה מיליונים. אני אומר: לא חייב להיות רק מפעל הפיס. כל מיני דברים שיכול להיות.

נועה ברודסקי לוי:

אבל אם הוא מינה אותו לכלל הרכוש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. לכן שאלתי.

נועה ברודסקי לוי:

אז הרכוש יהיה לו באותה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. כל רכוש יהיה בכל זמן. לא רק - - -

נועה ברודסקי לוי:

אם זה מינוי כללי שהוא ניתן, אז - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. הגברת ריבי צוק.

ריבי צוק:

אני רוצה לבקש שנפתח בסעיף הזה בפעם הבאה. בכל החודשים שאני באה הנה, שבוע-שבוע, אני באה בגלל הסעיף הזה. כאן בבדיחות הדעת ככה עוברים. אני רוצה להסביר את הרקע, את המשמעויות, את החלופות, ואני מרגישה שפשוט לא הוגן לעשות את זה בשלוש דקות שנשארו. גם אני רוצה להספיק לדבר עם עורכת הדין מוריה בקשי כהן. אנחנו דיברנו בטלפון. אני אמרתי לה את הערותיי. לא היה על זה דיון בדיונים המקדימים. ואת התשובה, מה הם קיבלו ומה הם לא קיבלו, קיבלתי אתמול בערב.

אני רוצה לבדוק מה נאמר פה ביחס לסעיף 154. ומבחינתנו, זה הסעיף.

במילה אחת: אנחנו חיים הרבה פעמים – כן אפוטרופוסים רשמיים, לא אפוטרופוסים רשמיים. מהלך חיינו מוכתב במידה רבה על ידי הילד שאנחנו מטפלים בו. הסעיף כאן נועד לכאלה שהיו אפוטרופוסים בחייהם או אפוטרופוסים ממש או אפוטרופוסים למעשה. הוא דן בשאלה מה הכספים שחסכנו בו לחיים האלה. איך אנחנו נוכל או לא נוכל לכוון למה הם ישמשו. הוא יכול לחול בסיטואציה שבה אנחנו מבקשים למנות כאפוטרופוס בן משפחה או מישהו שבחנו אותו כל חייו. ואם הוא כתב ייפוי כוח מתמשך, שכשהוא לא יוכל לכלכל צעדיו בתבונה; הוא רוצה, למשל, שהארי קרישנה ידאגו לו – אז אנחנו היינו רוצים שהדירה שהורשנו לו, לא שיש לו אותה ממקום אחר – שכר הדירה שלה ישמש למחייה חודשית עבורו, ולא שהדירה, בגלל שהוא רצה אותה בייפוי כוח, תלך להארי קרישנה. - - - מדובר מבחינתנו בדם ליבנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת ריבי צוק, למרות שאת לא חברת כנסת, אבל מה שעושים חברי כנסת זה למעשה, משכת את הזמן, כך שגם אם לא היינו רוצים להיענות לבקשתך, אין לנו ברירה. אבל אנחנו שמחים גם להיענות לבקשתך. כלומר, את משכת, מה שנקרא עד הזמן שזהו. אין מה לעשות.

ריבי צוק:

אני רוצה שתבינו שמדובר - - - בדבר שהוא באמת בנשמתנו - - - על חייו.

רונו יצחק גיל:

הערה: אני רוצה להסכים עם הגברת ריבי צוק שאנחנו צריכים עוד זמן דווקא מכיוון שאני חושב הפוך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאה אחוז. זה גם בסדר.

טוב רבותי, אז הישיבה בנושא הזה הסתיימה. אני מודה לכולם. באמת. ונמשיך הלאה. אתם תמשיכו בשולחן העגול שלכם, אבל תנסו כמה שיותר להתלכד כדי להביא לפה רק שתי דעות ולא יותר.

הישיבה ננעלה בשעה 13:00.